

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΓΙΑ

Π.Μ.Σ.

ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων - Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Τμήμα Οικονομικών Επιστημών - Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων - Πανεπιστήμιο Πειραιά

Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση»

Βιωσιμότητα Δημοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων –

Εναλλακτικοί Μέθοδοι Χρηματοδότησης

Παρασκευή Ιωαννίδου

Επιβλέπων : Δρ. Γρηγόριος Ζαρωτιάδης

Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 2016

Department of Political Studies and International Relations - University of Peloponnese

Department of Economics – Democritus University of Thrace

Department of Economics – Aristotle University of Thessaloniki

Department of Business Administration - University of Piraeus

**Interuniversity Interdepartmental
Master Program in
«Local and Regional Government and Development»**

**Sustainability of Municipal Utility Companies –
Alternative Funding Methods**

Paraskevi Ioannidou

Supervisor : Dr.Grigorios Zarotiadis

Thessaloniki, November 2016

Ευχαριστίες

Η παρακολούθηση κι ολοκλήρωση ενός μεταπτυχιακού προγράμματος παράλληλα με απαιτητικές επαγγελματικές και οικογενειακές υποχρεώσεις αποτέλεσε μία προσωπική πρόκληση αλλά ταυτόχρονα και μία ευκαιρία για καινούργιες γνώσεις, νέους φίλους και νέα προσωπικά όρια. Είχα την τύχη και την ευλογία σε αυτό το «ταξίδι» να έχω δίπλα μου ανθρώπους που με βοήθησαν ουσιαστικά, χωρίς τους οποίους θα ήταν ανέφικτο να ολοκληρωθεί και τους οποίους και θα ήθελα να ευχαριστήσω.

Καταρχάς τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρ. Γρ. Ζαρωτιάδη, για την ευκαιρία που μου παρείχε να ασχοληθώ με το συγκεκριμένο θέμα και την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγησή του.

Τον κ. Ιωάννη Αναστασιάδη για την αμέριστη συμπαράσταση, τις συμβουλές και υποδείξεις του.

Τους καθηγητές και τους συμφοιτητές μου που έκαναν αυτό το «ταξίδι» συναρπαστικό.

Την οικογένειά μου και κυρίως τα παιδιά μου, για την υπομονή κι ανοχή τους στην απουσία μου.

Στους γονείς μου, πρότυπο και στήριγμά μου σε όλη μου τη ζωή.

Βιωσιμότητα Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων – Εναλλακτικοί Μέθοδοι Χρηματοδότησης

Περίληψη

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο ελληνικό διοικητικό σύστημα αποτελεί θεσμό εξουσίας κατοχυρωμένο από το Σύνταγμα με βασική αρμοδιότητα τη διοίκηση των τοπικών υποθέσεων.

Η επιχειρηματική δραστηριότητα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης υφίσταται από την πρώτη περίοδο σύστασης του ελληνικού κράτους λειτουργώντας ως ένας από τους βασικούς μηχανισμούς παρέμβασης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην τοπική ανάπτυξη. Τα τελευταία χρόνια, η παγίωση των πολιτικών αποκέντρωσης σε όλες της χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Ελλάδα είχαν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση όλο και περισσότερων αρμοδιοτήτων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, τη δημιουργία νέων αναγκών σε υπηρεσίες και την άνθιση του θεσμού των δημοτικών επιχειρήσεων.

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο που εισάγεται με τους Ν 3463/2006 και 3852/2010 αναμορφώνει το καθεστώς ίδρυσης και λειτουργίας των δημοτικών επιχειρήσεων, αντιμετωπίζει στρεβλώσεις και δυσλειτουργίες του παρελθόντος, επαναπροσδιορίζει το ρόλο τους και παρέχει νέες δυνατότητες χρηματοδότησης με στόχο τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους

Η αποτύπωση του χρηματοδοτικού πλαισίου του επιχειρήσεων της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ιδιαίτερα σημαντική για το σχεδιασμό νέων υπηρεσιών της και τη διασφάλιση της οικονομικής της βιωσιμότητας, αξιοποιώντας υφιστάμενα και νέα χρηματοδοτικά εργαλεία με στόχο την τοπική ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Sustainability of Municipal Utility Companies – Alternative Funding Methods

Abstract

Local government in the Greek administrative system is an institution of power guaranteed by the Constitution with main task the management of local affairs.

The business activity of local authorities displayed by the first years of existence of the Greek state, constitutes as a key intervention mechanisms of local government in local development. In recent years, the decentralization of the public sector in all the European countries, resulted in the transfer of more and more powers to the local government, the creation of new service needs and the boom in the local business enterprises.

With the new legislative framework introduced by the Laws 3463/2006 and 3852/2010, the establishment and operation status of municipal enterprises are reformed, faces distortions and failures of a long period of time, redefining their role and provide new funding opportunities in order to ensure their sustainability

The presentation of the municipal enterprise's financial framework is very important to design new services and ensuring economic sustainability, using existing and new financial tools to achieve local development and social cohesion.

Περιεχόμενα

Περίληψη

Abstract

Κατάλογος Πινάκων

Κατάλογος διαγραμμάτων

Κεφάλαιο 1. Δημοτικές Κοινωφελείς Επιχειρήσεις

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ – ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	1
1.3 ΣΥΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	5
1.4 ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ Ν. 3463/2006	6
1.4.1 Σκοπός	6
1.4.2 Σύσταση	7
1.4.3 Διοίκηση	8
1.4.4 Προσωπικό	9
1.4.5 Χρηματοδότηση	10
1.4.6 Οικονομική Διαχείριση	11
1.4.7 Διαχειριστικός Έλεγχος	12
1.4.8 Λύση της Επιχείρησης	13
1.4.9 Συγχώνευση	13
1.5 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	14

Κεφάλαιο 2. Αποτύπωση του υφιστάμενου χρηματοδοτικού πλαισίου των Κοινοφελών Επιχειρήσεων ΟΤΑ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	15
2.2 Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	16
2.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	23
2.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ	24
2.4.1 Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενες Δράσεις ΕΣΠΑ	25
2.4.2 Έσοδα από οικείο ΟΤΑ	38
2.4.3 Ίδια Έσοδα	62
2.4.4 Συγκριτική Ανάλυση Εσόδων	72
2.5 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	85

Κεφάλαιο 3. Χρηματοδότηση Δημοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	87
3.2 ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	88
3.3 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	91
3.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ	92
3.5 ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ	93

3.6 ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	95
3.6.1 Συμμετοχική Χρηματοδότηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση	99
3.6.2 Συμμετοχική Χρηματοδότηση στην Ελλάδα	101
3.7 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ	106
Βιβλιογραφία	109

Κατάλογος Πινάκων

2.1 Δήμοι και Κοινωφελείς Επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας	19
2.2 Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα	30
2.3 Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα ανά κάτοικο	35
2.4 Έσοδα από Διετές / Ετήσιο Σχέδιο Δράσης	39
2.5 Έσοδα από Διετές / Ετήσιο Σχέδιο Δράσης ανά κάτοικο	43
2.6 Έσοδα από Αύξηση Αρχικού Κεφαλαίου	47
2.7 Έσοδα από εκτέλεση Προγραμματικής Σύμβασης με οικείο Δήμο	49
2.8 Συνολικά Έσοδα από τον οικείο ΟΤΑ	51
2.9 Συνολικά Έσοδα από τον οικείο ΟΤΑ ανά κάτοικο	55
2.10 Ίδια Έσοδα από Παροχή Υπηρεσιών & Εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας	63
2.11 Ίδια Έσοδα Κοινωφελών Επιχειρήσεων ανά κάτοικο	67
2.12 Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2012	72
2.13 Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2013	76
2.14 Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2014	80

Κατάλογος Διαγραμμάτων - Εικόνων

Διαγράμματα

2.1 Πληθυσμός Δήμων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	16
2.2 Πληθυσμός Δήμων που διαθέτουν Κοινωφελή Επιχείρηση	17
2.3 Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα	33
2.4 Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα ανά κάτοικο	37
2.5 Έσοδα από Χρηματοδότηση Δήμου για υλοποίηση Διετούς / Ετησίου Σχεδίου Δράσης	42
2.5 Έσοδα από Χρηματοδότηση Δήμου για υλοποίηση Διετούς / Ετησίου Σχεδίου Δράσης ανά κάτοικο	46
2.7 Έσοδα από Δήμο λόγω Αύξησης Αρχικού Κεφαλαίου	48
2.8 Έσοδα από εκτέλεση Προγραμματικής Σύμβασης με οικείο Δήμο	50
2.9 Συνολικά Έσοδα από τον οικείο ΟΤΑ	54
2.10 Συνολικά Έσοδα από τον οικείο ΟΤΑ ανά κάτοικο	57
2.11 Μέσο ποσό χρηματοδότησης από τον οικείο Δήμο το έτος 2012	59
2.12 Μέσο ποσό χρηματοδότησης από τον οικείο Δήμο το έτος 2013	60
2.13 Μέσο ποσό χρηματοδότησης από τον οικείο Δήμο το έτος 2014	60
2.14 Διαχρονική Εξέλιξη του Μέσου Ποσού Συνολικής Χρηματοδότησης Κοινωφελούς Επιχείρησης από τον οικείο Δήμο	61
2.15 Ίδια Έσοδα από Παροχή Υπηρεσιών & Εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας	66
2.16 Ίδια Έσοδα ανά κάτοικο	70
2.17 Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα των ΔΗΚΕ	

της ΠΚΜ το 2012	75
2.18 Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα των ΔΗΚΕ	
της ΠΚΜ το 2013	79
2.19 Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα των ΔΗΚΕ	
της ΠΚΜ το 2014	83

Εικόνες

3.1 Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων	92
3.2 Ταμείο Παρακαταθηκών και δανείων	94
3.3 Πλατφόρμα crowdfunder.co.uk	99
3.4 Act4GREECE	103
3.5 Πλατφόρμα Ant4GREECE	103
3.6 Πλατφόρμα Πλέγμα	104
3.7 Πλατφόρμα crowdfunding Δήμου Αντιπάρου	105

Κεφάλαιο 1

Δημοτικές Κοινωφελείς Επιχειρήσεις

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ως έκφραση λαϊκής κυριαρχίας, αποτελεί θεμελιώδη θεσμό του δημόσιου βίου των Ελλήνων κατοχυρωμένο από το Ελληνικό Σύνταγμα. Αρμοδιότητά της είναι οι τοπικές υποθέσεις τις οποίες καλείται να ικανοποιήσει παρεμβαίνοντας στην τοπική κοινωνία και οικονομία, χρησιμοποιώντας δικούς της διοικητικούς μηχανισμούς αλλά και συστήνοντας νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και επιχειρήσεις.

Στο κεφάλαιο αυτό γίνεται ανασκόπηση του θεσμικού πλαισίου σύστασης των Επιχειρήσεων της Τοπικής αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα έως και σήμερα και παρουσιάζονται οι γενικές διατάξεις και οι κανόνες οργάνωσης, λειτουργίας και οικονομικής διαχείρισης των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων σύμφωνα με τον Ν 3463/2006.

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ - ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση τις τελευταίες δεκαετίες και με διαφορετικά προτάγματα σε κάθε χρονική συγκυρία, έχει αναπτύξει μια σημαντική επιχειρηματική δραστηριότητα.

Το άρθρο 102 του Συντάγματος κατοχύρωσε τη νομική προσωπικότητα της ΤΑ στην Ελλάδα, σύμφωνα με το οποίο η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους ΟΤΑ Α και Β Βαθμού. Η δράση της ΤΑ στον τομέα της επιχειρηματικότητας κατοχυρώνεται στα άρθρα 5: (Ελεύθερη Ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία) και 106: (Κράτος και Εθνική Οικονομία) του Συντάγματος, εφόσον την επιβάλλει το γενικότερο συμφέρον των πολιτών, γίνεται πάντα με γνώμονα της καλύτερη και ποιοτικότερη εξυπηρέτηση της τοπικής κοινωνίας χωρίς όμως να προβάλλεται ποτέ ένας καθαρά εμπορικός και κερδοσκοπικός χαρακτήρας (Μπεσίλα-Βήκα, 1994) . Οι επιχειρήσεις της ΤΑ αξιοποιούν τοπικούς φυσικούς και ανθρώπινους πόρους, μπορούν να αναπτυχθούν σε χώρους που αγνοεί ή δεν ενδιαφέρεται να ενεργοποιηθεί η ιδιωτική οικονομία (π.χ. κοινωνική οικονομία) και επιπλέον λειτουργούν ως

υποστηρικτικοί μηχανισμοί στην προσπάθεια των εχόντων την πολιτική ευθύνη να θέσουν και να υλοποιήσουν τους καταλληλότερους στόχους, υποστηρίζοντας και ενισχύοντας καθ' αυτόν τον τρόπο τον αναπτυξιακό ρόλο της ΤΑ.

Τα τελευταία χρόνια, οι πολιτικές αποκέντρωσης που εφαρμόστηκαν σε επίπεδο όλης της ΕΕ είχαν ως αποτέλεσμα τη μεταβίβαση όλο και περισσότερων αρμοδιοτήτων από το κεντρικό κράτος στην ΤΑ. Η διαχείριση των αρμοδιοτήτων αυτών δημιούργησε νέες ανάγκες και υπηρεσίες, καινούργιες δομές, νέους μηχανισμούς και είχαν ως τελικό αποτέλεσμα είτε τον επαναπροσδιορισμό του ρόλου και της λειτουργίας των υφιστάμενων είτε τη δημιουργία νέων Επιχειρήσεων ΟΤΑ.

Στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης με μεγάλη παράδοση σε αποκεντρωτικές λειτουργίες, οι Δημοτικές Επιχειρήσεις λειτουργούν ήδη από το τέλος του 19ου αιώνα, η ανάπτυξη τους ωστόσο, ξεκίνησε τις δεκαετίες 1980 και 1990 και συνεχίζεται φυσικά μέχρι και σήμερα. Οι κύριοι τομείς δραστηριοποίησής τους είναι αυτοί του τουρισμού, της οικονομικής ανάπτυξης, της αστικής ανάπτυξης, των δημοσίων υποδομών, της ύδρευσης, του ηλεκτρισμού, της προστασίας του περιβάλλοντος και των ΤΠΕ. Ο τρόπος διοίκησης και διαχείρισής τους διαφέρει από κράτος σε κράτος, σε κάθε περίπτωση όμως η ΤΑ είναι υπεύθυνη για τη λήψη των αποφάσεων και τη χάραξη των πολιτικών. (Γκέκας Ρ. και Μήτσου Κ. 2006)

Στην Ελλάδα ο ρόλος της ΤΑ μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα περιοριζόταν στη ρύθμιση των οικονομικών σχέσεων ενώ η παραγωγή αγαθών και η παροχή υπηρεσιών αποτελούσε υπόθεση κυρίως των ιδιωτών. Την περίοδο 1834-1951 θεσπίστηκαν ΔΚΚ (του 1834, 1912, 1936) και ειδικοί νόμοι, σχετικοί με την άσκηση συγκεκριμένης οικονομικής δραστηριότητας από τους ΟΤΑ, σύμφωνα με τις οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις της περιόδου εκείνης, όπως ο Νόμος του 1857 «περί του δι' αερίου φωτισμού πόλεως τινός», ο Ν 2979/1922 για την παραγωγή / μεταφορά / διανομή ηλεκτρικής ενέργειας για αστική χρήση από τους ΟΤΑ, ο Ν 2583/1922 «περί υδραυλικών εν γένει έργων κλπ. Το 1890 στο Δήμο Λάρισας συστάθηκε η Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης – Αποχέτευσης – Ηλεκτροφωτισμού. Το 1894 το Καταστατικό της Δημοκρατίας Καλύμνου προέβλεπε τη «δυνατότητα συστάσεως δημοτικών ιατρείων και συντηρήσεως δημοτικών φαρμακείων». Το 1922 στο Δήμο Πάτρας καταχωρείται η δημοτική επιχείρηση «ΓΛΑΥΚΟΣ». Οι πρώτες Δημοτικές Επιχειρήσεις εμφανίστηκαν με τη μορφή ιδρυμάτων βάσει του Β.Δ. 17/1936. Η σύσταση τους γινόταν μετά από απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου και εγκρινόταν με Διάταγμα. (Τριανταφυλλοπούλου 2004). Την περίοδο αυτή δημιουργήθηκαν Δημοτικές Επιχειρήσεις για την οργάνωση και

προαγωγή μίας υπηρεσίας ή ενός τοπικού έργου και σκοπού, που αφορούσαν το φωτισμό με φωταέριο, τον ηλεκτρισμό, την ύδρευση, την αποχέτευση, την άρδευση, την παραγωγή και τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας κλπ. (Καλλιαντζίδης Α, 1989)

Με τον Ν. 1910/1951, η σύσταση ή η συμμετοχή σε Δημοτικές Επιχειρήσεις από τους Δήμους ή τις Κοινότητες είναι πλέον εφικτή. Οι αρμοδιότητες που ανήκουν αποκλειστικά στους Ο.Τ.Α. ή με την συγκατάθεσή τους και μόνο μπορούν να ανατεθούν σε άλλα νομικά ή φυσικά πρόσωπα είναι η εκτέλεση έργων ύδρευσης, άρδευσης, ηλεκτροφωτισμού, αστικής συγκοινωνίας, αεριοφωτισμός, εξυγίανσης, εγγειοβελτιωτικών καθώς και λοιπών έργων κοινής ωφελείας. Στο Νόμο αυτό όμως, δεν προσδιορίζεται ο τρόπος ίδρυσης και λειτουργίας των επιχειρήσεων. Οι μορφές επιχειρήσεων που υπήρχαν εκείνη την περίοδο είναι τρεις:

1. μικτές οικονομικές επιχειρήσεις,
2. συνεταιρισμοί Δήμων και Κοινοτήτων και
3. δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις

Με τον Ν 2234/1952 «περί της δημοτικής επιχείρησης Φωταερίου Αθηνών» συστάθηκε η Δημοτική Επιχείρηση Φωταερίου Αθηνών (ΔΕΦΑ) ως ιδιαίτερο θυγατρικό νομικό πρόσωπο του Δήμου, διοικητικά και οικονομικά αυτόνομο, υπό τον έλεγχο και εποπτεία όμως της κεντρικής διοίκησης του Δήμου.

Ο Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδικας του 1954 (Ν 2888/1954) διαχωρίζει τα νομικά πρόσωπα της ΤΑ σε ιδρύματα (ΝΠΔΔ με αντικείμενο την κοινωνική πρόνοια και περίθαλψη), νομικά πρόσωπα (ΝΠΔΔ με ποικίλες δραστηριότητες π.χ. θέατρα, βιβλιοθήκες, φιλαρμονικές κλπ) και επιχειρήσεις με δικούς τους κανόνες δικαίου και δικές τους αρμοδιότητες. Οι επιχειρήσεις είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), διοικούνται από πενταμελή επιτροπή, διαθέτουν δική τους ταμειακή υπηρεσία και ο προϋπολογισμός τους υποβάλλεται για έλεγχο στο ελεγκτικό συνέδριο και ψηφίζεται από το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο.

Βάσει των διατάξεων των άρθρων 214-221 του Ν.Δ. 2888/1954, το 1955 το Δημοτικό Συμβούλιο ΡΟΔΟΥ αποφάσισε τη σύσταση της Δημοτικής Επιχείρησης Συγκοινωνιών ΡΟΔΟΥ «ΡΟΔΑ», της πρώτης ελληνικής δημοτικής επιχείρησης Συγκοινωνιών και ο Δήμος Λαγκαδά το 1956 την «Επιχείρηση Εκμετάλλευσης Ιαματικών Πηγών Λαγκαδά» (Καλλιαντζίδης Α, 1989)

Ο Δημοτικός & Κοινοτικός Κώδικας του 1980 (Ν1065/1980) περιλαμβάνει για πρώτη φορά ειδικές ρυθμίσεις για τη σύσταση των επιχειρήσεων. Σκοπός αυτών των επιχειρήσεων είναι η εξυπηρέτηση του κοινού και η ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας για την πραγματοποίηση εσόδων. Για την σύστασή τους απαιτείται σύνταξη οικονομοτεχνικής μελέτης, απόφαση του Δημοτικού ή Κοινοτικού συμβουλίου και έκδοση σχετικού Προεδρικού Διατάγματος. Το διοικητικό τους συμβούλιο αποτελείται, πλέον, από τέσσερα έως δέκα μέλη που ορίζονται από το Δημοτικό ή Κοινοτικό Συμβούλιο, το οποίο έχει και τη βασική εποπτεία. Με το Νόμο αυτό επιτρέπεται για πρώτη φορά η διαδημοτική και διακοινοτική συνεργασία για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από ειδικές διατάξεις νόμων (Ν.1069/1980, όπως ισχύει, καθώς και τους ειδικότερους νόμους 1068/1980 για την ΕΥΔΑΠ και 870/1979 για την ΔΕΥΑΜ Βόλου) προβλέπεται πλέον και η σύσταση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης – Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ).

Ο Ν. 1416/84 έδωσε ραγδαία ώθηση στο θέμα των Δημοτικών Επιχειρήσεων με μια σειρά προωθημένων, για τα δεδομένα της εποχής εκείνης, διατάξεων όπως φοροαπαλλαγές, την εξαίρεση από τις διατάξεις του Ν 1188/1981 και του Ν 1320/1983 για την πρόσληψη προσωπικού και κυρίως τη δυνατότητα σύναψης προγραμματικών συμβάσεων καθώς και ανάθεσης εκτέλεσης έργου, εργασίας, μεταφοράς και προμήθειας από τους ΟΤΑ και τα ΝΠ τους.

Ακολούθησαν τα ΠΔ 75/1985, 323/1989 και 410/1995, τα οποία και διαμόρφωσαν το θεσμικό πλαίσιο για τις Επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α., που, μεταξύ άλλων, παρείχε τη δυνατότητα συμμετοχής σε εθνικά και κοινοτικά προγράμματα, αφού μέσω των δημοτικών επιχειρήσεων κατέστη δυνατό να ξεπεραστούν νομικές δυσκολίες σχετικά με την ανάληψη ανάλογων δράσεων από αυτούς.

Με το Π.Δ. 410/1995 οι μορφές των επιχειρήσεων που μπορούσαν να συνιστούν ή να συμμετέχουν οι Δήμοι και οι Κοινότητες είναι:

- α) αμιγής δημοτική ή κοινοτική επιχείρηση (άρθρα 277-284),
- β) ανώνυμη εταιρεία ή εταιρεία μικτής οικονομίας ή συνεταιρισμός ή συμμετοχή σε κοινοπραξία (άρθρα 277 παρ.6, 291),
- γ) διαδημοτικές και διακοινοτικές επιχειρήσεις (άρθρο 285),

δ) επιχειρήσεις συνεταιριστικού χαρακτήρα (άρθρο 288),

ε) ανώνυμες εταιρείες με συνεταιρισμούς (άρθρο 289),

στ) δημοτικές εταιρείες λαϊκής βάσης (άρθρο 290).

Οι επιχειρήσεις ραδιοφωνίας και τηλεόρασης των ΟΤΑ χαρακτηρίζονται ως «ιδιόμορφες», αλλά συνήθως οι ΟΤΑ τις συνιστούν βάσει των διατάξεων του άρθρου 277 του π.δ. 410/1995, δηλαδή ως αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις. Επίσης ο Νόμος 3274/2004 αναγνωρίζει τη δυνατότητα σύστασης και λειτουργίας **αστικών εταιρειών μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα από τους ΟΤΑ.**

1.3 ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Ο Νέος Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (Ν 3463/2006) ενισχύει την οικονομική δραστηριότητα των ΟΤΑ και κατηγοριοποιεί πλέον τις επιχειρήσεις τους στις κάτωθι νομικές μορφές (**άρθρο 252 παρ. 1 και 4**),

- ✓ Δημοτικές και κοινοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις.
- ✓ Ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ : Κοινές ανώνυμες εταιρίες ΟΤΑ (του Ν. 2190/1920, όπως αυτός ισχύει), Αναπτυξιακές ανώνυμες εταιρίες ΟΤΑ, Δημοτικές ή κοινοτικές ανώνυμες εταιρίες ΟΤΑ (Μονομετοχικές).
- ✓ Επιχειρήσεις ΟΤΑ ειδικού σκοπού, οι οποίες συνιστώνται με ειδικές διατάξεις νόμου που διέπουν την οργάνωση και λειτουργία τους, συνεπώς είναι μεν Επιχειρήσεις ΟΤΑ, αλλά δεν εντάσσονται στους κανόνες του νέου θεσμικού πλαισίου του ΔΚΚ.

Σήμερα, οι Επιχειρήσεις ΟΤΑ κάθε κατηγορίας αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου. Οι ΟΤΑ δεν επιτρέπεται να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε καμία άλλη **εταιρεία ή κοινοπραξία οιασδήποτε μορφής**, πέρα από αυτές που προβλέπονται στο άρθρο 252. Η συγκεκριμένη απαγόρευση δεν ισχύει για τη συμμετοχή ΟΤΑ σε ανώνυμη εταιρεία, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 265 παρ.2 (δηλαδή εκτός από ποδοσφαιρικές, τραπεζικές και ασφαλιστικές ανώνυμες εταιρίες), ή σε εταιρικά σχήματα που προβλέπονται από ειδικούς κανόνες για την εφαρμογή εθνικών ή κοινοτικών προγραμμάτων.

Παράλληλα, **δεν επιτρέπεται** στα ιδρύματα και τα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου των ΟΤΑ να συνιστούν ή να συμμετέχουν σε οιασδήποτε μορφής Επιχείρηση ΟΤΑ. Εξαιρέση αποτελούν οι Σύνδεσμοι ΟΤΑ παρά το γεγονός ότι είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (παρ. 3β και 9 του άρθρου 252 σε συνδυασμό με την παρ. 1 του άρθρου 265).

Η ευθύνη του Δήμου ή της Κοινότητας, που συμμετέχει σε Επιχείρηση ΟΤΑ, περιορίζεται κατά το τμήμα της συμμετοχής του στο κεφάλαιο της επιχείρησης.

1.4 ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΩΦΕΛΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΟΤΑ Ν.3463/2006

1.4.1 Σκοπός

Ο Δήμος έχει τη δυνατότητα να συνιστά **δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις**, οι οποίες έχουν ως αντικείμενο αρμοδιότητες που μπορεί κατά το ισχύον θεσμικό πλαίσιο να ασκούν οι υπηρεσίες του Δήμου. Ο σκοπός των επιχειρήσεων αυτής της μορφής συνίσταται στην οργάνωση λειτουργιών και δραστηριοτήτων και την παροχή υπηρεσιών που, σύμφωνα με τον παραπάνω προσδιορισμό, αφορούν:

- την κοινωνική προστασία και αλληλεγγύη,
- την παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό,
- το περιβάλλον,
- την οργάνωση δημοτικής συγκοινωνίας,
- την εκπόνηση και εφαρμογή προγραμμάτων έρευνας και τεχνολογίας για την ανάπτυξη της περιοχής τους.

Η παροχή υπηρεσιών για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων, την αποκομιδή απορριμμάτων, τη δημιουργία και συντήρηση του πρασίνου, καθώς και για τη λειτουργία κοιμητηρίων και κέντρων αποτέφρωσης νεκρών δεν μπορούν να αποτελέσουν σκοπούς των ανωτέρω επιχειρήσεων. Αμιγείς δημοτικές επιχειρήσεις, στις οποίες είχε ανατεθεί σύμφωνα με το καταστατικό τους, ως αποκλειστική ή κύρια δραστηριότητα κατά το πνεύμα του νομοθέτη, η παροχή υπηρεσιών για την καθαριότητα των κοινόχρηστων χώρων και την αποκομιδή των απορριμμάτων, συνεχίζουν τη λειτουργία τους έως τη λήξη του χρόνου που προβλέπεται

στη συστατική τους πράξη, χωρίς δυνατότητα ανανέωσης αυτής και εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις, σύμφωνα με τις οποίες ιδρύθηκαν καθώς και από τους όρους του καταστατικού τους.

Επίσης δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο δραστηριότητας κοινωφελούς επιχείρησης οι παραχωρηθείσες στους ΟΤΑ κρατικές αρμοδιότητες, όπως περιγράφονται στο άρθρο 75 παρ. II του ΔΚΚ (π.χ. τέλεση πολιτικού γάμου, τήρηση δημοτολογίου κλπ.).

Είναι δυνατή η παράλληλη επιδίωξη περισσότερων σκοπών, από αυτούς που περιγράφονται παραπάνω, εφόσον α) είναι μεταξύ τους συναφείς και β) σε κάθε περίπτωση δεν έχουν εμπορικό ή βιομηχανικό χαρακτήρα.

Δεν επιτρέπεται η συμμετοχή κοινωφελούς επιχείρησης σε άλλες ομοειδείς ή ανώνυμες εταιρείες ΟΤΑ.

Αξίζει να τονισθεί ότι οι Δημοτικές Κοινωφελείς Επιχειρήσεις δεν είναι εμπορικές επιχειρήσεις, εφόσον σκοπός τους δεν είναι η επιδίωξη κέρδους παρά μέσω αυτών επιδιώκεται η καλύτερη και αποτελεσματικότερη άσκηση συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων **κοινωφελούς χαρακτήρα.**

1.4.2 Σύσταση

Για τη σύστασή τους απαιτείται η εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας, η οποία υποβάλλεται προς έγκριση στο Δημοτικό Συμβούλιο και ακολουθεί πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και περιλαμβάνει οπωσδήποτε :την επωνυμία, την κατηγορία, το σκοπό, τη διάρκεια, την έδρα της επιχείρησης, το κεφάλαιο, τη διοίκηση, τους πόρους καθώς και κάθε άλλο στοιχείο απαραίτητο κατά την κρίση του δημοτικού συμβουλίου. Η πράξη αυτή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας αποτελεί ταυτόχρονα το **καταστατικό της επιχείρησης** και, σε περίπτωση σύστασης εμπράγματων δικαιωμάτων, **μεταγραφτέο τίτλο** στο υποθηκοφυλακείο.

Εκπόνηση οικονομοτεχνικής μελέτης βιωσιμότητας απαιτείται και σε κάθε περίπτωση αύξησης του κεφαλαίου ή της εισφοράς του ΟΤΑ στην επιχείρηση, καθώς και στις αποφάσεις συγχώνευσης ή μετατροπής των δημοτικών επιχειρήσεων. Αύξηση κεφαλαίου επιτρέπεται μόνο μετά την πάροδο τετραετίας από τη σύστασή της ή την περίοδο προσαρμογής του καταστατικού της και μπορεί να καλύπτει μόνον επενδυτικό πρόγραμμα, ή να αφορά επέκταση των σκοπών της επιχείρησης. Σε κάθε περίπτωση αποκλείεται ρητά η χρησιμοποίησή του για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών της επιχείρησης.

1.4.3 Διοίκηση

Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις διοικούνται από διοικητικό συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από **επτά έως έντεκα** μέλη, τα οποία ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές τους από το δημοτικό συμβούλιο ως εξής: τουλάχιστον **τρεις είναι αιρετοί εκπρόσωποι** του Δήμου, από τους οποίους τουλάχιστον ένας προέρχεται από τη μειοψηφία, **ένας είναι εκπρόσωπος των εργαζομένων** στην επιχείρηση, αν αυτή απασχολεί περισσότερους από είκοσι εργαζόμενους και υποδεικνύεται από την γενική συνέλευση των εργαζομένων, **ένας είναι εκπρόσωπος κοινωνικού φορέα** της περιοχής της γεωγραφικής αρμοδιότητας του ΟΤΑ και τα υπόλοιπα μέλη είναι **δημότες ή κάτοικοι του Δήμου** με πείρα ή γνώσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησης. Το Δημοτικό Συμβούλιο ορίζει τον **Πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο** του Διοικητικού Συμβουλίου. Η θητεία των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ακολουθεί αυτήν των μελών του δημοτικού συμβουλίου και λήγει το αργότερο σε τρεις μήνες μετά την εγκατάσταση του νέου δημοτικού συμβουλίου.

Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης εγκρίνονται από το δημοτικό συμβούλιο μέσα σε αποκλειστική προθεσμία ενός μηνός από την κοινοποίησή τους, μόνον εφόσον αφορούν :

- Την ψήφιση του προϋπολογισμού, του ισολογισμού και της έκθεσης πεπραγμένων.
- Την αγορά ή εκποίηση ακινήτων ή την επιβάρυνση αυτών με εμπράγματο δικαίωμα.
- Τη διάθεση των καθαρών κερδών ή τη διενέργεια επενδύσεων.
- Την αύξηση του κεφαλαίου της επιχείρησης.
- Τη συγχώνευση ή τη λύση της επιχείρησης.
- Τη σύναψη δανείων
- Την έγκριση των κανονισμών του άρθρου 257 του ΔΚΚ, καθώς και
- Την επιβολή εύλογης αποζημίωσης στους αποδέκτες υπηρεσιών που παρέχει μία κοινωφελής επιχείρηση, για κάλυψη μέρους του κόστους των προσφερομένων υπηρεσιών.

Οι ανωτέρω αποφάσεις λαμβάνονται με την πλειοψηφία του συνολικού αριθμού των μελών του διοικητικού συμβουλίου.

Οι αποφάσεις του διοικητικού συμβουλίου των επιχειρήσεων δεν υπόκεινται σε έγκριση από τον οικείο Γενικό Γραμματέα Περιφέρειας, εφόσον προέρχονται από όργανα νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου και, ως εκ τούτου, δεν προσβάλλονται ενώπιον αυτού.

Το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης συντάσσει υποχρεωτικά τους εξής κανονισμούς:

- α. Εσωτερικό κανονισμό υπηρεσιών,
- β. Κανονισμό προσωπικού,
- γ. Κανονισμό οικονομικής διαχείρισης.

Με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης μπορεί να συντάσσονται και άλλοι κανονισμοί, οι οποίοι κρίνονται απαραίτητοι για τη λειτουργία της επιχείρησης.

Η σύναψη συμβάσεων ανάθεσης των έργων, υπηρεσιών, μελετών και προμηθειών των κοινωφελών επιχειρήσεων, καθώς και η σύναψη συμβάσεων μίσθωσης έργου διενεργούνται σύμφωνα με τις αντίστοιχες ρυθμίσεις, που ισχύουν για τους ΟΤΑ.

1.4.4 Προσωπικό

Το προσωπικό των κοινωφελών επιχειρήσεων συνδέεται με αυτές με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου και προσλαμβάνεται με βάση τις διατάξεις που ισχύουν για την πρόσληψη του προσωπικού με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου των Δήμων και των Κοινοτήτων.

Είναι δυνατή, με αίτηση των ενδιαφερομένων, η απόσπαση υπαλλήλων ΟΤΑ προς κοινωφελή του επιχείρηση για δύο έτη, που μπορεί να παραταθεί για άλλα δύο έτη, με την προϋπόθεση ότι η σχετική ανάγκη δικαιολογείται επαρκώς καθώς και η απόσπαση υπαλλήλων από μία κοινωφελή επιχείρηση προς :

- ✓ άλλη κοινωφελή επιχείρηση του ίδιου ΟΤΑ,
- ✓ δημοτική ή κοινοτική ανώνυμη εταιρεία (μονομετοχική) του ίδιου ΟΤΑ.

Η απόσπαση γίνεται με απόφαση των οικείων διοικητικών συμβουλίων και έγκριση του δημάρχου.

1.4.5 Χρηματοδότηση

Με το **άρθρο 259** του ΔΚΚ **επιτρέπεται**(σε αντίθεση με όσα ίσχυαν μέχρι το 2006)**η χρηματοδότηση κοινωφελούς επιχείρησης από τον ΟΤΑ που τη συνέστησε**, για το σύνολο των παρεχόμενων από αυτήν δραστηριοτήτων ή υπηρεσιών, μετά από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών αυτού και με τις εξής προϋποθέσεις:

α) Κατάθεση από την επιχείρηση διετούς προγράμματος δράσης της, στο οποίο υποχρεωτικά αναφέρονται οι δραστηριότητες και οι παρεχόμενες υπηρεσίες της, σύμφωνα με τους καταστατικούς σκοπούς, η οικονομική δαπάνη αυτών και ανάγκη τυχόν χρηματοδότησής της για αποζημιώσεις από παροχή υπηρεσιών της παρ. 3 του άρθρου 259, ή άλλους πόρους, καθώς και οι ειδικότεροι όροι άσκησής τους.

β) Σύναψη σύμβασης μεταξύ του χρηματοδοτούντος ΟΤΑ και της επιχείρησης, στην οποία περιλαμβάνονται τα στοιχεία που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, καθώς και εκείνα που συναφώς κρίνουν ως απαιτούμενα οι ως άνω συμβαλλόμενοι, μεταξύ των οποίων οπωσδήποτε τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των μερών, αλλά και οι ρήτρες σε περίπτωση παράβασης των συμφωνημένων όρων. Η σύμβαση αυτή έχει ειδικό και αποκλειστικό χαρακτήρα, δεν συγχέεται δε καθ' οιονδήποτε τρόπο με τις προγραμματικές συμβάσεις του άρθρου 225.

Παράλληλα, εφόσον δραστηριότητες της επιχείρησης συνδέονται με την παροχή υπηρεσιών, είναι δυνατή, με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αυτής, η είσπραξη εύλογης αποζημίωσης από τους αποδέκτες αυτών για κάλυψη μέρους του κόστους των προσφερομένων υπηρεσιών. Η σχετική απόφαση υπόκειται στην προηγούμενη έγκριση του δημοτικού συμβουλίου που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. Τα έσοδα που προέρχονται από τις προαναφερόμενες πηγές ή άλλες, που συνδέονται συμπληρωματικά με τους κύριους σκοπούς της επιχείρησης (όπως πχ η λειτουργία κυλικείου σε πολιτιστικό κέντρο ή μουσείο), δεν αλλοιώνουν τον κοινωφελή χαρακτήρα της επιχείρησης. Οι πόροι αυτοί διατίθενται από την επιχείρηση αποκλειστικά για την ικανοποίηση-χρηματοδότηση των καταστατικών της σκοπών.

Το Άρθρο 10 παρ. 14 του Ν. 4071/2012 τροποποίησε το άρθρο 259 του Ν. 3463/2006 και απλούστευσε σημαντικά τις διαδικασίες χρηματοδότησης μίας κοινωφελούς επιχείρησης ΟΤΑ. Σύμφωνα με αυτό η παρ. 1 του άρθρου 259 του Ν. 3463/2006 αντικαθίσταται ως εξής :

«Η κοινωφελής επιχείρηση είναι δυνατόν να χρηματοδοτείται από τον οικείο δήμο για τις δραστηριότητες της, μετά από σχετική απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του. **Η χρηματοδότηση του δήμου καλύπτει τη διαφορά μεταξύ εσόδων και εξόδων του ετήσιου προϋπολογισμού της επιχείρησης**, ο οποίος συνοδεύεται από εισηγητική έκθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης που τεκμηριώνει τα έσοδα και έξοδα αυτής, σύμφωνα με το ετήσιο πρόγραμμα δράσης της παραγράφου 3 του άρθρου 206 του παρόντος νόμου (δηλ. του Ν 3463/2006).»

Το Ετήσιο Πρόγραμμα Δράσης, το οποίο αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την χρηματοδότηση της επιχείρησης από τον οικείο ΟΤΑ, εκπονείται σύμφωνα με :

- ✓ Τις διατάξεις του άρθρου 259 του Ν. 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» (ΦΕΚ ΑΠ14), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει.
- ✓ Τις διατάξεις του άρθρου 206 του 3463/2006 «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» (ΦΕΚ ΑΠ14), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει
- ✓ Τις διατάξεις του άρθρου 10 του Ν. 4071/2012 «Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ

Πέρα από την ανωτέρω χρηματοδότηση, ο οικείος ΟΤΑ με απόφαση του συμβουλίου του είναι δυνατό να παραχωρεί για συγκεκριμένο χρόνο και μετά από έγκριση από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο, χωρίς αντάλλαγμα προς την επιχείρηση, εφόσον αυτό κρίνεται αναγκαίο για την επιτέλεση των σκοπών της, τη χρήση εγκαταστάσεων, εξοπλισμού ή άλλων μέσων.

1.4.6 Οικονομική Διαχείριση

Η διαχείριση των κοινωφελών επιχειρήσεων γίνεται σύμφωνα με ιδιαίτερο προϋπολογισμό εσόδων και εξόδων, ενώ είναι ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημοτική διαχείριση. Το οικονομικό έτος της διαχείρισης συμπίπτει με το ημερολογιακό έτος. Ο προϋπολογισμός της επιχείρησης εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο, το αργότερο εντός μηνός από την ψήφιση

του προϋπολογισμού του οικείου Ο.Τ.Α. Έως το τέλος Απριλίου του επόμενου έτους από αυτό που αφορά την διαχειριστική περίοδο, υποβάλλεται από το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης στο δημοτικό συμβούλιο προς έγκριση ο ισολογισμός και τα αποτελέσματα χρήσεως μαζί με σχετική έκθεση των ελεγκτών του άρθρου 261, καθώς και έκθεση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, ότι τηρήθηκαν οι σχετικές προβλέψεις της νομοθεσίας και των κανονισμών της επιχείρησης.

Οι κοινωφελείς επιχειρήσεις υποχρεούνται να τηρούν τα βιβλία Γ' κατηγορίας, που προβλέπονται στον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, κατά την ισχύουσα νομοθεσία.

Τα καθαρά κέρδη που προκύπτουν από τη διαχείριση, μετά την έγκριση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, την αφαίρεση των αποσβέσεων και τη δημιουργία του απαραίτητου αποθεματικού, μπορεί να διατίθενται για τη βελτίωση ή την επέκταση των εγκαταστάσεων της επιχείρησης ή να αποδίδονται στο Δήμο για την εκτέλεση κοινωφελών έργων, μετά από απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης, που εγκρίνεται από το δημοτικό συμβούλιο.

1.4.7 Διαχειριστικός Έλεγχος

Τακτικός διαχειριστικός έλεγχος : γίνεται από δύο ελεγκτές, που μπορεί να είναι είτε ορκωτοί ελεγκτές είτε πρόσωπα που έχουν το δικαίωμα να ορισθούν ελεγκτές σε ανώνυμη εταιρία και τα οποία επιλέγονται και διορίζονται από το δημοτικό συμβούλιο στην αρχή κάθε οικονομικού έτους. Ο ορισμός ορκωτών ελεγκτών είναι υποχρεωτικός στον έλεγχο επιχείρησης που έχει ετήσιο κύκλο εργασιών μεγαλύτερο 1.500.000 €.

Έκτακτος διαχειριστικός έλεγχος: γίνεται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας ή του δημοτικού συμβουλίου, και μπορεί να διενεργείται από ελεγκτές της παρ. 1 του άρθρου 261 του ΔΚΚ καθώς και από οικονομικούς επιθεωρητές του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από αίτημα του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ή του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας.

Για την ευθύνη των μελών του διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιρειών, ενώ σοβαρή παράβαση των καθηκόντων εκ μέρους των αιρετών μελών του Δ.Σ. είναι δυνατό να συνιστά και πειθαρχικό αδίκημα, κατά τις διατάξεις του άρθρου 142 του νέου ΔΚΚ.

1.4.8 Λύση της Επιχείρησης

Δημοτική κοινωφελής επιχείρηση μπορεί να λυθεί για τους ακόλουθους λόγους:

- με τη συμπλήρωση του χρόνου για τον οποίο έχει συσταθεί,
- σε κάθε άλλη περίπτωση που προβλέπεται από τη συστατική πράξη ,
- εάν καταστεί ανενεργός για χρονικό διάστημα άνω των δύο ετών,
- πριν από τη λήξη του χρόνου διάρκειάς της, με απόφαση του δημοτικού συμβουλίου, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του και πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Τη λύση της επιχείρησης ακολουθεί η εκκαθάριση. Μετά την εκκαθάριση της επιχείρησης, όσα περιουσιακά στοιχεία απομένουν, περιέρχονται στο Δήμο που τη συνέστησε.

Η εκκαθάριση γίνεται από ορκωτούς ελεγκτές, οι οποίοι ορίζονται για το σκοπό αυτό από το δημοτικό συμβούλιο.

1.4.9 Συγχώνευση

Δύο ή περισσότερες **κοινωφελείς** επιχειρήσεις του ίδιου Δήμου είναι δυνατό να συγχωνευθούν, ύστερα από απόφαση του δημοτικού συμβουλίου και πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Η απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του δημοτικού συμβουλίου, μετά από εκτίμηση του ενεργητικού και παθητικού της περιουσίας των συγχωνευομένων επιχειρήσεων, κατά τις προβλέψεις του άρθρου 9 του Ν. 2190/1920, και εκπόνηση σχετικής οικονομοτεχνικής μελέτης. Η νέα επιχείρηση από τη σύστασή της υπεισέρχεται αυτοδίκαια, υπό τη μορφή καθολικού διαδόχου, στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις των καταργούμενων επιχειρήσεων.

Το προσωπικό με σχέση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, που υπηρετούσε στις επιχειρήσεις που συγχωνεύθηκαν, μεταφέρεται σε αντίστοιχες θέσεις της νέας επιχείρησης. Σε περίπτωση που ήθελε κριθεί από το δημοτικό συμβούλιο ότι υπάρχει πλεονάζον προσωπικό, αυτό απολύεται με απόφασή του, η οποία λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου

των μελών του, ύστερα από πρόταση του ΔΣ της νέας επιχείρησης. Η δαπάνη για την αποζημίωση του απολυόμενου προσωπικού βαρύνει τον προϋπολογισμό του οικείου ΟΤΑ.

1.5 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο ελληνικό διοικητικό σύστημα αποτελεί θεσμό εξουσίας, ο οποίος θεμελιώνεται στο Σύνταγμα της χώρας. Ασκεί τις αρμοδιότητές της με την κατανομή αυτών μεταξύ των υπηρεσιών του Δήμου και των νομικών προσώπων δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου που συστήνει και εποπτεύει. Ο θεσμός των δημοτικών επιχειρήσεων αποτελεί μέσο για την αξιοποίηση των τοπικών πόρων, την παροχή κοινωνικών, εκπαιδευτικών, αθλητικών και πολιτιστικών υπηρεσιών προς τους κατοίκους του Δήμου και την ορθολογική και βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής. Οι επιχειρήσεις των ΟΤΑ εμφανίζονται στην Ελλάδα από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα η ανάπτυξή τους όμως ξεκίνησε τις δεκαετίες 1980 και 1990, μετά από την ραγδαία ενίσχυση του θεσμικού της περιβάλλοντος της περιόδου εκείνης (Ν.1416/84, 1622/86, 1828/89, ΚΛΠ.) και τη σταδιακή ανακυττάρωση της με τους Ν.1416/84 (αναπτυξιακοί σύνδεσμοι), Ν.1622/86 (εθελοντικές συνενώσεις), Ν.2218/94 (συμβούλια περιοχής). Ν.2539/97 (Πρόγραμμα συγκρότησης πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης Ι.Καποδίστριας).

Ο Κώδικας Δήμων και Κοινοτήτων (Ν3463/2006) και ο Ν 3852/2010 δημιούργησαν νέες συνθήκες στην ανάπτυξη του θεσμού του δημοτικών επιχειρήσεων, διορθώνοντας στρεβλώσεις του παρελθόντος, οριοθετώντας και αποσαφηνίζοντας τους σκοπούς τους, διαμορφώνοντας ένα νέο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας τους, με στόχο την διαφάνεια, την ποιοτική αναβάθμιση των υπηρεσιών τους και την οικονομική τους βιωσιμότητα.

Κεφάλαιο 2.

Αποτύπωση του υφιστάμενου χρηματοδοτικού πλαισίου των Κοινοφελών Επιχειρήσεων ΟΤΑ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

«Ο όρος «Βιωσιμότητα» (*Sustainability*) φαίνεται να είναι ο πιο αντιπροσωπευτικός ενώ συγχρόνως παρακάμπτεται η σύγχυση της «ανάπτυξη» με την «αύξηση» και τη «μεγέθυνση». Η βιωσιμότητα μιας δραστηριότητας αφορά στην μακροπρόθεσμη παράτασή της στο μέλλον· η βιωσιμότητα με την σημερινή έννοια του όρου αποτελεί μια πορεία, μια διαδικασία του ανθρώπου να διατηρηθεί στο πεπερασμένο οικοσύστημα της Γης. Ο βασικός στόχος της βιωσιμότητας είναι η επιβίωση του ανθρώπου και με αυτή την έννοια είναι *ανθρωποκεντρική*, αλλά διαφέρει απόλυτα από την «άγρια» ή απεριόριστη ανάπτυξη-μεγέθυνση, που πρεσβεύουν τα κλασικά οικονομικά, διότι θέτει περιορισμούς.»(http://diocles.civil.duth.gr/links/home/perivallontiki/Files/Viosimi_anaptiksi_kai_viosimotita.doc)

Η βιωσιμότητα των δημοτικών κοινοφελών επιχειρήσεων δεν αφορά μόνο την οικονομική συνιστώσα αλλά και την ικανότητα των δομών να αλληλεπιδράσουν με το ανθρωπογενές περιβάλλον, την τοπική κοινωνία στην οποία εντάσσονται, όπως επίσης και την εφαρμοσμένη εθνική κοινωνική πολιτική και είναι συνάρτηση της διάθεσης των απαραίτητων οικονομικών πόρων και της διασφάλισης της ποιότητας και αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών τους. Στην παρούσα εργασία η βιωσιμότητα ταυτίζεται με την οικονομική βιωσιμότητα.

Η εφαρμογή του Ν 3852/2010 «Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» το 2011 είχε ως αποτέλεσμα τη μεταρρύθμιση της διοικητικής διαίρεσης της Ελλάδας και τον επανακαθορισμό των ορίων των αυτοδιοικητικών μονάδων μέσω αναγκαστικών συνενώσεων. Ο ανωτέρω νόμος επέφερε επίσης σημαντικές αλλαγές στην επιχειρηματική δραστηριότητα των ΟΤΑ, ανακατατάξεις και μετασχηματισμούς στα ΝΠΙΔ τους και τελικά ποσοτικές μεταβολές στον αριθμό των επιχειρήσεών τους και θεσμικές μετατροπές στα χαρακτηριστικά και τις δράσεις τους. Ένας Δήμος μπορεί να διαθέτει πλέον μία μόνο Κοινοφελή Επιχείρηση (εκτός των ΔΗΠΕΘΕ, που αποτελούν μεν κοινοφελή επιχείρηση αλλά αντιμετωπίζονται ως ιδιαίτερη κατηγορία ΝΠΙΔ των ΟΤΑ).

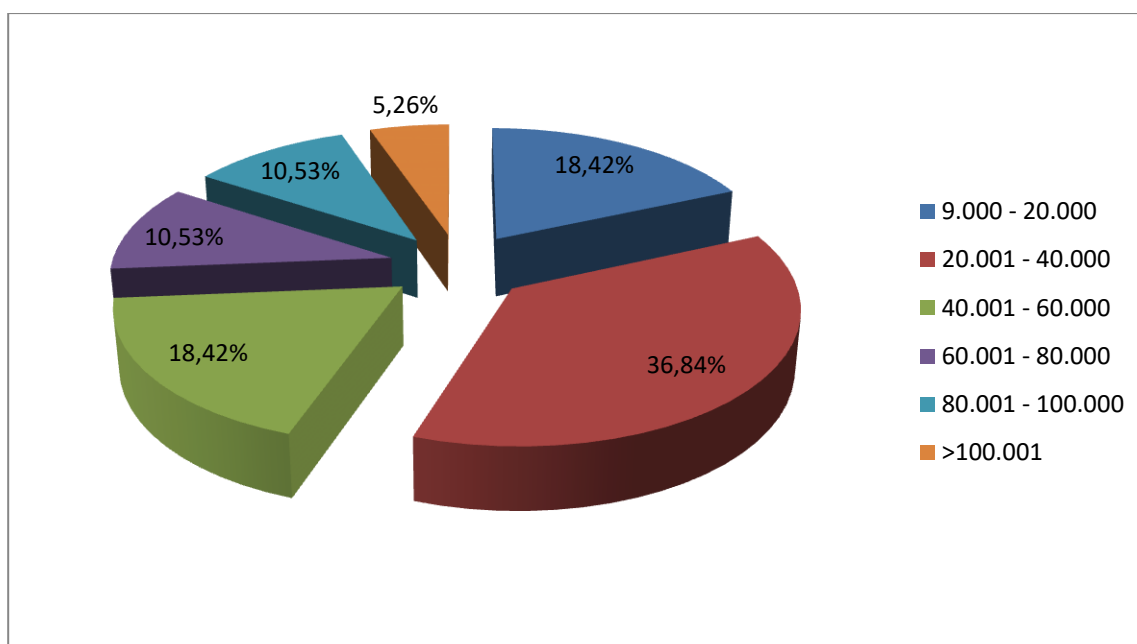
Στη υφιστάμενη εργασία επιχειρήθηκε μία αποτύπωση των Εσόδων των Κοινοφελών Επιχειρήσεων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την τριετία 2012 – 2014, ανάλογα με την πηγή προέλευσής τους και συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά Δήμο και χρονική στιγμή. Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν συλλέχθηκαν από τις αναρτηθείσες στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ Αποφάσεις Διοικητικών και Δημοτικών Συμβουλίων έγκρισης Προϋπολογισμών, Απολογισμών και Διετών & Ετησίων Σχεδίων Δράσης.

2.2 Η ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Η ΠεριφέρειαΚεντρικής Μακεδονίας είναι η μεγαλύτερη σε έκταση και δεύτερη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας και αποτελείται σήμερα από 7 Περιφερειακές Ενότητες και 38 Δήμους. Ο πληθυσμός των Δήμων σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία (στοιχεία 2011) κυμαίνεται από 9.182 κατοίκους (Δήμος Αμφίπολης) ο μικρότερος σε 325.182 κατοίκους ο μεγαλύτερος (Δήμος Θεσσαλονίκης).

Διάγραμμα2.1

Πληθυσμός Δήμων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

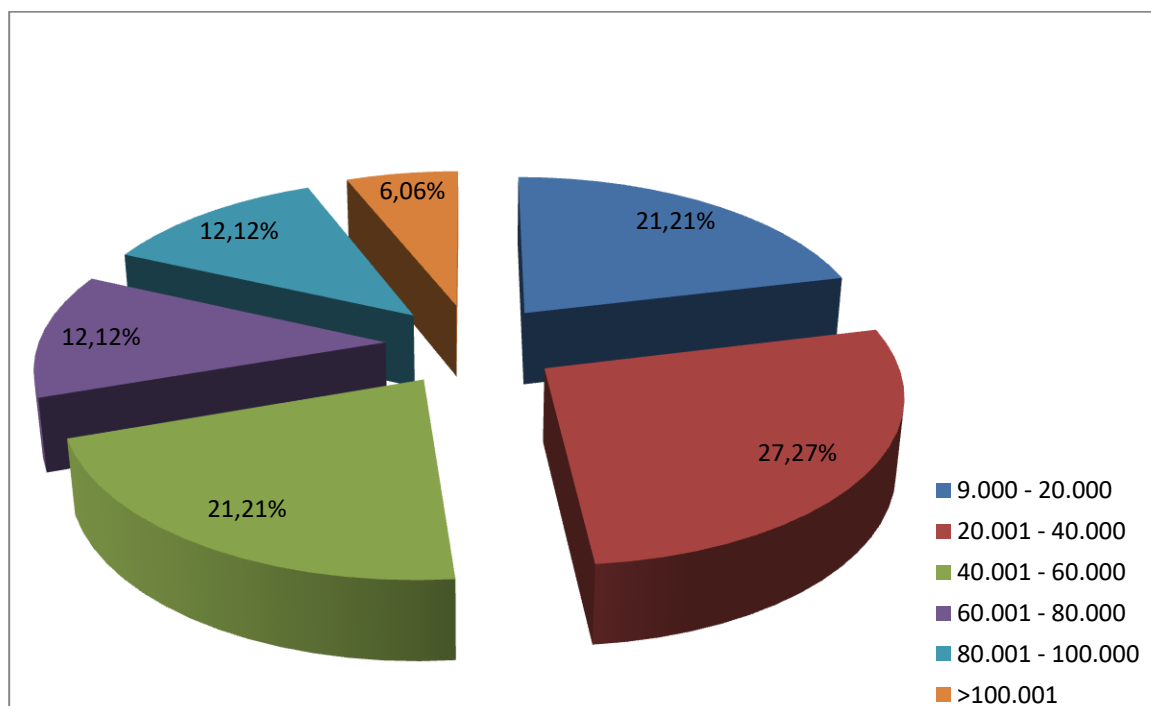
Στο διάγραμμα 2.1 παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των Δήμων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι μικροί πληθυσμιακά Δήμοι. Συγκεκριμένα:

- ✓ από 9.000 έως 20.000 διαθέτουν το 18,42% των Δήμων (7 Δήμοι),
- ✓ από 20.000 έως 40.000 κατοίκους διαθέτουν το 36,84% των Δήμων (14 Δήμοι),
- ✓ από 40.000 έως 60.000 κατοίκους διαθέτουν το 18,42% των Δήμων (7 Δήμοι),
- ✓ από 60.000 έως 80.000 κατοίκους το 10,53% των Δήμων (4 Δήμοι)
- ✓ από 80.000 κατοίκους έως 100.000 κατοίκους το 10,53% των Δήμων (4 Δήμοι)
- ✓ ενώ πάνω από 100.000 κατοίκους διαθέτουν μόνο 2 Δήμοι, ήτοι το 5,26% του συνόλου της ΠΚΜ

Από τους 38 Δήμους, οι 33 διαθέτουν Κοινωφελή Επιχείρηση. Οι υπόλοιποι υλοποιούν τις πολιτικές τους στα αντικείμενα που δύναται να ανατίθενται σε αυτές ή από ΝΠΔΔ που έχουν συστήσει και εποπτεύουν. Δεν διαθέτουν Κοινωφελή Επιχείρηση το 35% των Δήμων με πληθυσμό 20.001 – 40.000 κατοίκου (σύνολο 5 Δήμοι, 2 της ΠΕ Θεσσαλονίκης, 1 της ΠΕ Ημαθίας, 1 της ΠΕ Πέλλας και 1 της ΠΕ Σερρών).

Διάγραμμα 2.2

Πληθυσμός Δήμων που διαθέτουν Κοινωφελή Επιχείρηση

Στο διάγραμμα 2.2 παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των Δήμων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που διαθέτουν Κοινωφελή Επιχείρηση είναι μικροί πληθυσμιακά Δήμοι. Συγκεκριμένα:

- ✓ το 21,21% των Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων (επτά 7) ανήκουν σε Δήμους με πληθυσμό από 9.000 έως 20.000 κατοίκους,
- ✓ το 27,27% των Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων (9) ανήκουν σε Δήμους με πληθυσμό από 20.000 έως 40.000 κατοίκους,
- ✓ το 21,21% των Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων (7) ανήκουν σε Δήμους με πληθυσμό από 40.000 έως 60.000 κατοίκους,
- ✓ το 12,12% των Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων (4) ανήκουν σε Δήμους με πληθυσμό από 60.000 έως 80.000 κατοίκους
- ✓ το 12,12% των Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων (επτά 4) ανήκουν σε Δήμους με πληθυσμό από 80.000 έως 100.000 κατοίκους
- ✓ ενώ μόνο το 6,06% των Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων (2) ανήκουν σε Δήμους με πληθυσμό πάνω από 100.000 κατοίκους

Λόγω του περιορισμού σε μία Κοινωφελή Επιχείρηση ανά ΟΤΑ, είναι προφανές ότι και οι 33 να έχουν προέλθει από συνένωση Κοινωφελών Επιχειρήσεων. Στις περισσότερες περιπτώσεις η συγχώνευση έλαβε χώρα το 2011, ενώ σε κάποιες άλλες (όπως του Δήμου Θεσσαλονίκης) το 2012. Επίσης υπάρχουν Δήμοι στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας που είχαν κοινωφελείς επιχειρήσεις τις οποίες έλυσαν στα πλαίσια εφαρμογής του ως άνω νόμου, μεταφέροντες αρμοδιότητες και προσωπικό είτε στο ΝΠΔΔ είτε στο Δήμο τους.

Οι νέες κοινωφελείς επιχειρήσεις αποτελούν καθολικό διάδοχο των κοινωφελών επιχειρήσεων που συγχωνεύτηκαν σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Όλα τα κινητά κι ακίνητα περιουσιακά στοιχεία των συγχωνευμένων επιχειρήσεων περιήλθαν αυτοδίκαια στη νέα επιχείρηση.

Ακολουθεί Πίνακας με παράθεση των Δήμων της περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ανά Περιφερειακή Ενότητα, τον πληθυσμό τους και την ονομασία της Κοινωφελής τους Επιχείρησης (για όσους διαθέτουν κοινωφελή επιχείρηση)

Πίνακας 2.1

Δήμοι και Κοινοφελείς Επιχειρήσεις στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

<i>Περιφερειακή Ενότητα</i>	<i>Δήμος</i>	<i>Πληθυσμός</i>	<i>Κοινοφελής Επιχείρηση</i>
Ημαθίας	Αλεξάνδρειας	66.547	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας
	Βέροιας	41.570	Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας
	Ηρωϊκής Νάουσας	32.494	
Θεσσαλονίκης	Αμπελοκήπων Μενεμένης	52.127	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης
	Βόλβης	23.478	
	Δέλτα	45.839	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα
	Θερμαϊκού	50.264	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού
	Θέρμης	53.201	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Περιβάλλοντος & Αθλητισμού Θέρμης

	Θεσσαλονίκης	325.182	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης
	Καλαμαριάς	91.518	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς
	Κορδελιού – Ευόσμου	101.753	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου
	Λαγκαδά	41.103	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά
	Νεάπολης –Συκεών	84.741	Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης -Συκεών (ΚΕΥΝΣ)
	Παύλου Μελά	99,245	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά «ΙΡΙΣ»
	Πυλαίας Χορτιάτη	70.110	Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη
	Χαλκηδόνας	33.673	
	Ωραιοκάστρου	38.317	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου
Κιλκίς	Κιλκίς	51.926	Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς
	Παιονίας	28.493	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας
Πέλλας	Αλμωπίας	27.556	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας
	Εδεσσας	28.814	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Εδεσσας

	Πέλλας	63.122	Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας
	Σκύδρας	20.188	
Πιερίας	Δίου-Ολύμπου	85.851	Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Δίου Ολύμπου
	Κατερίνης	25.668	Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης
	Πύδνας –Κολινδρού	15.179	Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού
Σερρών	Αμφίπολης	9.182	Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης
	Βισαλτίας	20.030	Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας
	Εμμανουήλ Παππά	14664	Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Εμμανουήλ Παππά
	Ηράκλειας	21.145	Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας
	Νέας Ζίχνης	12.397	Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης
	Σερρών	76.817	Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών
	Σιντικής	22.195	
Χαλκιδικής	Αριστοτέλη	18.294	Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αριστοτέλη "Η ΦΡΟΝΤΙΔΑ"

	Κασσάνδρας	16.672	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας
	Νέας Προποντίδας	36.500	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας
	Πολυγύρου	22.048	Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου
	Σιθωνίας	12.394	Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας «ΣΙΘΩΝΙΑ»

2.3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στα πλαίσια της εκπόνησης της εργασίας αυτής έγινε έρευνα στο διαδίκτυο για την εύρεση των εγκεκριμένων προϋπολογισμών των κοινωφελών επιχειρήσεων των ΟΤΑ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας με στόχο την καταγραφή του υφιστάμενου χρηματοδοτικού πλαισίου των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων και της αναλογίας σταθερών πηγών χρηματοδότησης προς μεταβλητές πηγές (έσοδα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα). Η έρευνα αφορούσε τα οικονομικά έτη 2012, 2013 και 2014 και η καταγραφή των εσόδων έγινε με βάση την ακόλουθη διάκριση:

- ✓ Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα
- ✓ Επιχορήγηση Δήμου στα πλαίσια του Διετούς / Ετησίου Προγράμματος Δράσης των Επιχειρήσεων, Προγραμματικών Συμβάσεων και Αύξηση Αρχικού Κεφαλαίου
- ✓ Ίδιοι Πόροι από τις δραστηριότητές τους.

Το 2012 ουσιαστικά ήταν η πρώτη ολοκληρωμένη χρονιά που οι νέες κοινωφελείς επιχειρήσεις λειτούργησαν και γι αυτό και επιλέχθηκε ως η πρώτη χρονιά της παρούσας έρευνας. Ο έλεγχος από το οικονομικό παρατηρητήριο των προϋπολογισμών των ΟΤΑ και η υποχρέωση κατάθεσης ετήσιας στοχοθεσίας από το 2013 και παρακολούθησής της, είχαν ως αποτέλεσμα την διόρθωση των προϋπολογισμών και την κατάρτισή τους με βάση τα πραγματικά δεδομένα και τις επιδόσεις του προηγούμενου έτους. Το 2016 οι οδηγίες για την κατάρτιση των προϋπολογισμών των ΝΠΙΔ των ΟΤΑ είναι σαφείς και προβλέπουν τη δημοσίευση και των βεβαιωθέντων αλλά και ενταλθέντων έως και τον 10/2016 (ΚΥΑ οικ. 23976/22.07.2016 ΦΕΚ 2311B /26.07.2016)

Επιπλέον από τις ισχύουσες ρυθμίσεις (άρθρο 260 & άρθρο 159 Ν. 3463/06, Ν. 3861/10) προβλέπεται η υποχρέωση των Δημοτικών Κοινωφελών Επιχειρήσεων να αναρτούν στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ την Απόφαση Διοικητικού Συμβουλίου περί έγκρισης του προϋπολογισμού τους. Το σύνολο των ανωτέρω ρυθμίζουν με σαφή και περιοριστικό τρόπο τους κανόνες δημοσιότητας και τις αντίστοιχες υποχρεώσεις των ΝΠΙΔ των ΟΤΑ.

Παρά την υποχρέωση αυτή, σε πολλές περιπτώσεις δεν κατέστη δυνατός ο εντοπισμός αυτών των αποφάσεων κατά το στάδιο της έρευνας. Γενικότερα και μετά από τη μεταφορά εργαζομένων από τις Επιχειρήσεις στους οικείους δήμους στο πλαίσιο της προσαρμογής των πρώτων στις διατάξεις του ΔΚΚ, σε συνδυασμό με την απαγόρευση των προσλήψεων μόνιμου προσωπικού, είναι ευδιάκριτη η πλημμελής τήρηση υποχρεώσεων και διαδικασιών, την ίδια

στιγμή κατά την οποία μεγαλύτερες δομές, συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις δημοσίευσης αποφάσεων και άλλων αρχείων στις ειδικές πλατφόρμες όπως η ΔΙΑΥΓΕΙΑ, το ΚΗΔΜΗΣ κλπ, έχουν δημιουργήσει ένα πολυδαίδαλο θεσμικό περιβάλλον.

Υπάρχουν επιχειρήσεις στις οποίες δεν υπάρχουν εγκεκριμένοι προϋπολογισμοί είτε για κάποιες χρήσεις (κυρίως τη χρήση 2012, η οποία αφορούσε τα πρώτα έτη μετά την εφαρμογή του προγράμματος ΚΑΛΛΙΚΡΑΤΗ) είτε και για τις τρεις χρήσεις που διερευνήθηκαν. Σε ορισμένες περιπτώσεις μάλιστα οι Δήμοι έχουν ορίσει ορκωτούς ελεγκτές για την αντιμετώπιση του ζητήματος και την τακτοποίηση των εκκρεμοτήτων όπως στο Δήμο Εμμανουήλ Παππά.

Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν αντλήθηκαν τόσο από τις σελίδες της ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ των Κοινοφελών Επιχειρήσεων όσο και από τις Σελίδες της ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ των οικείων ΟΤΑ. Επίσης σε αρκετές περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκαν οι Αποφάσεις έγκρισης των Προϋπολογισμών από την αντίστοιχη ενότητα της ιστοσελίδας του Δήμου καθώς και οι Αποφάσεις έγκρισης των Ετησίων Σχεδίων Δράσης των Επιχειρήσεων. Επιπλέον των παραπάνω πραγματοποιήθηκαν και προσωπικές επαφές σε επιχειρήσεις που δεν ήταν δυνατή η εύρεση των στοιχείων μέσω της ΔΙΑΥΓΕΙΑΣ.

2.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στα πλαίσια της έρευνας κατεγράφησαν τα προϋπολογισθέντα έσοδα των επιχειρήσεων από:

- ✓ Τα Προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ και εθνικούς πόρους
- ✓ Τον οικείο Δήμο στο πλαίσιο της χρηματοδότησης του διετούς / ετήσιου προγράμματος δράσης, της αύξησης του αρχικού τους κεφαλαίου και της υλοποίησης μέρους προγραμματικών συμβάσεων
- ✓ Τους ωφελούμενους των υπηρεσιών των επιχειρήσεων με την καταβολή αντιτίμου για τις παρεχόμενες υπηρεσίες

Τα κενά κελιά στους Πίνακες που ακολουθούν δηλώνουν ότι δεν κατέστη δυνατόν να βρεθούν και να επιβεβαιωθούν τα στοιχεία που έπρεπε να περιέχουν.

2.4.1 Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενες Δράσεις ΕΣΠΑ και εθνικούς πόρους

Τα πλέον δημοφιλή προγράμματα που υλοποιούν σχεδόν όλες οι Κοινοφελείς Επιχειρήσεις των ΟΤΑ και αποτελούν και το σημαντικότερο ποσοστό της χρηματοδότησης από Ευρωπαϊκά Προγράμματα και εθνικούς πόρους είναι τα κάτωθι:

- Βοήθεια στο Σπίτι
- Εναρμόνιση Οικογενειακής κι Επαγγελματικής Ζωής

Αλλα Συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα δομών των Δημοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων είναι επίσης τα ΚΗΦΗ και τα Κέντρα Στήριξης ΡΟΜΑ.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι τα τελευταία χρόνια έχει επέλθει μία μεγάλη μείωση των ανά ωφελούμενο χρηματοδοτήσεων όλων των εν λόγω δομών, με άμεση αρνητική επίδραση στη ρευστότητα αλλά και βιωσιμότητα των κοινοφελών επιχειρήσεων των ΟΤΑ.

Πρόγραμμα Βοήθεια στο Σπίτι

Το Πρόγραμμα «Βοήθεια στο Σπίτι» είναι ένα από τα πιο σημαντικά προγράμματα κοινωνικού χαρακτήρα που ξεκίνησε πιλοτικά το 1998 και λόγω της τεράστιας απήχρησής του στην τοπική κοινωνία έγινε θεσμός και υλοποιείται πλέον από όλους τους Δήμους της Ελλάδας, κυρίως μέσω των κοινοφελών τους επιχειρήσεων. Απευθύνεται σε άτομα της τρίτης ηλικίας που δεν αυτοεξυπηρετούνται πλήρως και σε άτομα με κινητικές δυσλειτουργίες και ειδικά προβλήματα. Σκοπός του είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής τους, η υποβοήθηση της αυτόνομης και αξιοπρεπούς διαβίωσης και η υποστήριξη του οικογενειακού περιβάλλοντος, παρέχοντας συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη, νοσηλευτική φροντίδα, οικογενειακή βοήθεια και συντροφιά (http://web3.eetaa.gr/enarmonisi/voithia_sto_spiti_2016/index.html)

Ενώ έως και το 2011 η χρηματοδότηση του Προγράμματος ήταν 1000 ευρώ ανά ωφελούμενο ηλικιωμένο, πλέον το Πρόγραμμα χρηματοδοτεί μόνο τις δαπάνες μισθοδοσίας του ειδικού προσωπικού και ένα μικρό ποσοστό άλλων δαπανών (φαρμακευτικό υλικό, έξοδα κίνησης / ασφάλισης / συντήρησης αυτοκινήτων προγράμματος, δαπάνες θέρμανσης κλπ), χωρίς να συμπεριλαμβάνονται στις εν λόγω δαπάνες τα έξοδα της διοικητικής υποστήριξης του προγράμματος. Επίσης η χρηματοδότηση γίνεται με την κατάθεση των αντίστοιχων παραστατικών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση των χρηματοδοτήσεων σε ποσοστό που σε ορισμένους φορείς

αγγίζει και το 25%. Είναι χαρακτηριστικό ότι 2012 χρηματοδοτήθηκαν, πέρα από τις δαπάνες προσωπικού, τεκμηριωμένες λειτουργικές δαπάνες που δεν μπορούσαν να υπερβαίνουν το 2,5% (ή το 5% αν η δομή χρησιμοποιεί οχήματα για την παροχή υπηρεσιών της) του συνολικού κόστους. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν δείχνουν καθαρά την προς τα κάτω διόρθωση των προϋπολογισθέντων ποσών σε βάθος τριετίας 2012 – 2014 στους προϋπολογισμούς των κοινωφελών επιχειρήσεων.

Πρόγραμμα Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής

Το Πρόγραμμα χρηματοδοτεί τις δομές ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠ ΜΕΑ που αποτελούν εργαλεία στήριξης χιλιάδων οικογενειών. Τα ΚΔΑΠ προσφέρουν υπηρεσίες απασχόλησης σε παιδιά ηλικίας 6 έως 12 ετών, αξιοποιώντας σωστά τον ελεύθερο χρόνο τους εκτός σχολικού ωραρίου, μέσω ατομικών ή οργανωμένων δραστηριοτήτων. Τα ΚΔΑΠ ΜΕΑ προσφέρουν υπηρεσίες απασχόλησης σε παιδιά, εφήβους και ενήλικες με αναπηρίες (νοητικές ή κινητικές), συμβάλλοντας στην αποφυγή χρήσης ιδρυματικής φροντίδας τους, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής τους και βοηθούν στην κοινωνική ενσωμάτωσή τους και την αντιμετώπιση των καταστάσεων κοινωνικού αποκλεισμού των ιδίων και των οικογενειών τους. Το ίδιο πρόγραμμα χρηματοδοτεί και τους Παιδικούς Σταθμούς (http://www.eetaa.gr/enarmonisi/paidikoi_stathmoi_2016/index.html)

Στο Πρόγραμμα Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής η μείωση της χρηματοδοτούμενης δαπάνης ανά ωφελούμενο υπήρξε επίσης δραματική τα τελευταία χρόνια. Ενδεικτικά:

- Την περίοδο 2011 - 2012 τα ανώτατα όρια δαπάνης ανά ωφελούμενο ήταν 4.750 ευρώ για βρέφη, 3.800 ευρώ για νήπια, 2.800 ευρώ για τα ΚΔΑΠ και 7.000 ευρώ για τα ΚΔΑΠ ΜΕΑ
- Την περίοδο 2012 - 2013 τα ανώτατα όρια δαπάνης ανά ωφελούμενο ήταν 3.700 ευρώ για βρέφη, 2.900 ευρώ για νήπια, 2.000 ευρώ για τα ΚΔΑΠ και 7.000 ευρώ για τα ΚΔΑΠ
- Την περίοδο 2013 - 2014 τα ανώτατα όρια δαπάνης ανά ωφελούμενο ήταν 3.500 ευρώ για βρέφη, 2.800 ευρώ για νήπια, 1.400 ευρώ για τα ΚΔΑΠ και 5.500 ευρώ για τα ΚΔΑΠ ΜΕΑ
- Την περίοδο 2014 - 2015 τα ανώτατα όρια δαπάνης ανά ωφελούμενο ήταν 3.100 ευρώ για βρέφη, 2.500 ευρώ για νήπια, 1.400 ευρώ για τα ΚΔΑΠ και 5.500 ευρώ για τα ΚΔΑΠ ΜΕΑ

Αν και δεν εξετάζονται στην παρούσα εργασία τα στοιχεία για τη χρονιά 2016-2017, αξίζει να σημειωθεί ότι τα ανώτατα όρια δαπάνης ανά ωφελούμενο μειώθηκαν περαιτέρω σε 2.945 ευρώ για βρέφη, 2.375 ευρώ για νήπια, 1.330 ευρώ για τα ΚΔΑΠ και 5.000 ευρώ για τα ΚΔΑΠ ΜΕΑ

Παρατηρούμε λοιπόν ότι τα όρια δαπάνης ανά ωφελούμενο που καλύπτει η χρηματοδότηση μειώθηκαν το διάστημα 2011-2014 κατά 35% για τα βρέφη και τα νήπια, 30% για τα ΚΔΑΠ και 21,5% για τα ΚΔΑΠ ΜΕΑ. Η μείωση αυτή δικαιολογήθηκε από τις αρμόδιες αρχές λόγω της μείωσης του αντίστοιχου κόστους λειτουργίας των δομών αυτών και κυρίως του κόστους μισθοδοσίας του απασχολούμενου προσωπικού. Ταυτόχρονα όμως, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία σημαντική αύξηση στις δομές ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠ ΜΕΑ της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και στις διαθέσιμες και τελικά χρηματοδοτούμενες από το πρόγραμμα θέσεις ΚΔΑΠ, ΚΔΑΠ ΜΕΑ και Παιδικών Σταθμών. Αυτός είναι και ο βασικός λόγος που ενώ, όπως προαναφέρθηκε, μειώθηκαν πάνω από 25% τόσο οι χρηματοδοτήσεις του Προγράμματος Βοήθεια στο Σπίτι» όσο και αυτές του Προγράμματος «Εναρμόνιση της Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής», δεν παρατηρείται μία κεντρική τάση αντίστοιχης μείωσης στα έσοδα από ΕΣΠΑ το χρονικό διάστημα 2012 – 2014, παρά μία μικρότερη μείωση σε κάποιες περιπτώσεις, μία σταθερότητα σε άλλες ακόμη και αύξηση στα έσοδα από συγχρηματοδοτούμενες δράσεις στην τριετία αυτή.

Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων

Τα ΚΗΦΗ αποτελούν σύγχρονες ανοικτές δομές ημερήσιας φιλοξενίας ηλικιωμένων, που δεν μπορούν να αυτοεξυπηρετηθούν απόλυτα και το περιβάλλον που τα φροντίζει εργάζεται ή αντιμετωπίζει σοβαρά οικονομικά προβλήματα ή προβλήματα υγείας, αδυνατώντας να ανταποκριθεί στη φροντίδα που έχει αναλάβει. Βασικοί σκοποί τους είναι να παραμένουν τα ηλικιωμένα άτομα στο οικείο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, ώστε να υπάρχει διατήρηση της συνοχής της οικογένειας, να εναρμονίζεται η οικογενειακή και εργασιακή ζωή των μελών της οικογένειας με το ηλικιωμένο άτομο, να αποφευχθεί η ιδρυματική περίθαλψη και ο κοινωνικός αποκλεισμός διατηρώντας ταυτόχρονα τα άτομα αυτά την αυτονομία τους. Λειτουργούν σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους σε καθημερινή βάση και φιλοξενούν ηλικιωμένους για μικρό χρονικό διάστημα της ημέρας, παρέχοντάς τους υπηρεσίες φροντίδας (καθημερινή υγιεινή και νοσηλευτική), ψυχαγωγίας και δημιουργικής απασχόλησης. (<http://web3.eetaa.gr/khfh/index.html>)

Έξι (6) Κοινωφελείς Επιχειρήσεις έχουν ΚΗΦΗ: Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης, Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης, Κοινωφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών

Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ) , Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά, Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας και Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης).

Κέντρα Στήριξης ΡΟΜΑ

Η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης, η Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα και η Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας διαθέτουν κέντρα στήριξης ΡΟΜΑ και ευπαθών ομάδων εντός του οικισμού του τσιγγάνικου πληθυσμού, μέσω των οποίων παρέχεται πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας, πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση, τη στέγαση καθώς και ενέργειες ευαισθητοποίησης της ευρύτερης τοπικής κοινωνίας, με στόχο την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ομαλή ένταξη της Τσιγγάνικης ομάδας στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο και εμφανίζουν έσοδα από τη συγχρηματοδοτούμενη αυτή δράση. (<http://web3.eetaa.gr/roma/index.html>)

Άλλα Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Ορισμένες επιχειρήσεις συμμετέχουν και σε άλλα προγράμματα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ, τα οποία όμως καλύπτουν τα έξοδα που δημιουργούνται για την υλοποίησή τους και δεν συμβάλλουν στη χρηματοδότηση των διοικητικών λειτουργιών ή των άλλων παρεχόμενων υπηρεσιών των επιχειρήσεων. Ενδεικτικά αναφέρονται τα Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, το LEADER+κ.α..

Ένας μικρός αριθμός κοινωφελών επιχειρήσεων λειτουργούν Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης και υλοποιούν επιδοτούμενα προγράμματα ανέργων και εργαζομένων. Η περίοδος όμως που εξετάστηκε (2012 – 2014) δεν ήταν η καλύτερη για τα προγράμματα αυτά. Ο τρόπος χρηματοδότησής μέσω των επιταγών κατάρτισης (voucher) ανά καταρτιζόμενο μείωσε κατά πολύ το περιθώριο κέρδους των εν λόγω προγραμμάτων. Επίσης, η είσοδος στους φορείς υλοποίησης των προγραμμάτων αυτών των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης με προδιαγραφές και απαιτήσεις σε υλικοτεχνική και ανθρώπινη υποδομή πολύ μικρότερη από αυτή των ΚΕΚ, είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθούν κατά πολύ οι φορείς υλοποίησης των προγραμμάτων και να μειωθεί ο αντίστοιχος κύκλος εργασιών των δημοτικών ΚΕΚ.

Σε κάθε περίπτωση όλα τα ανωτέρω προγράμματα συνεισφέρουν λίγο έως ελάχιστα στα έσοδα από προγράμματα ΕΕ των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων σε σχέση με αυτά από το ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ και ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Τέλος, αξιοσημείωτο είναι ότι ορισμένες επιχειρήσεις δεν εμφανίζουν καθόλου έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα, για καμία από τις 3 ελεγχόμενες χρήσης. Είναι οι επιχειρήσεις των Δήμων Λαγκαδά, Βέροιας και Σιθωνίας. Στους Δήμους αυτούς οι συγχρηματοδοτούμενες δράσεις υλοποιούνται από το ΝΠΔΔ και τις αρμόδιες οργανικές μονάδες του Δήμου και η δραστηριότητα των Κοινωφελών Επιχειρήσεών τους επικεντρώνεται κυρίως στη διοργάνωση αθλητικών και πολιτιστικών εκδηλώσεων και τη λειτουργία αθλητικών δομών, επιμορφωτικών τμημάτων και Μουσείων.

Ακολουθεί ο Πίνακας 2.2 και το Γράφημα 2.3 με το σύνολο των εσόδων από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα για τα έτη 2012, 2013 και 2014.

Πίνακας 2.2

Έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα

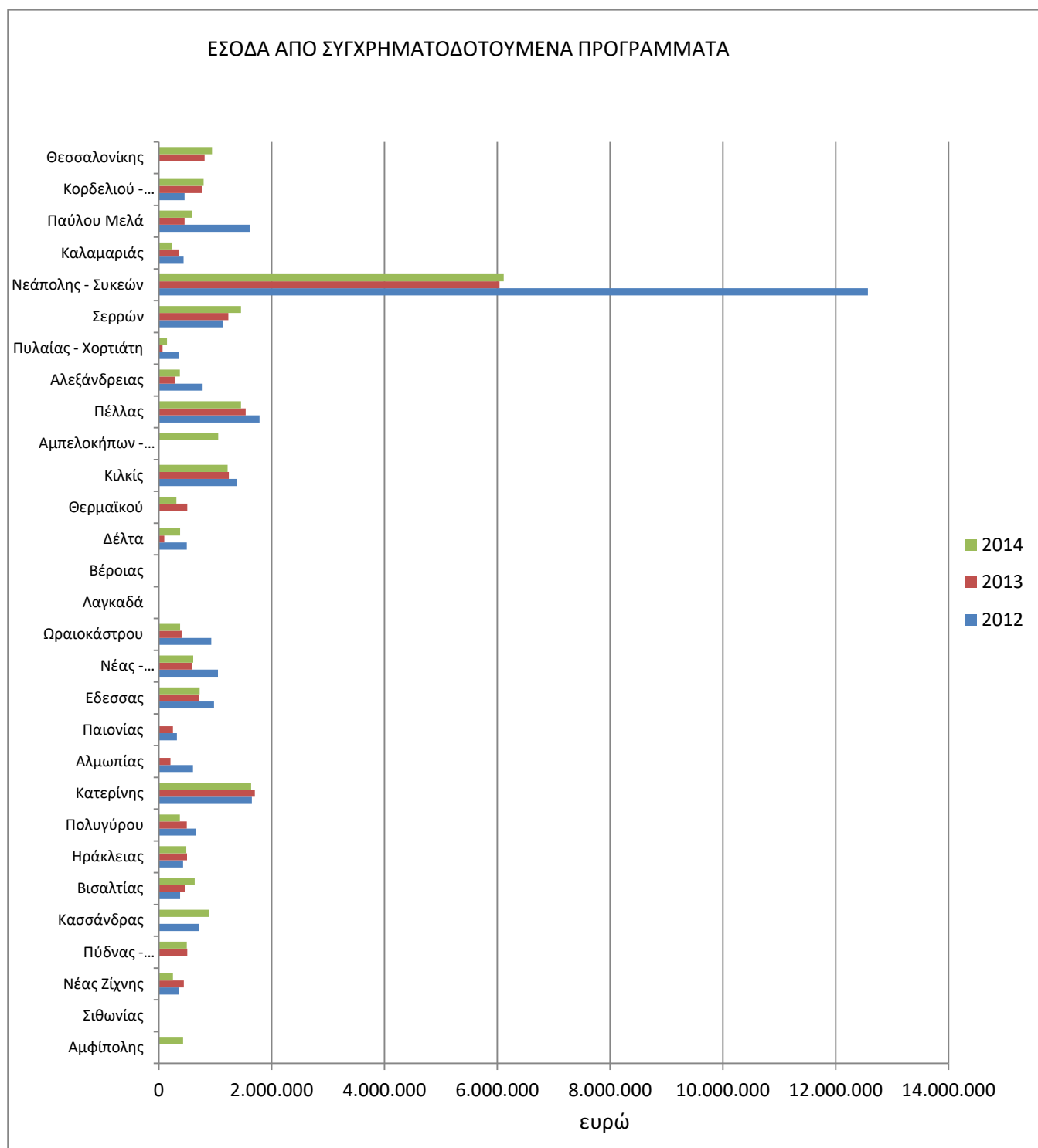
Κοινοφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			430.952,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΣιθωνίαςΣΙΘΩΝΙΑ	0,00	0,00	0,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	355.000,00	440.000,00	250.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού		503.976,90	496.290,88
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	711.400,00		892.300,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	376.600,00	469.275,00	633.686,66
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	430.500,00	497.320,00	484.400,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	656.640,00	494.502,04	370.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	1.647.280,00	1.703.000,00	1.633.956,44
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλωπίας	603.612,80	204.971,56	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	320.000,00	250.000,00	

Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	975.187,50	707.599,87	720.612,11
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	1.046.500,00	580.331,30	607.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	930.000,00	404.000,00	374.780,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	0,00	0,00	0,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	495.000,00	94.730,00	375.318,96
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού		501.490,00	312.000,00
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	1.388.000,00	1.240.000,00	1.220.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			1.050.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	1.785.000,00	1.538.900,00	1.455.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	776.350,00	278.950,00	372.056,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη	354.000,00	64.500,00	144.446,00

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	1.136.400,00	1.232.000,00	1.455.400,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	12.570.000,00	6.039.580,00	6.114.880,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	437.500,00	353.684,00	228.200,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	1.610.000,00	456.058,33	590.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	457.083,67	771.210,10	793.370,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης		809.600,00	940.822,91

Διάγραμμα 2.3

Εσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα

Από τα στοιχεία του γραφήματος παρατηρούμε ότι εκτός της Κοινοφελούς Επιχείρησης Υπηρεσιών Νεάπολης – Συκεών, όλες οι υπόλοιπες εμφανίζουν έσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα κάτω από 2.000.000 ευρώ .

Στις περισσότερες περιπτώσεις των κοινοφελών επιχειρήσεων, τα έσοδα από τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα της ΕΕ και εθνικών πόρων είναι υψηλότερα το έτος 2012 . Συγκρίνοντας τις τιμές ανά έτος βλέπουμε ότι:

- ✓ Το 2012 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 320.000 ευρώ (Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας) έως 1.785.000 ευρώ (Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας). Υπάρχει και μία ακραία τιμή των 12.570.000 ευρώ για την Κοινοφελή Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης – Συκεών.
- ✓ Το 2013 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 64.500 ευρώ (Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας Χορτιάτη) έως 1.703.000 ευρώ (Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης). Υπάρχει και πάλι μία ακραία τιμή των αρκετά διορθωμένη προς τα κάτω σε σχέση με το 2012 των 6.039.580 ευρώ για την Κοινοφελή Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης – Συκεών.
- ✓ Το 2014 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 144.446 ευρώ (Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας Χορτιάτη) έως 1.633.956 ευρώ (Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης). Υπάρχει και πάλι μία ακραία τιμή των 6.114.880 ευρώ για την Κοινοφελή Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης – Συκεών.

Αναλύοντας τις μεταβολές ανά έτος ανά Δήμο δεν παρατηρούμε μία κεντρική τάση. Τα έσοδα από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα το 2013 εμφανίζουν μεταβολή σε σχέση με αυτά του 2012 από -82% για την Κοινοφελή Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη έως +69% για την Δημοτική Κοινοφελή Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου. Τα αντίστοιχα έσοδα του 2014 εμφανίζουν μεταβολή σε σχέση με αυτά του 2013 από -43% για την Κοινοφελή Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης έως +296% για την Δημοτική Κοινοφελή Επιχείρηση Δήμου Δέλτα.

Τα έσοδα από Προγράμματα της ΕΕ και εθνικούς πόρους ανά κάτοικο του Δήμου δίνονται στον Πίνακα 2.3 και το διάγραμμα 2.4 που ακολουθούν:

Πίνακας 2.3

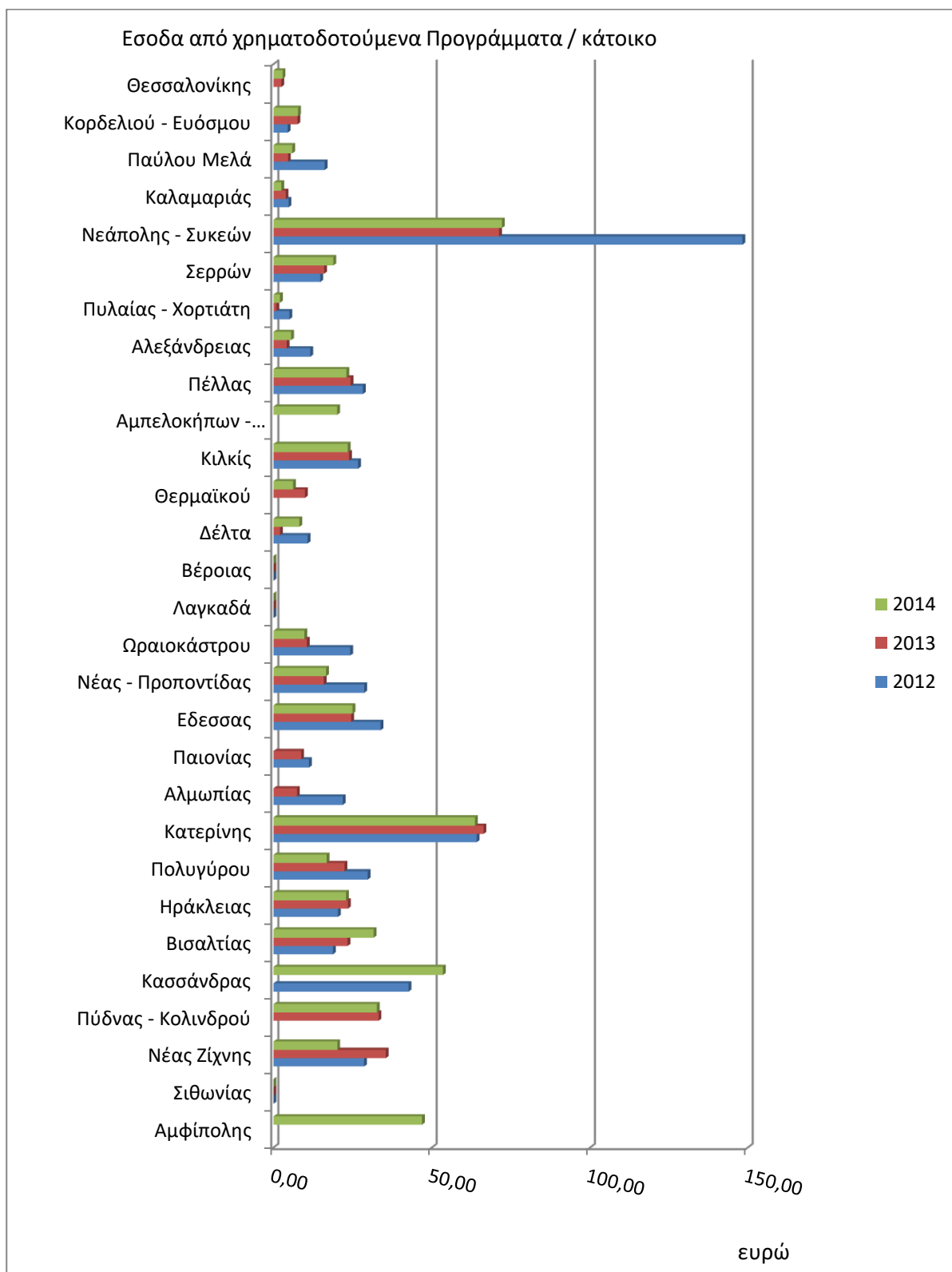
Εσοδα€ από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα ανά κάτοικο

Κοινοφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			46,93
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας « ΣΙΘΩΝΙΑ»	0,00	0,00	0,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	28,64	35,49	20,17
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού		33,20	32,70
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	42,67		53,52
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	18,80	23,43	31,64
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	20,36	23,52	22,91
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	29,78	22,43	16,78
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	64,18	66,35	63,66
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	21,90	7,44	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	11,23	8,77	
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	33,84	24,56	25,01
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	28,67	15,90	16,63
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	24,27	10,54	9,78
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	0,00	0,00	0,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	0,00	0,00	0,00

Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	10,80	2,07	8,19
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού		9,98	6,21
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	26,73	23,88	23,49
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			20,14
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	28,28	24,38	23,05
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	11,67	4,19	5,59
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη	5,05	0,92	2,06
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	14,79	16,04	18,95
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	148,33	71,27	72,16
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	4,78	3,86	2,49
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	16,22	4,60	5,94
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	4,49	7,58	7,80
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης		2,49	2,89

Διάγραμμα 2.4

Εσοδα από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα ανά κάτοικο

Παρατηρούμε ότι:

- ✓ Το 2012 ο Δήμος Ευόσμου Κορδελιού έχει έσοδα από Προγράμματα ΕΕ και εθνικούς πόρους στην κοινωφελή του επιχείρηση 4,49 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κατερίνης εμφανίζει την υψηλότερη τιμή των 64,18 ευρώ ανά κάτοικο. Όσο για τον Δήμο Νεάπολης Συκεών, εκεί η τιμή αγγίζει τα 148,33 ευρώ ανά κάτοικο
- ✓ Το 2013 ο Πυλαίας Χορτιάτη έχει έσοδα από Προγράμματα ΕΕ στην κοινωφελή του επιχείρηση 0,92 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κατερίνης εμφανίζει την υψηλότερη τιμή των 66,35 ευρώ ανά κάτοικο. Όσο για τον Δήμο Νεάπολης Συκεών, εκεί η τιμή αγγίζει τα 71,27 ευρώ ανά κάτοικο
- ✓ Το 2014 ο Δήμος Πυλαίας Χορτιάτη έχει έσοδα από Προγράμματα ΕΕ στην κοινωφελή του επιχείρηση 2,06 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κατερίνης εμφανίζει την υψηλότερη τιμή των 63,66 ευρώ ανά κάτοικο. Όσο για τον Δήμο Νεάπολης Συκεών, εκεί η τιμή αγγίζει τα 72,16 ευρώ ανά κάτοικο

Η μεγάλη διαφορά στις επιδόσεις του Δήμου Νεάπολης Συκεών και της κοινωφελούς του επιχείρησης ΚΕΥΝΣ είναι αποτέλεσμα κυρίως των πολλών δομών Παιδικών Σταθμών, ΚΔΑΠ και ΚΔΑΠ ΜΕΑ που διαθέτει η επιχείρηση αυτή. Ο Δήμος Νεάπολης Συκεών εμφανίζει τη μεγαλύτερη απορροφητικότητα του προγράμματος ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΖΩΗΣ στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα τόσο ο Δήμος όσο και η κοινωφελής του επιχείρηση να είναι ιδιαίτερα κερδοφόροι και να μην αντιμετωπίζουν πρόβλημα ρευστότητας.

2.4.2 Έσοδα από οικείο ΟΤΑ

Τα έσοδα από τον οικείο ΟΤΑ χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες:

1. Τα προερχόμενα από την υλοποίηση του ετησίου σχεδίου δράσης των επιχειρήσεων (και ένα μικρό μέρος από τα διετή προγράμματα που το 2012 έτρεχαν σε κάποιες επιχειρήσεις, πριν αντικατασταθούν από τα ετήσια)
2. Από την χρηματοδότηση της αύξησης του αρχικού κεφαλαίου των επιχειρήσεων, σύμφωνα με την συστατική τους πράξη και την μελέτη βιωσιμότητας που τη συνόδευε

3. Από τη συμμετοχή των επιχειρήσεων ως τρίτοι συμβαλλόμενοι σε προγραμματικές συμβάσεις, όπως αναφέρεται στο άρθρο 225 του Ν 3463/2006.

A. Έσοδα από χρηματοδότηση Διετούς / Ετησίου Σχεδίου Δράσης

Πίνακας 2.4
Έσοδα από Διετές / Ετήσιο Σχέδιο Δράσης

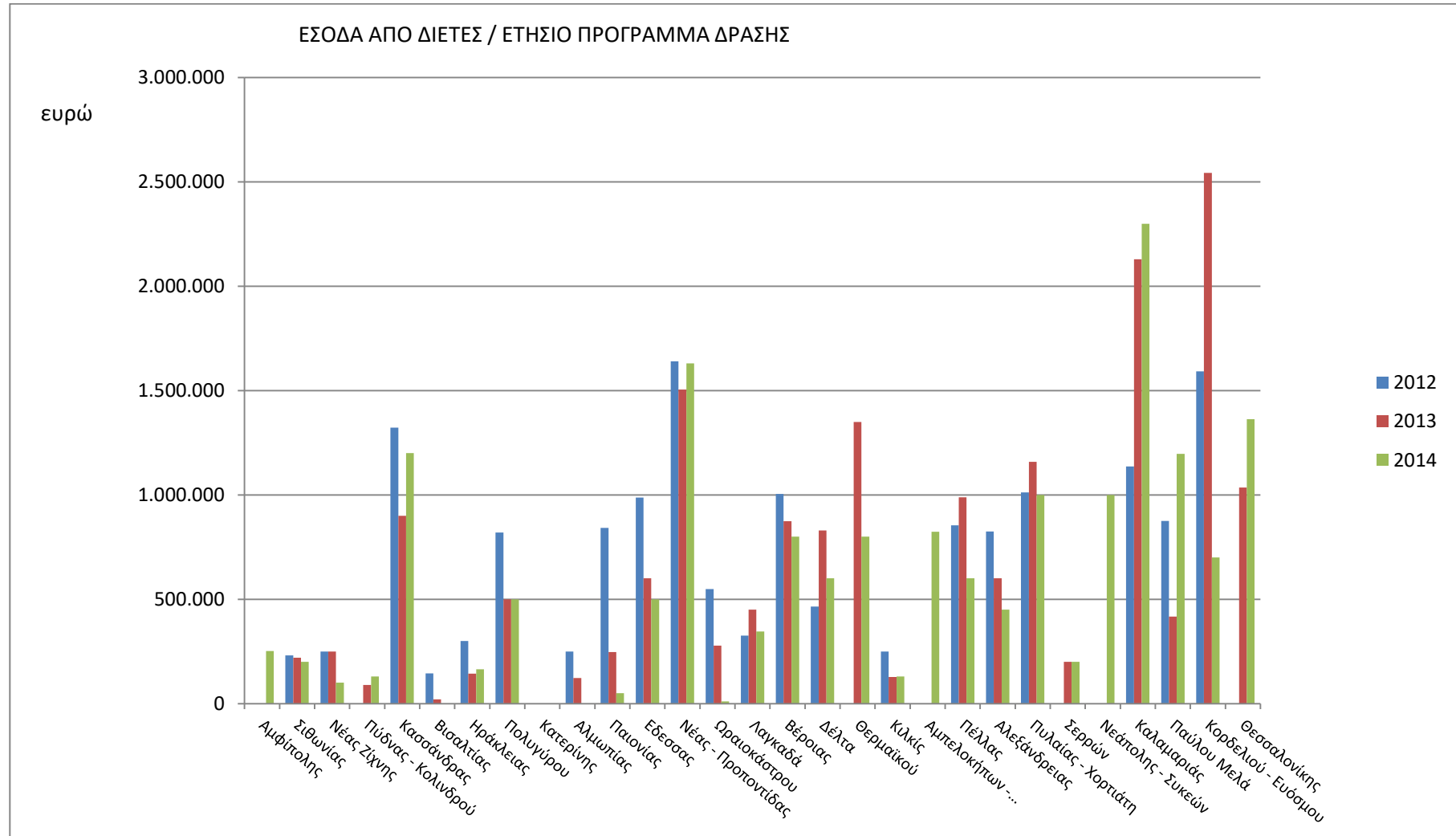
Κοινοφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			252.100,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας « ΣΙΘΩΝΙΑ»	231.000,00	220.000,00	200.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	250.000,00	250.000,00	100.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού		88.883,00	129.739,07
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	1.322.638,65	900.000,00	1.200.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	144.700,00	20.000,00	0,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	300.000,00	143.800,00	165.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	820.297,16	500.000,00	500.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	249.913,63	122.500,00	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	841.500,00	246.939,28	50.000,00

Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	987.909,22	600.000,00	500.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	1.640.000,00	1.505.096,23	1.630.184,28
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	549.000,00	277.600,00	10.700,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	325.300,00	450.000,00	345.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	1.005.000,00	874.000,00	800.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	464.833,90	829.960,88	600.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού		1.350.000,00	800.000,00
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	249.000,00	127.463,00	130.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			824.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	854.252,00	988.485,19	600.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	824.945,00	600.000,00	450.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη	1.012.608,00	1.158.990,04	1.000.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	0,00	200.000,00	200.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	0,00	2.300.000,00	1.000.000,00

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	1.136.082,08	2.129.307,65	2.300.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	875.000,00	416.428,05	1.197.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	1.591.959,40	2.543.819,05	700.459,57
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης		1.034.898,02	1.362.615,80

Διάγραμμα 2.5

Έσοδα από Χρηματοδότηση Δήμου για υλοποίηση Διετούς / Ετησίου Σχεδίου Δράσης

Παρατηρούμε ότι τα έσοδα από την υλοποίηση του διετούς / ετησίου σχεδίου δράσης των ΟΤΑ αυξάνονται στις περισσότερες περιπτώσεις από το 2012 έως το 2014. Επίσης υπάρχουν φορείς που το 2012 δεν χρηματοδοτήθηκαν από τον οικείο ΟΤΑ, αλλά τα επόμενα έτη εμφανίζουν ιδιαίτερα σημαντικά έσοδα από τον Δήμο τους για την υλοποίηση του ετησίου σχεδίου δράσης τους. Αυτό οφείλεται σε δύο λόγους:

1. Η δυνατότητα χρηματοδότησης των δράσεων μίας κοινωφελής επιχείρησης από τον οικείο ΟΤΑ μέσω της κατάθεσης του ετησίου σχεδίου δράσης της διευκόλυνε ιδιαίτερα τις επιχειρήσεις και επέλυσε αρκετά από τα γραφειοκρατικά και τεχνοκρατικά προβλήματα που δημιουργούσαν τα διετή προγράμματα δράσης που απαιτούνταν για την εν λόγω χρηματοδότηση σύμφωνα με τον Ν 3463/2006
2. Η οικονομική κρίση, η μείωση των ιδίων εσόδων, η ανάγκη παροχής περισσότερων υπηρεσιών στους πολίτες, η αποδοχή κι ενσωμάτωση των οφειλών των συγχωνευόμενων επιχειρήσεων στη νέα επιχείρηση καθώς και η καθυστέρηση είσπραξης των εγκεκριμένων χρηματοδοτήσεων από τα προγράμματα της ΕΕ, δημιούργησαν σημαντικά προβλήματα βιωσιμότητας αλλά και ρευστότητας στις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις, τα οποία κατέστησαν αναγκαία την ενίσχυσή τους από τον οικείο Δήμο

Υπολογίζοντας τα έσοδα από χρηματοδότηση του Διετούς / Ετησίου Σχεδίου Δράσης ανά κάτοικο, έχουμε τον Πίνακα 2.5 και το αντίστοιχο Γράφημα 2.6.

Πίνακας 2.5

Έσοδα από Διετές / Ετήσιο Σχέδιο Δράσης ανά κάτοικο

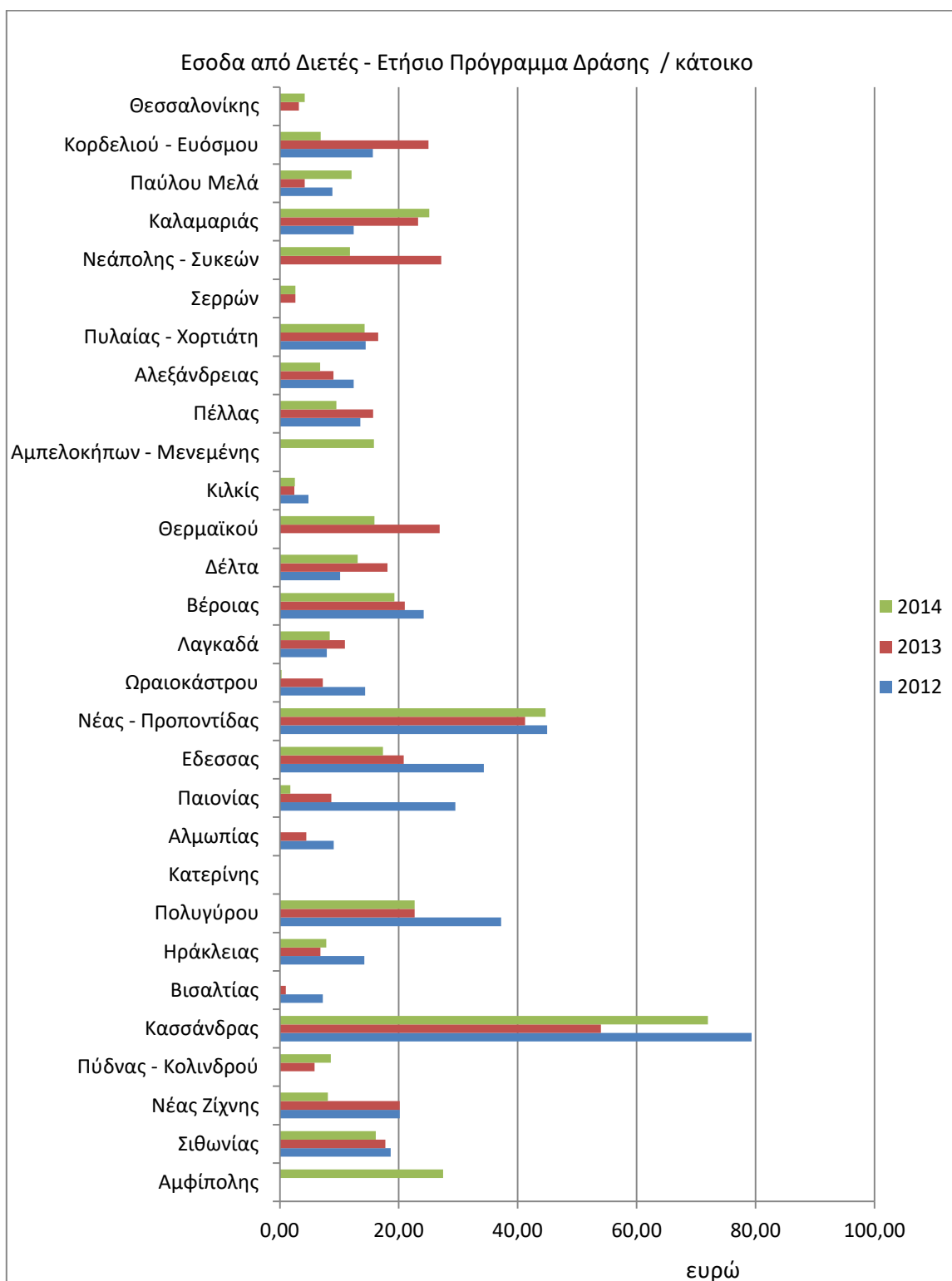
Κοινωφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			27,46
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας «ΣΙΘΩΝΙΑ»	18,64	17,75	16,14
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	20,17	20,17	8,07
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού		5,86	8,55

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	79,33	53,98	71,98
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	7,22	1,00	0,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	14,19	6,80	7,80
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	37,21	22,68	22,68
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	0,00	0,00	0,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	9,07	4,45	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	29,53	8,67	1,75
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	34,29	20,82	17,35
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	44,93	41,24	44,66
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	14,33	7,24	0,28
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	7,91	10,95	8,39
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	24,18	21,02	19,24
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	10,14	18,11	13,09
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού		26,86	15,92
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	4,80	2,45	2,50
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			15,81
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	13,53	15,66	9,51
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	12,40	9,02	6,76
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη	14,44	16,53	14,26

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	0,00	2,60	2,60
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	0,00	27,14	11,80
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	12,41	23,27	25,13
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	8,82	4,20	12,06
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	15,65	25,00	6,88
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης		3,18	4,19

Διάγραμμα 2.6

Έσοδα από Χρηματοδότηση Δήμου του Διετούς - Ετήσιου Προγράμματος Δράσης ανά κάτοικο

Παρατηρούμε ότι:

- ✓ Το 2012 ο Δήμος Κιλκίς χρηματοδότησε την κοινωφελή του επιχείρηση για την υλοποίηση του Προγράμματος Δράσης της με 4,80 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κασσάνδρας εμφανίζει την υψηλότερη τιμή των 79,33 ευρώ ανά κάτοικο.
- ✓ Το 2013 ο Δήμος Βισαλτίας χρηματοδότησε την κοινωφελή του επιχείρηση για την υλοποίηση του Προγράμματος Δράσης της με 1,00 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κασσάνδρας εμφανίζει την υψηλότερη τιμή των 53,98 ευρώ ανά κάτοικο.
- ✓ Το 2014 ο Δήμος Ωραιοκάστρου χρηματοδότησε την κοινωφελή του επιχείρηση για την υλοποίηση του Προγράμματος Δράσης της με 0,28 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κασσάνδρας εμφανίζει την υψηλότερη τιμή των 71,98 ευρώ ανά κάτοικο.

B. Έσοδα από Αύξηση Αρχικού Κεφαλαίου

Το αρχικό κεφάλαιο των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων δίδεται από τον οικείο ΟΤΑ (οι επιχειρήσεις αυτές έχουν ως μόνο μέτοχο τον ΟΤΑ που τις συνέστησε) και επιτρεπόταν να χρησιμοποιηθεί μόνο για την υλοποίηση του επενδυτικού τους προγράμματος, όπως αυτό εγκρίθηκε στην αντίστοιχη μελέτη βιωσιμότητας που συνόδευε τη σύστασή τους. Η κάλυψη λειτουργικών δαπανών τους με τα κεφάλαια αυτά απαγορεύεται (άρθρο 259 Ν 3463/2006) αν και η αρχή αυτή καταστρατηγήθηκε από πολλούς δήμους.

Σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται νέα αύξηση αρχικού κεφαλαίου δημοτικής κοινωφελής επιχείρησης πριν την πάροδο 4 ετών από την τελευταία αύξηση.

Πίνακας 2.6

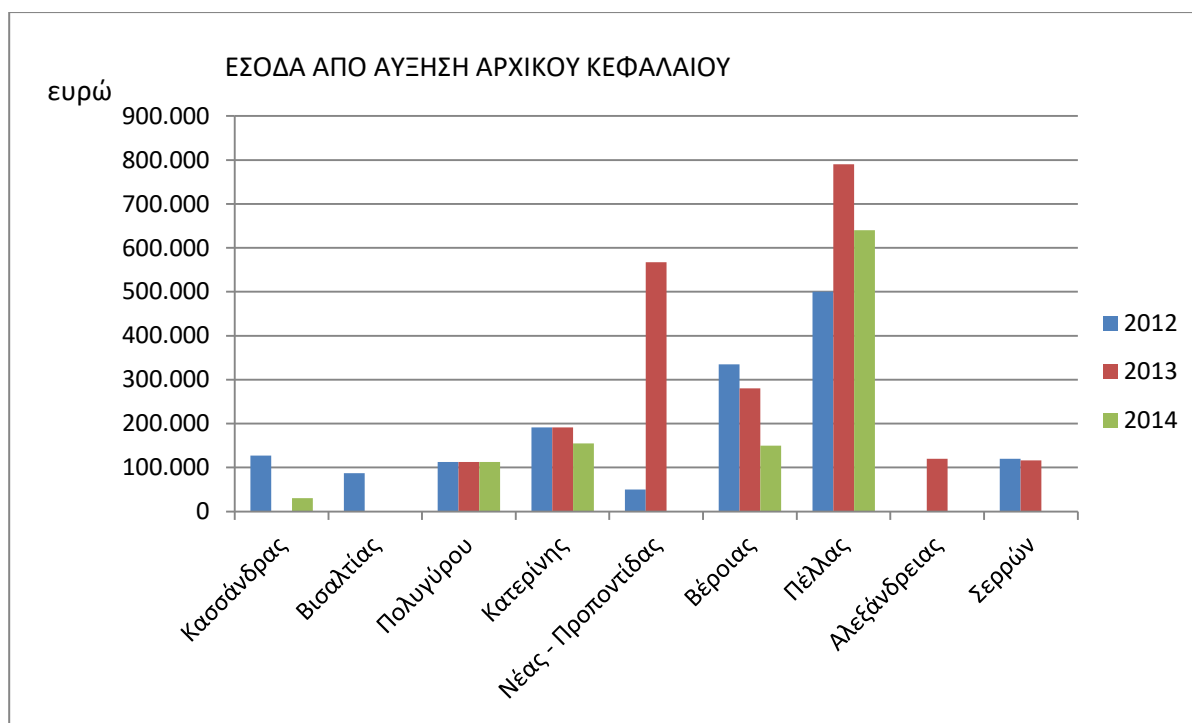
Έσοδα από Αύξηση Αρχικού Κεφαλαίου

Κοινωφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	127.000,00		29.934,70
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	86.770,00		

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	112.896,43	112.896,43	112.896,43
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	191.300,00	191.300,00	155.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	50.000,00	567.485,24	
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	335.000,00	280.000,00	150.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	500.000,00	790.000,00	640.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας		120.000,00	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	120.000,00	116.305,94	

Διάγραμμα 2.7

Έσοδα από Δήμο λόγω Αύξησης Αρχικού Κεφαλαίου

Δεν εμφανίζουν όλες οι επιχειρήσεις έσοδα από αύξηση αρχικού κεφαλαίου. Όλες οι επιχειρήσεις που διερευνήθηκαν προέρχονται από συγχώνευση υφισταμένων. Αυτές που εμφανίζουν, η αύξηση του αρχικού τους κεφαλαίου προέρχεται είτε ως οφειλή από τις συγχωνευόμενες επιχειρήσεις (η οποία δημιουργήθηκε στα πλαίσια της προσαρμογής των αμιγών δημοτικών επιχειρήσεων στο Ν 3463/2006) είτε είναι αποτέλεσμα της μελέτης βιωσιμότητας συγχώνευσής τους, για κάλυψη του επενδυτικού τους προγράμματος. Από τις Αποφάσεις Αποδοχής των επιμέρους ποσών που αναρτήθηκαν στη ΔΙΑΥΓΕΙΑ παρατηρούμε ότι στην πλειοψηφία των περιπτώσεων η εν λόγω χρηματοδότηση αποδόθηκε στις επιχειρήσεις τμηματικά και όχι εφάπαξ.

Γ. Έσοδα από Προγραμματικές Συμβάσεις με τον οικείο Δήμο

Τα Έσοδα από υλοποίηση Προγραμματικών Συμβάσεων παρατίθενται στον Πίνακα 2.7 και απεικονίζονται στο Διάγραμμα 2.8

Πίνακας 2.7

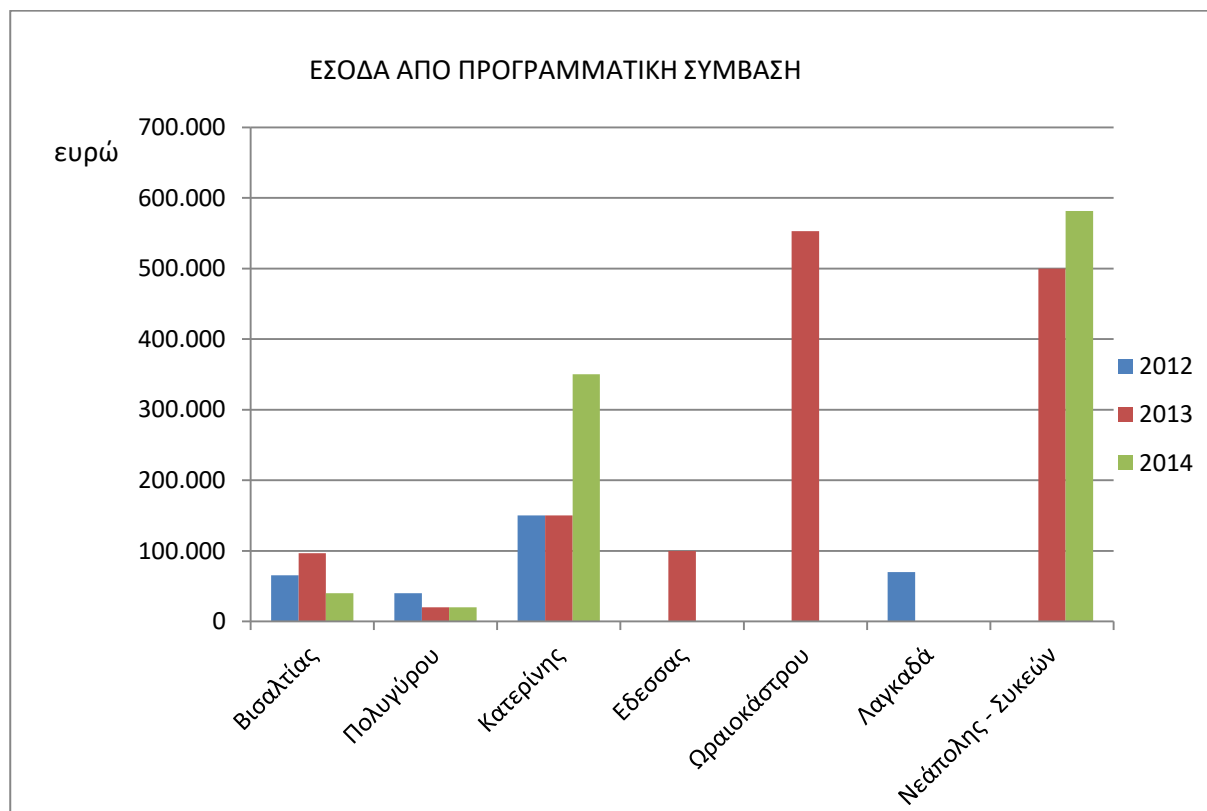
Έσοδα από εκτέλεση Προγραμματικής Σύμβασης με οικείο Δήμο

Κοινωφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	65.340,00	96.700,00	40.000,00
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	40.000,00	20.000,00	20.000,00
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	150.000,00	150.000,00	350.000,00
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας		100.000,00	
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου		552.990,83	
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	70.000,00		

Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)		500.000,00	581.301,00
--	--	------------	------------

Διάγραμμα 2.8

Έσοδα από εκτέλεση Προγραμματικής Σύμβασης με οικείο Δήμο

Έσοδα από τη συμμετοχή των επιχειρήσεων σε προγραμματικές συμβάσεις με τον οικείο Δήμο εμφανίζουν λίγες επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα:

- το 2012 εμφανίζουν έσοδα από συμμετοχή τους σε προγραμματικές συμβάσεις με τον οικείο Δήμο τέσσερις (4) κοινοφελείς επιχειρήσεις , η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας, η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου, η Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης και η Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά
- το 2013 εμφανίζουν έσοδα της κατηγορίας αυτής έξι (6), η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας, η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου, η Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης , η Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας, η

Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου και η Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών και

- το 2014 τέσσερις (4), η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας, η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου, η Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης και η Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης - Συκεών.

Συνολικά έσοδα από οικείο ΟΤΑ

Αθροίζοντας τα έσοδα από Χρηματοδότηση για την υλοποίηση του Διετές / Ετησίου Σχεδίου Δράσης, τα έσοδα από Αύξηση του Αρχικού Κεφαλαίου και τα έσοδα από χρηματοδότηση Προγραμματικών Συμβάσεων, βρίσκουμε τα Συνολικά έσοδα από τον οικείο ΟΤΑ, τα οποία δίδονται στον Πίνακα 2.8 κι απεικονίζονται στο Διάγραμμα 2.9. Ο Πίνακας 2.9 και το Διάγραμμα 2.10 δίνουν τα Συνολικά έσοδα από τον Οικείο ΟΤΑ ανά κάτοικο.

Πίνακας 2.8

Συνολικά έσοδα από τον Οικείο ΟΤΑ

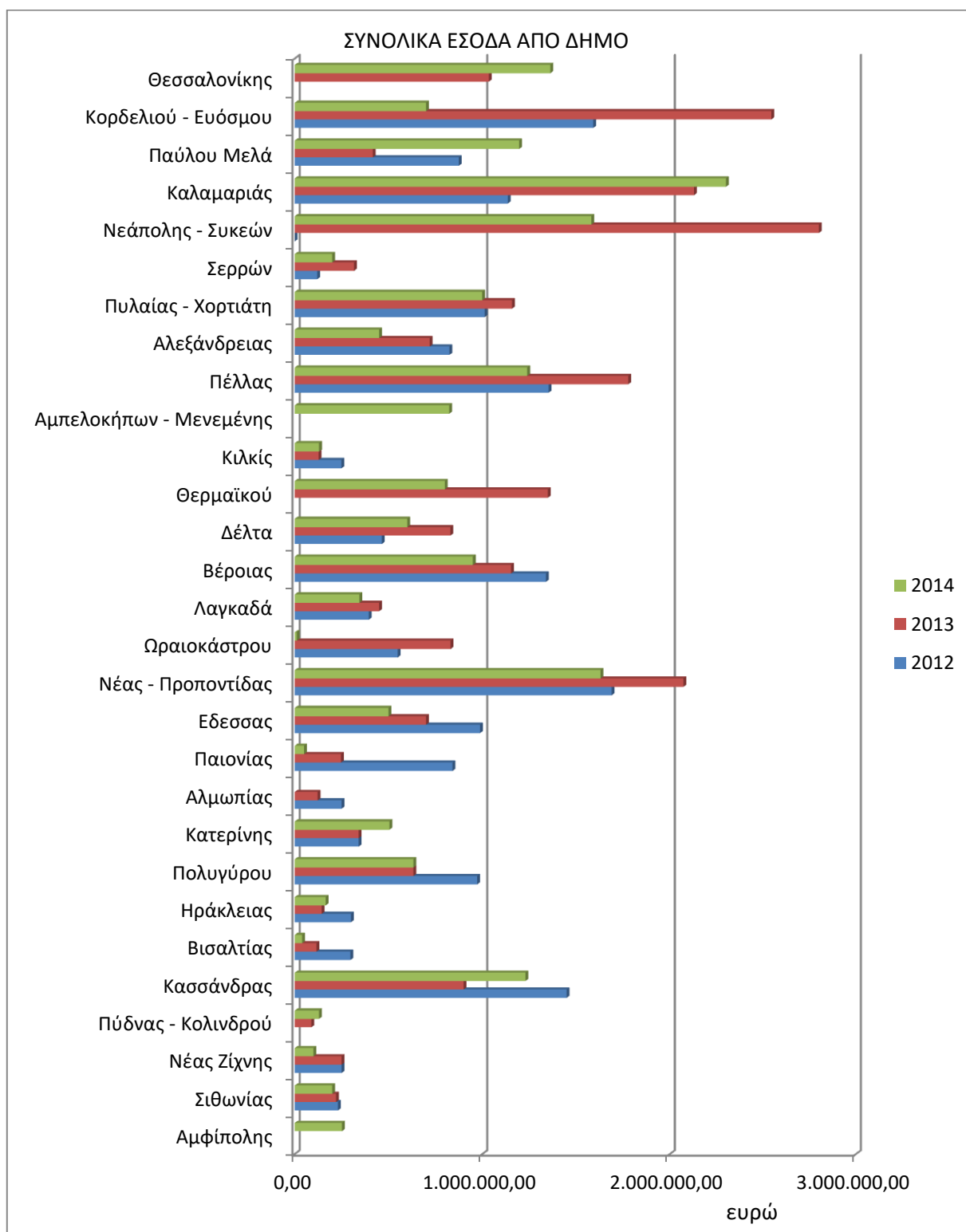
Κοινοφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			252.100,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας « ΣΙΘΩΝΙΑ »	231.000,00	220.000,00	200.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	250.000,00	250.000,00	100.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού		88.883,00	129.739,07
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	1.449.638,65	900.000,00	1.229.934,70

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	296.810,00	116.700,00	40.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	300.000,00	143.800,00	165.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	973.193,59	632.896,43	632.896,43
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	341.300,00	341.300,00	505.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	249.913,63	122.500,00	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	841.500,00	246.939,28	50.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	987.909,22	700.000,00	500.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	1.690.000,00	2.072.581,47	1.630.184,28
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	549.000,00	830.590,83	10.700,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	395.300,00	450.000,00	345.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	1.340.000,00	1.154.000,00	950.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	464.833,90	829.960,88	600.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού		1.350.000,00	800.000,00
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	249.000,00	127.463,00	130.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			824.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση	1.354.252,00	1.778.485,19	1.240.000,00

Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας			
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	824.945,00	720.000,00	450.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη	1.012.608,00	1.158.990,04	1.000.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	120.000,00	316.305,94	200.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	0,00	2.800.000,00	1.581.301,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	1.136.082,08	2.129.307,65	2.300.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	875.000,00	416.428,05	1.197.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	1.591.959,40	2.543.819,05	700.459,57
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης		1.034.898,02	1.362.615,80

Διάγραμμα 2.9

Συνολικά έσοδα από οικείο ΟΤΑ

Πίνακας 2.9

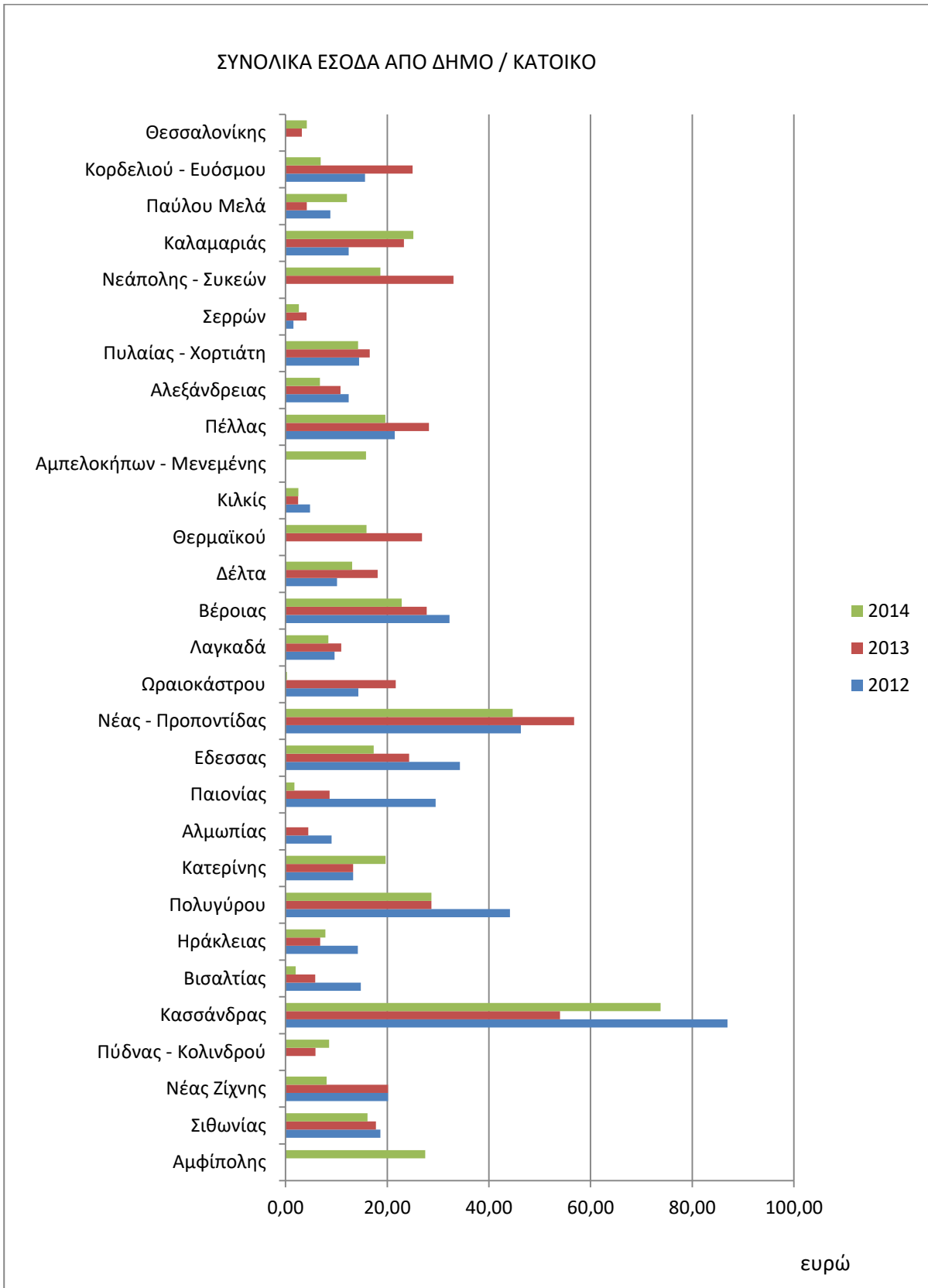
Συνολικά έσοδα από οικείο ΟΤΑ ανά κάτοικο

Κοινοφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης	0,00	0,00	27,46
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΣιθωνίαςΣΙΘΩΝΙΑ	18,64	17,75	16,14
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	20,17	20,17	8,07
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού	0,00	5,86	8,55
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	86,95	53,98	73,77
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	14,82	5,83	2,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	14,19	6,80	7,80
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	44,14	28,71	28,71
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	13,30	13,30	19,67
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	9,07	4,45	0,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	29,53	8,67	1,75
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	34,29	24,29	17,35
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	46,30	56,78	44,66
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	14,33	21,68	0,28
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	9,62	10,95	8,39
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	32,23	27,76	22,85

Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	10,14	18,11	13,09
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού	0,00	26,86	15,92
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	4,80	2,45	2,50
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης	0,00	0,00	15,81
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	21,45	28,18	19,64
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	12,40	10,82	6,76
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη	14,44	16,53	14,26
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	1,56	4,12	2,60
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	0,00	33,04	18,66
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	12,41	23,27	25,13
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	8,82	4,20	12,06
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	15,65	25,00	6,88
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης	0,00	3,18	4,19

Διάγραμμα 2.10

Συνολικά έσοδα από οικείο ΟΤΑ ανά κάτοικο

Από το γράφημα είναι ξεκάθαρο ότι οι συνολικές χρηματοδοτήσεις από το Δήμο αυξάνονται με την πάροδο του χρόνου για τις περισσότερες επιχειρήσεις και σε κάθε περίπτωση αποτελούν σημαντικό μέρος της χρηματοδότησης των δράσεών τους. Η εξάρτηση λοιπόν των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων από τον οικείο ΟΤΑ είναι εμφανής.

Παρατηρούμε επίσης ότι για τις επιχειρήσεις που λαμβάνουν χρηματοδότηση από τον οικείο Δήμο:

- ✓ Το ύψος της χρηματοδότησης δεν είναι ανάλογο του πληθυσμού του Δήμου. Υπάρχουν μικροί Δήμοι που χρηματοδοτούν με αρκετά μεγάλα ποσά τις κοινωφελείς τους επιχειρήσεις, όπως οι Δήμοι Κασσάνδρας και Πολυγύρου (με πληθυσμό κάτω από 25.000 κατοίκου) αλλά και ο Δήμος Νέας Προποντίδας (πληθυσμού 36.500 κατοίκων).
- ✓ Το 2012 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 231.000 ευρώ για την Κοινωφελή Επιχείρηση του Δήμου Σιθωνίας έως 1.690.000 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου Νέας Προποντίδας.
- ✓ Το 2013 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 88.883 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου ΠύδναςΚολινδρού έως 2.129.308 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου Καλαμαριάς
- ✓ Το 2014 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 10.700 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου Ωραιοκάστρου έως 2.300.000 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου Καλαμαριάς.

Αν επιχειρήσουμε να υπολογίσουμε τη χρηματοδότηση από τον οικείο Δήμο ανά κάτοικο του Δήμου, τότε παρατηρούμε τα κάτωθι:

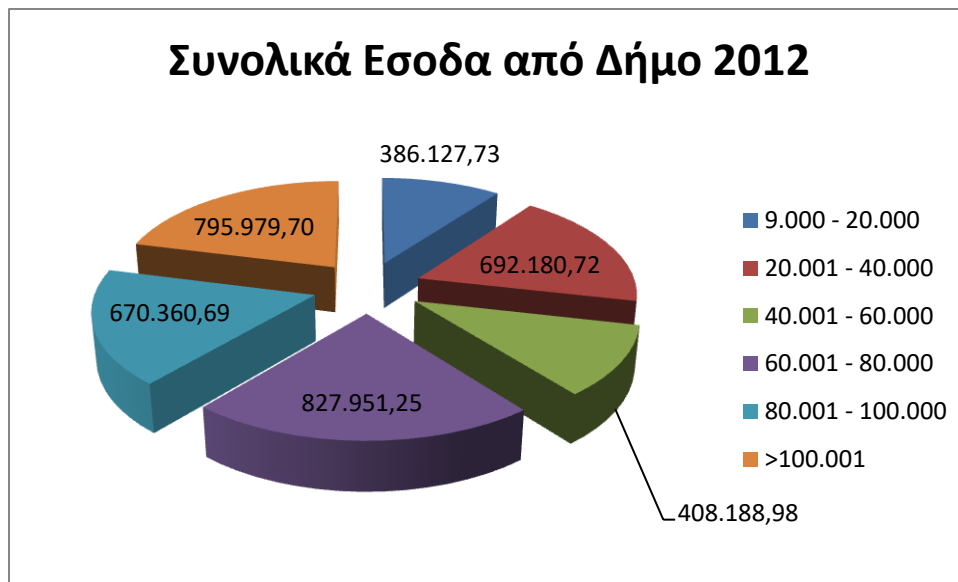
- ✓ Το 2012 ο Δήμος Κιλκίς χρηματοδότησε την κοινωφελή του επιχείρηση με 4,8 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κασσάνδρας με την υψηλότερη τιμή των 86,95 ευρώ ανά κάτοικο.
- ✓ Το 2013 ο Δήμος Κιλκίς χρηματοδότησε την κοινωφελή του επιχείρηση με 2,45 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Νέας Προποντίδας με 56,78 ευρώ ανά κάτοικο (υψηλότερη τιμή χρηματοδότησης ανά κάτοικο τη χρονιά του 2013)

- ✓ Το 2014 ο Δήμος Ωραιοκάστρου χρηματοδότησε την κοινωφελή επιχείρησή του με 0,28 ευρώ ανά κάτοικό του ενώ ο Δήμος Κασσάνδρας με 73,77 ευρώ ανά κάτοικο.

Τα Διαγράμματα 2.11 έως και 2.13 παρουσιάζουν το μέσο ποσό συνολικής χρηματοδότησης της Κοινωφελούς Επιχείρησης από τον οικείο ΟΤΑ για κάθε πληθυσμιακή κατηγορία Δήμων για τα έτη 2012, 2013 και 2014. Στο Διάγραμμα 2.14 παρουσιάζεται η Διαχρονική Εξέλιξη του Μέσου ποσού Συνολικής Χρηματοδότησης Κοινωφελούς Επιχείρησης από τον οικείο Δήμο

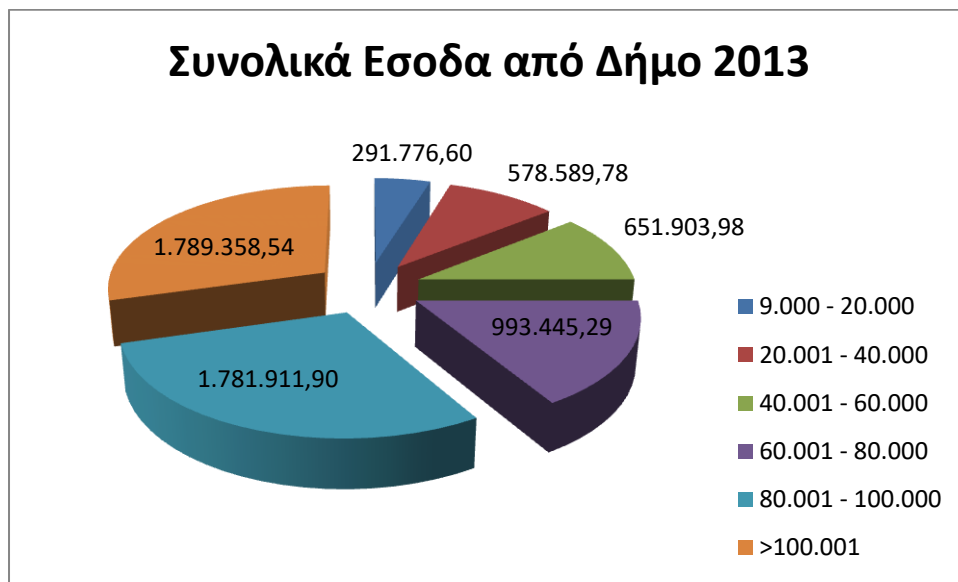
Διάγραμμα 2.11

Μέσο ποσό συνολικής χρηματοδότησης από τον οικείο Δήμο το έτος 2012

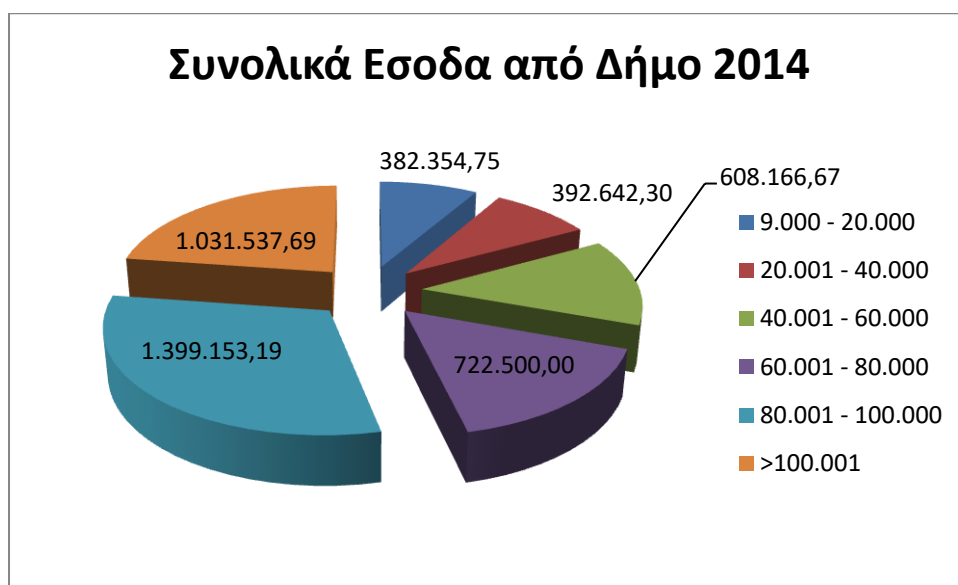
Διάγραμμα 2.12

Μέσο ποσό συνολικής χρηματοδότησης από τον οικείο Δήμο το έτος 2013

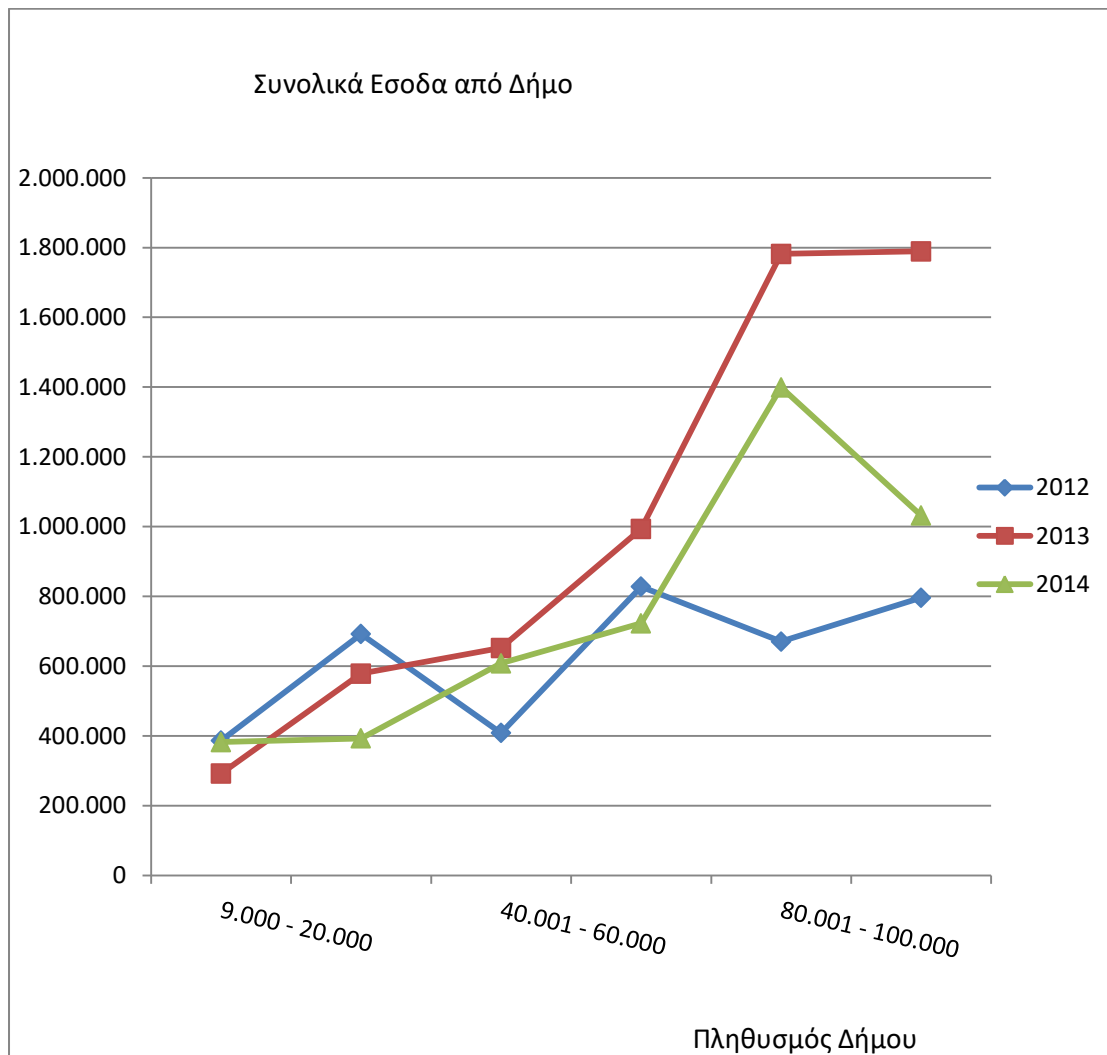
Διάγραμμα 2.13

Μέσο ποσό συνολικής χρηματοδότησης από τον οικείο Δήμο το έτος 2014

Διάγραμμα 2.14

Διαχρονική Εξέλιξη του Μέσου ποσού Συνολικής Χρηματοδότησης
Κοινωφελούς Επιχείρησης από τον οικείο Δήμο

Το μέσο ποσό συνολικής χρηματοδότησης εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένο το 2013, χρονιά στην οποία έχουμε υψηλές χρηματοδοτήσεις για εκτέλεση προγραμματικών συμβάσεων και αύξηση αρχικού κεφαλαίου.

2.4.3 *Ιδία έσοδα*

Αφορούν τα έσοδα από τις δραστηριότητες και την παροχή υπηρεσιών των επιχειρήσεων (δράσεις με αντίτιμο) και ένα μικρό μέρος αφορά έσοδα από εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας

Οι δραστηριότητες των δημοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων που παρέχονται με αντίτιμο από τους ωφελούμενους αφορούν δομές τους στους τομείς παιδείας, πολιτισμού, αθλητισμού και κοινωνικής προστασίας και αλληλεγγύης, όπως:

- Σχολή Χορού
- Γυμναστήριο Ενηλίκων
- Εικαστικό Εργαστήρι
- Δημοτικό Ωδείο
- Κινηματογράφο /Θερινό σινεμά
- Παιδικό / Βρεφικό Σταθμό
- Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Η Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας διαθέτει Λουτροθεραπευτήριο, από το οποίο εμφανίζει ιδιαίτερα σημαντικά κέρδη καθώς επίσης υλοποιεί και πλήθος πολιτιστικών εκδηλώσεων με αντίτιμο, αναμενόμενο για μία τουριστική περιοχή, με πλούσιο καλλιτεχνικό πρόγραμμα την καλοκαιρινή περίοδο.

Η αποζημίωση για την παροχή των αντίστοιχων υπηρεσιών αποφασίζεται σε κάθε περίπτωση από το Διοικητικό Συμβούλιο των Κοινοφελών Επιχειρήσεων και καλύπτει το σύνολο ή μέρος του κόστους τους. Το ύψος της αναπροσαρμόζεται και στις περισσότερες των περιπτώσεων που εξετάστηκαν στην έρευνα αυτή μειώθηκε τα τελευταία χρόνια, ικανοποιώντας την απαίτηση των πολιτών για υψηλού επιπέδου κοινωνικές και πολιτιστικές υπηρεσίες με όσο το δυνατόν χαμηλότερο αντίτιμο, σε μία περίοδο ιδιαίτερα μεγάλης οικονομικής κρίσης.

Πίνακας 2.10

Ιδία έσοδα από Παροχή Υπηρεσιών & Εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας

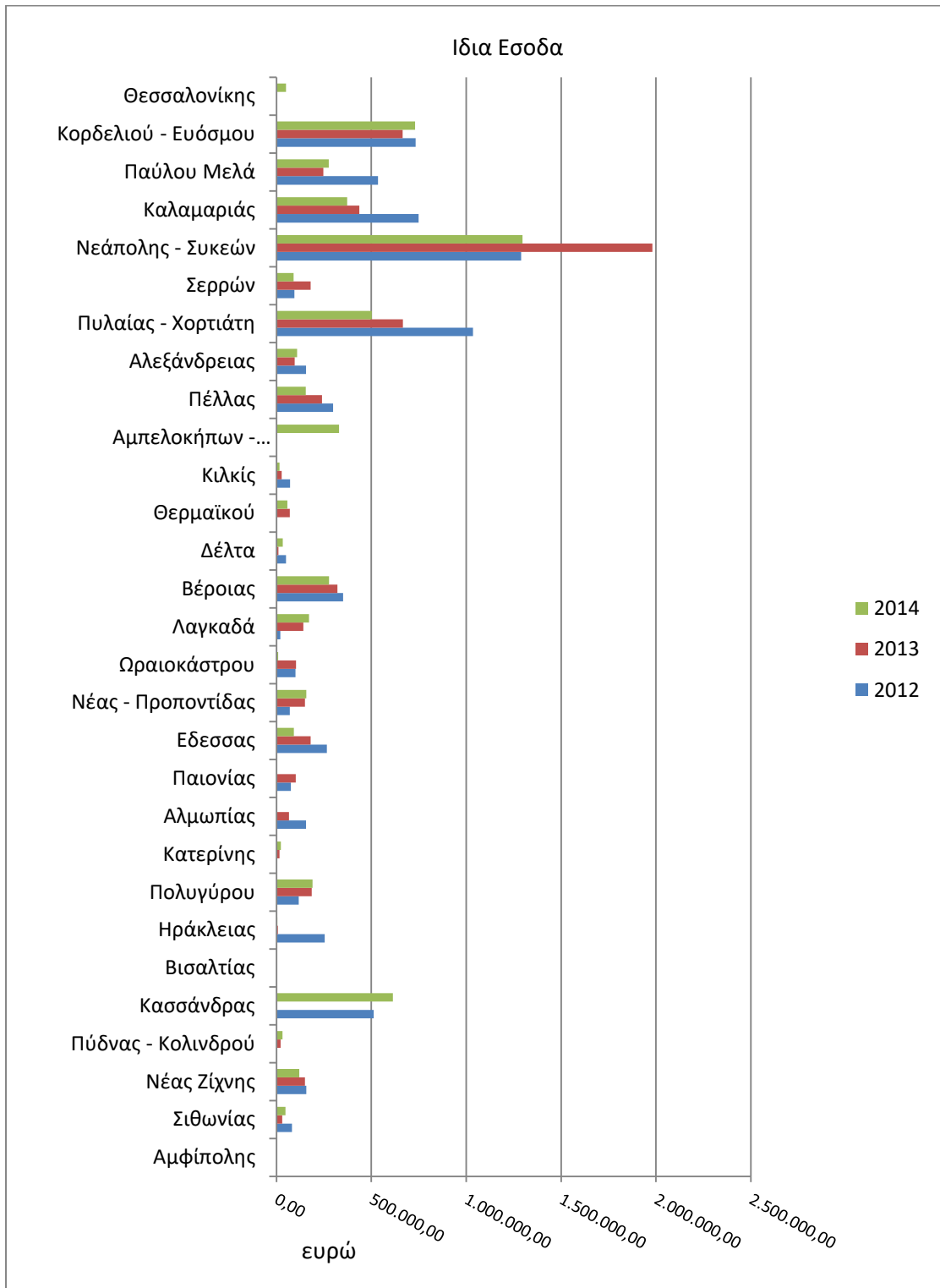
Κοινοφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας «ΣΙΘΩΝΙΑ»	81.750,00	30.000,00	47.240,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	157.150,00	150.000,00	120.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού		22.000,00	32.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	513.000,00		613.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	0	0	0
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	255.000,00	7.500,00	5.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	117.000,00	186.000,00	190.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	0	16.500,00	23.729,60
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	156.000,00	65.613,00	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	76.500,00	101.960,72	

Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	266.000,00	180.300,00	92.300,00
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	70.000,00	150.000,00	158.000,00
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	100.000,00	102.600,00	8.700,00
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	21.000,00	142.000,00	172.000,00
Κοινωφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	351.400,00	321.870,00	276.595,92
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	50.654,11	10.870,00	33.760,00
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού		71.100,00	58.000,00
Κοινωφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	72.000,00	27.240,00	16.500,00
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			330.000,00
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	299.000,00	240.500,00	155.000,00
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	155.800,00	96.500,00	109.000,00
Κοινωφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη	1.035.240,00	666.077,00	501.900,00

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	94.000,00	180.000,00	91.000,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	1.290.000,00	1.981.000,00	1.296.699,00
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	748.327,00	436.300,00	372.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	535.000,00	247.191,71	275.000,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	733.830,00	665.000,00	730.161,26
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης			50.000,00

Διάγραμμα 2.15

Ιδία έσοδα από παροχή Υπηρεσιών & Εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας

Τα ίδια έσοδα φθίνουν από έτος σε έτος προφανώς λόγω της αποκλιμάκωσης των τελών εξαιτίας της μεγάλης οικονομικής κρίσης και των αντίστοιχων εφαρμογών οικονομικής πολιτικής των επιχειρήσεων (μείωση τιμής αντιτίμου υπηρεσιών κλπ). Επίσης η κοινωφελής επιχείρηση του Δήμου Αμφίπολης και η κοινωφελής επιχείρηση του Δήμου Βισαλτίας δεν υλοποιούν καθόλου δράσεις με αντίτιμο για τους δημότες τους και επιπλέον δεν εμφανίζουν έσοδα από εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας.

Στον Πίνακα 2.11 και το Διάγραμμα 2.16 παρατίθενται τα ίδια έσοδα ανά κάτοικο.

Πίνακας 2.11

Ίδιαέσοδα Κοινωφελών Επιχειρήσεων ανά κάτοικο

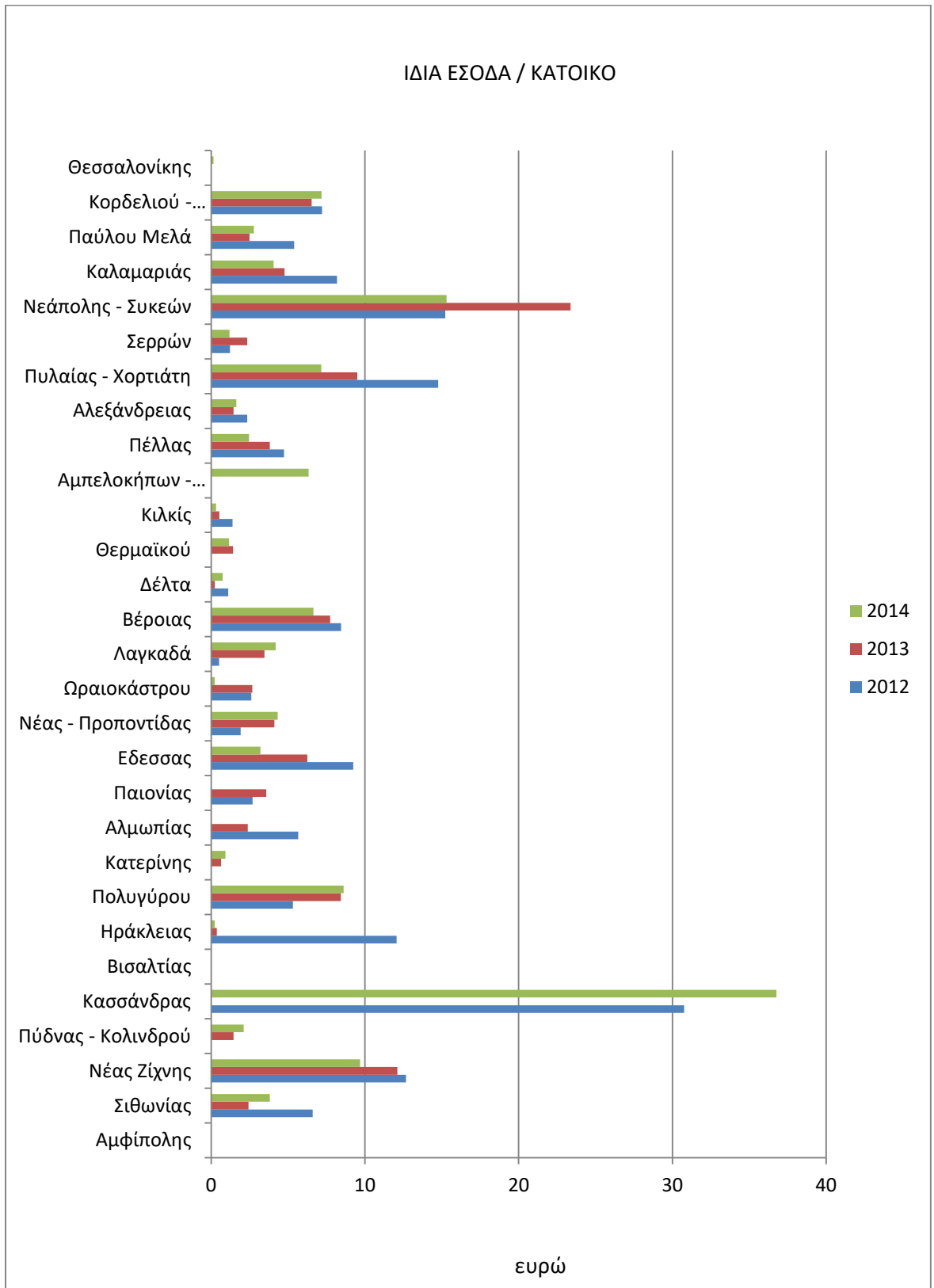
Κοινωφελής Επιχείρηση	2012	2013	2014
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			0,00
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας « ΣΙΘΩΝΙΑ»	6,60	2,42	3,81
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	12,68	12,10	9,68
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού		1,45	2,11
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	30,77	0,00	36,77
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	0,00	0,00	0,00
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	12,06	0,35	0,24
Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	5,31	8,44	8,62
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	0,00	0,64	0,92

Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	5,66	2,38	
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	2,68	3,58	0,00
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	9,23	6,26	3,20
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	1,92	4,11	4,33
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	2,61	2,68	0,23
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	0,51	3,45	4,18
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	8,45	7,74	6,65
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	1,11	0,24	0,74
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού		1,41	1,15
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	1,39	0,52	0,32
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			6,33
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	4,74	3,81	2,46
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	2,34	1,45	1,64
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας – Χορτιάτη	14,77	9,50	7,16
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	1,22	2,34	1,18

Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	15,22	23,38	15,30
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	8,18	4,77	4,06
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	5,39	2,49	2,77
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	7,21	6,54	7,18
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης		0,00	0,15

Διάγραμμα 2.16

Ίδιαέσοδα ανά κάτοικο

Για τις επιχειρήσεις που εμφανίζουν ίδια έσοδα από παροχή υπηρεσιών ή εκμετάλλευση ακίνητης περιουσίας:

- ✓ Το ύψος των ιδίων εσόδων δεν είναι ανάλογο του πληθυσμού του Δήμου: η επιχείρηση του Δήμου Κασσάνδρας (πληθυσμού < 20.000 κατοίκων) εμφανίζει ίδια έσοδα 513.000 € το 2012 και 613.000 € το 2014, ενώ η επιχείρηση του Δήμου Κιλκίς (πληθυσμού > 50.000 κατοίκων) 72.000 € το 2012 και μόλις 16.500 το 2014 και η επιχείρηση του Δήμου Σερρών (πληθυσμού > 75.000 κατοίκων) 94.000 € το 2012 και 91.000 € το 2014.
- ✓ Το 2012 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 21.000 ευρώ για την Κοινοφελή Επιχείρηση του Δήμου Λαγκαδά έως 1.290.000 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου Νεάπολης Συκεών.
- ✓ Το 2013 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 7.500 ευρώ για την Κοινοφελή Επιχείρηση του Δήμου Ηράκλειας έως 1.981.000 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου Νεάπολης Συκεών.
- ✓ Το 2014 τα έσοδα αυτά κυμαίνονται από 5.000 ευρώ για την Κοινοφελή Επιχείρηση του Δήμου Ηράκλειας έως 1.296.000 ευρώ για την επιχείρηση του Δήμου Νεάπολης Συκεών.

Από τον Πίνακα 2.11 και το αντίστοιχο Διάγραμμα 2.12 παρατηρούμε ότι εξαιρουμένων των επιχειρήσεων που δεν εμφανίζουν ίδια έσοδα :

- ✓ Το 2012 τα χαμηλότερα ίδια έσοδα ανά κάτοικο τα εμφανίζει η Κοινοφελής Επιχείρηση του Δήμου Λαγκαδά με μόλις 0,51 ευρώ και τα υψηλότερα του Δήμου Κασσάνδρας με 30,77 ευρώ
- ✓ Το 2013 τα χαμηλότερα ίδια έσοδα ανά κάτοικο τα εμφανίζει η Κοινοφελής Επιχείρηση του Δήμου Δέλτα με μόλις 0,24 ευρώ και τα υψηλότερα του Δήμου Νεάπολης Συκεών με 23,38 ευρώ
- ✓ Το 2014 τα χαμηλότερα ίδια έσοδα ανά κάτοικο τα εμφανίζει η Κοινοφελής Επιχείρηση του Δήμου Ωραιοκάστρου με μόλις 0,23 ευρώ και τα υψηλότερα του Δήμου Κασσάνδρας με 36,77 ευρώ

Η Κοινωφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών εμφανίζει υψηλά νούμερα στα ίδια έσοδα, διότι διαθέτει πολλές κοινωνικές, εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δομές, τις υπηρεσίες των οποίων λαμβάνουν οι πολίτες με την καταβολή αντιτίμου: ωδεία, βρεφονηπιακούς σταθμούς, αθλητικά τμήματα, εικαστικά εργαστήρια, εκπαιδευτικά τμήματα, σινέ, θέατρα. Εμφανίζει επίσης έσοδα από διαφημίσεις, χρήση χώρων και χορηγίες.

2.4.4 Συγκριτική Ανάλυση Εσόδων

Τα γραφήματα που ακολουθούν παρουσιάζουν συγκριτικά στοιχεία σε σχέση με τη συνεισφορά στα συνολικά έσοδα των εσόδων από χρηματοδότηση από τον οικείο ΟΤΑ, Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα ΕΣΠΑ και ίδιους πόρους. Στα Συνολικά Ετήσια έσοδα συμπεριλαμβάνονται, εκτός των ανωτέρω στοιχείων, έσοδα ΠΟΕ, χρηματικά διαθέσιμα και έσοδα κεφαλαίου (τόκοι). Γι αυτό το λόγο στα γραφήματα που ακολουθούν το άθροισμα της ποσοστιαίας αναλογίας στα συνολικά έσοδα των κατηγοριών των εσόδων που κατεγράφησαν στην παρούσα έρευνα δεν προσεγγίζει το 100%.

Πίνακας 2.12

Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα
των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2012

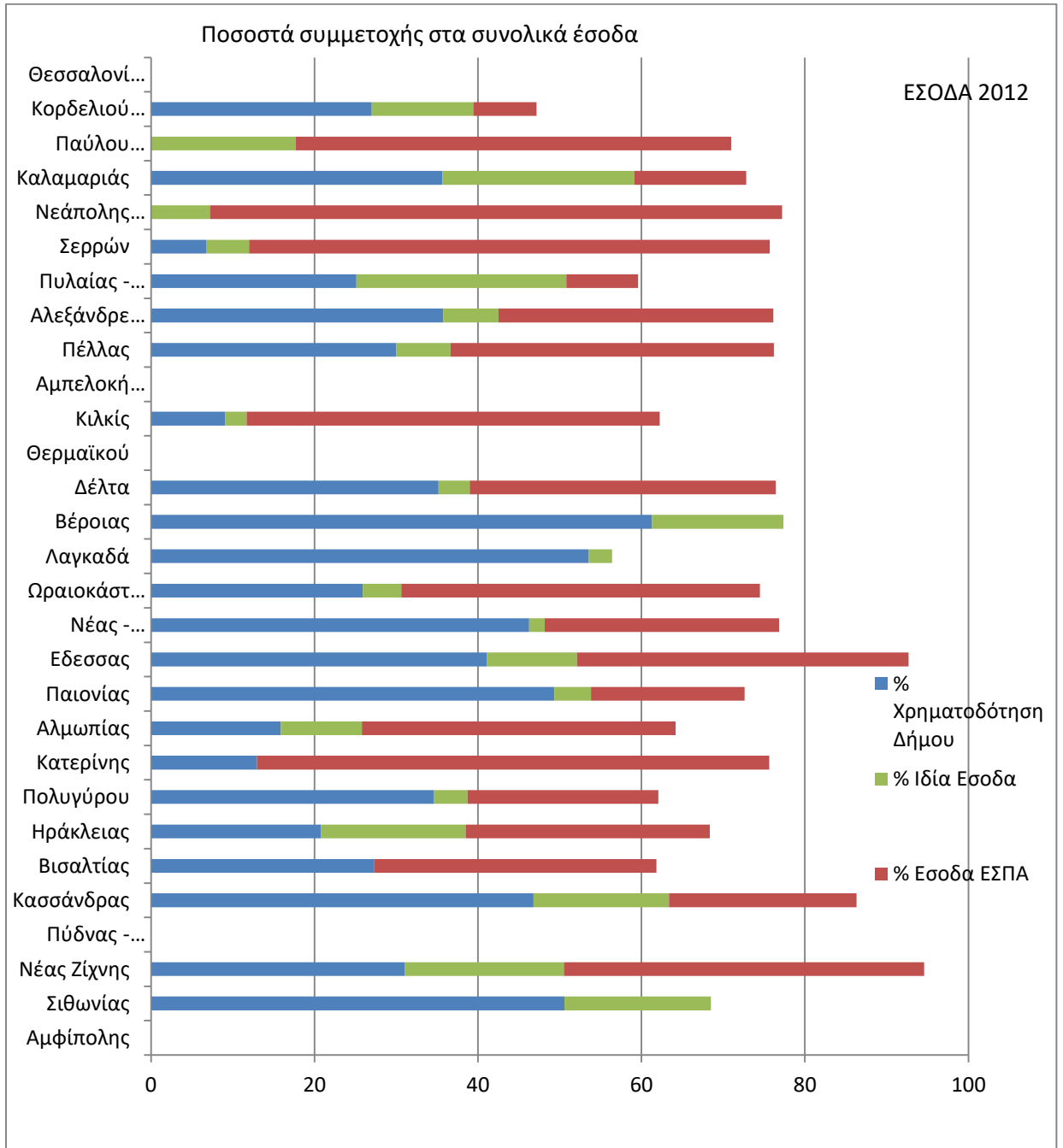
Κοινωφελής Επιχείρηση	% Χρηματοδότηση Δήμου	% Έσοδα ΕΣΠΑ	% Ιδία έσοδα
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			
Δημοτική Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας « ΣΙΘΩΝΙΑ »	50,58	0	17,9

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	31,02	44,05	19,50
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού			
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	46,79	22,96	16,56
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	27,25	34,58	0
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	20,81	29,86	17,69
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	34,57	23,32	4,16
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	12,98	62,64	0
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	15,89	38,37	9,92
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	49,35	18,77	4,49
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	41,07	40,54	11,06
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	46,26	28,65	1,92
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	25,9	43,87	4,72
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	53,56	0	2,85
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	61,3	0	16,08
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	35,15	37,43	3,83
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού	0	0	0

Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	9,07	50,53	2,62
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης	0	0	0
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	30	39,55	6,62
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	35,75	33,64	6,75
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη	25,12	8,78	25,68
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	6,73	63,7	5,27
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	0	70,01	7,18
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	35,63	13,72	23,47
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	0	53,28	17,71
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	26,98	7,75	12,44
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης			

Διάγραμμα 2.17

Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα
των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2012

Πίνακας 2.13

Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα

των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2013

Κοινοφελής Επιχείρηση	% Χρηματοδότηση Δήμου	% Εσοδα ΕΣΠΑ	% Ιδία Εσοδα
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης			
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας « ΣΙΘΩΝΙΑ»	50,57	0	6,9
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	27,96	49,21	16,78
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού	8,12	46,07	2,01
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	23,76	0	0
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	10,16	40,85	0
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	15,78	54,58	0,82
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	25,13	19,64	7,39
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	14,28	71,25	0,69
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	10,45	17,48	5,6

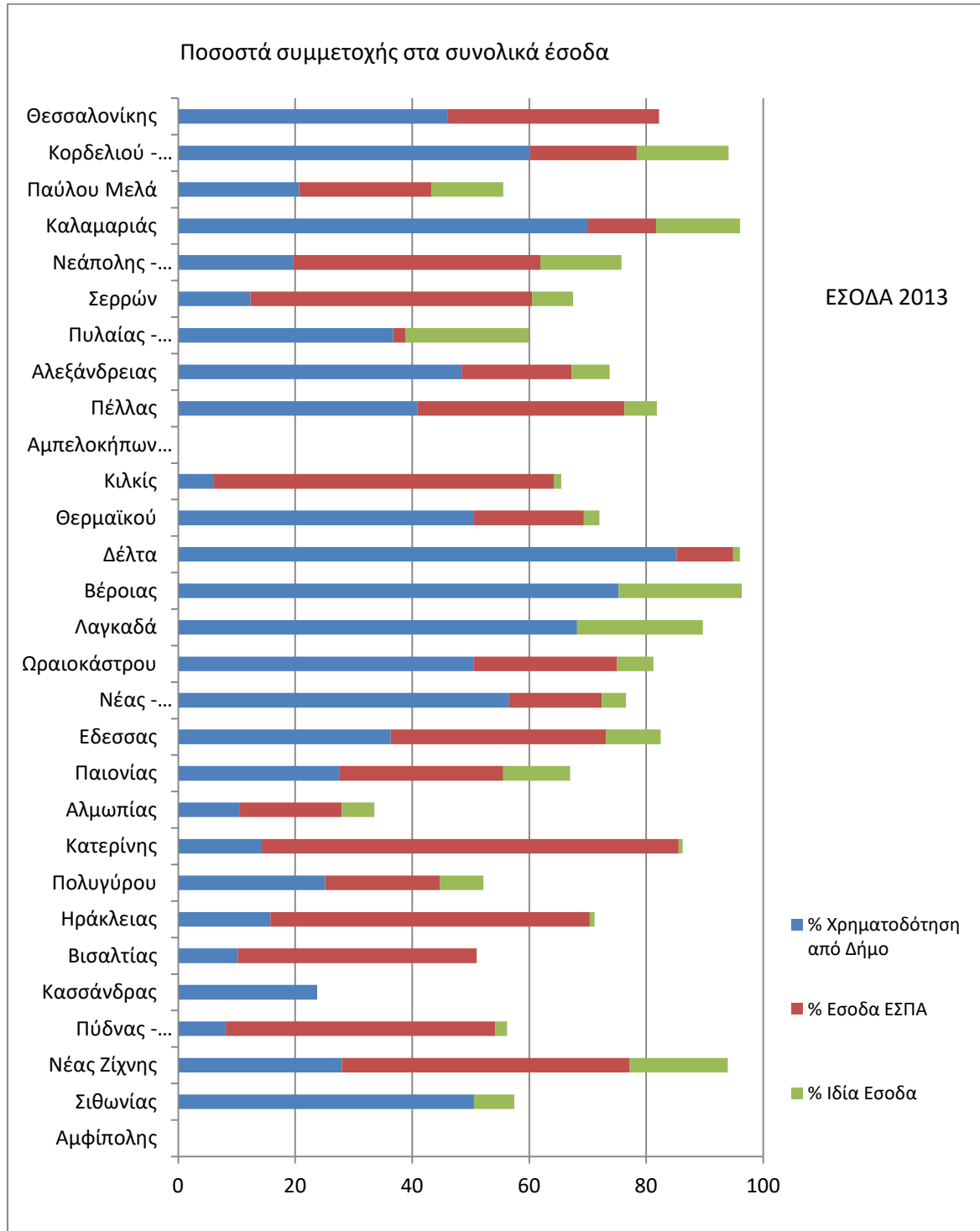
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	27,62	27,96	11,4
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	36,35	36,74	9,36
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	56,59	15,85	4,1
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	50,47	24,55	6,23
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	68,18	0	21,52
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	75,32	0	21,01
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	85,16	9,72	1,11
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού	50,55	18,78	2,66
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κυλικίς	5,98	58,21	1,28
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης			
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	40,9	35,39	5,53
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	48,46	18,77	6,5
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου	36,75	2,05	21,12

Πυλαίας - Χορτιάτη			
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	12,35	48,12	7,03
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	19,6	42,29	13,87
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	70,06	11,64	14,35
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	20,67	22,64	12,27
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	60,14	18,23	15,72
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης	46,12	36,08	0

Διάγραμμα 2.18

Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα

των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2013

Πίνακας 2.14

Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα

των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2014

Κοινοφελής Επιχείρηση	% Χρηματοδότηση Δήμου	% Έσοδα ΕΣΠΑ	% Ιδία έσοδα
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμφίπολης	35,86	61,3	0
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σιθωνίας « ΣΙΘΩΝΙΑ»	48,29	0	11,41
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Ζίχνης	20,56	51,4	24,67
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου ΠύδναςΚολινδρού	13,39	51,21	3,3
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κασσάνδρας	42,56	30,88	21,21
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Βισαλτίας	3,61	57,14	0
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Ηράκλειας	18,2	53,42	0,55
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Πολυγύρου	29,96	17,52	8,99
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Κατερίνης	18,66	60,39	0,88
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Αλμωπίας	0	0	0

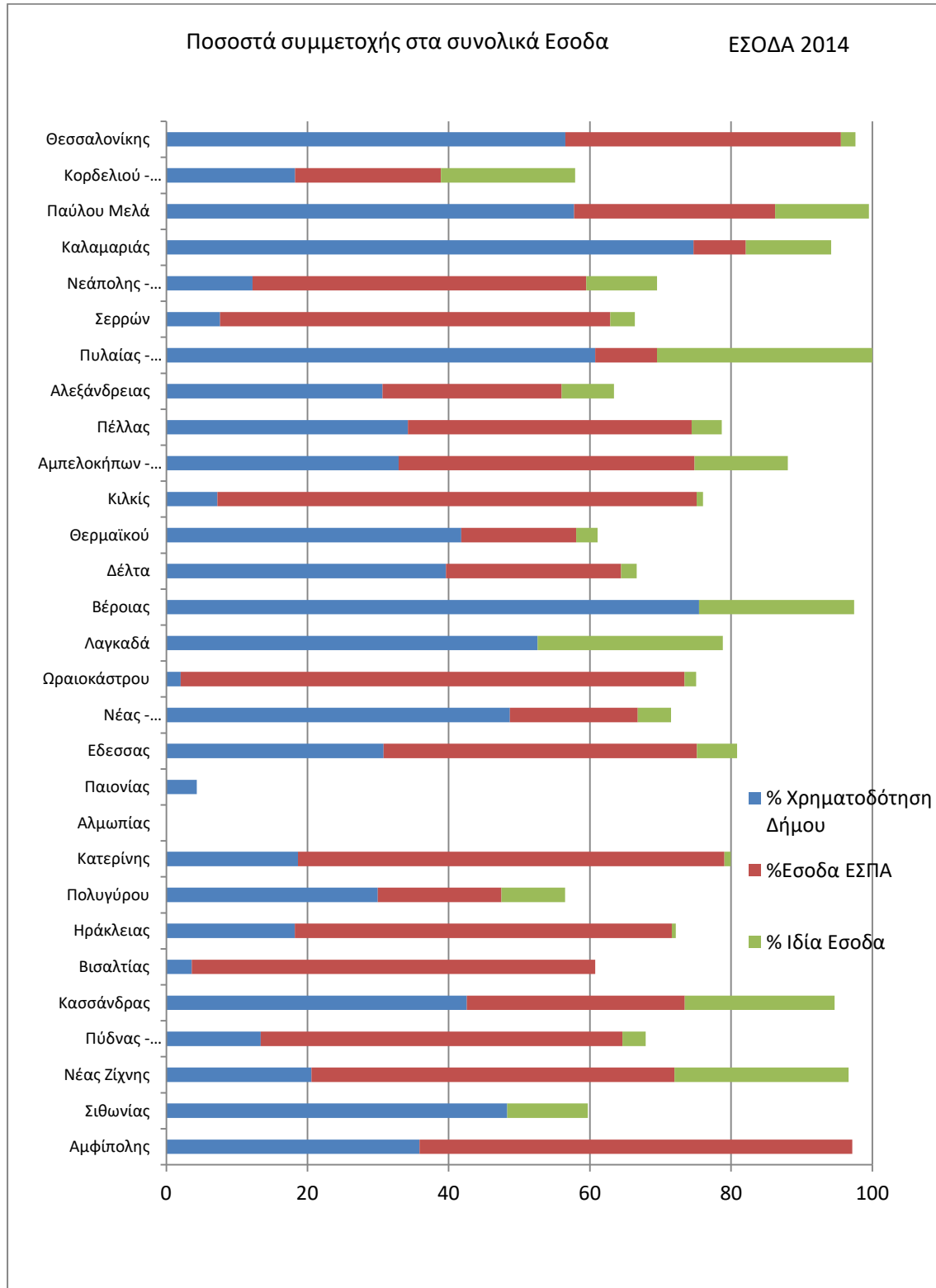
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παιονίας	4,33	0	0
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Έδεσσας	30,79	44,38	5,68
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Νέας Προποντίδας	48,67	18,52	4,72
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Ωραιοκάστρου	2,04	71,35	1,66
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Λαγκαδά	52,61	0	26,23
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολλαπλής Ανάπτυξης Δήμου Βέροιας	75,46	0	21,97
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Δέλτα	39,62	24,78	2,23
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Θερμαϊκού	41,76	16,29	3,03
Κοινοφελής Δημοτική Επιχείρηση Κιλκίς	7,23	67,88	0,92
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αμπελοκήπων Μενεμένης	32,91	41,93	13,18
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού και Ανάπτυξης Πέλλας	34,23	40,17	4,28
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Αλεξάνδρειας	30,65	25,34	7,42
Κοινοφελής Επιχείρηση Πολιτισμού Αθλητισμού Περιβάλλοντος Δήμου Πυλαίας - Χορτιάτη	60,74	8,77	30,49

Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Σερρών	7,6	55,3	3,46
Κοινοφελής Επιχείρηση Υπηρεσιών Νεάπολης Συκεών (ΚΕΥΝΣ)	12,22	47,27	10,02
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Καλαμαριάς	74,67	7,41	12,08
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Παύλου Μελά "ΙΡΙΣ"	57,77	28,47	13,27
Δημοτική Κοινοφελής Επιχείρηση Κορδελιού Ευόσμου	18,24	20,66	19,01
Κοινοφελής Επιχείρηση Δήμου Θεσσαλονίκης	56,52	39,02	2,07

Διάγραμμα 2.19

Ποσοστιαία συμμετοχή πηγών εσόδων στα συνολικά έσοδα

των ΔΗΚΕ της ΠΚΜ το 2014

Το έτος 2012:

- Πάνω από το 50% των εσόδων των Επιχειρήσεων των Δήμων Λαγκαδά και Σιθωνίας προέρχονται από χρηματοδότηση από τους οικείους Δήμους τους
- Οι Δήμοι Παύλου Μελά και Συκεών δεν χρηματοδοτούν την Κοινωφελή τους Επιχείρηση
- Πάνω από το 50% των εσόδων των Επιχειρήσεων των Δήμων Κατερίνης Κιλκίς, Νεάπολης Συκεών και Παύλου Μελά προέρχονται από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα
- Μόνο δύο επιχειρήσεις, η των Δήμων Πυλαίας – Χορτιάτη και Παύλου Μελά έχουν ίδια έσοδα πάνω από το 20% των συνολικών εσόδων τους

Το έτος 2013:

- Το 1/3 των Επιχειρήσεων εμφανίζουν έσοδα σε ποσοστό πάνω από το 50% από χρηματοδότηση από τους οικείους Δήμους τους
- Πάνω από το 50% των εσόδων των Επιχειρήσεων των Δήμων Ηράκλειας, Κατερίνης και Κιλκίς προέρχονται από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα
- Μόνο τρεις επιχειρήσεις, η των Δήμων Λαγκαδά, Βέροιας και Πυλαίας – Χορτιάτη έχουν ίδια έσοδα πάνω από το 20% των συνολικών εσόδων τους

Το έτος 2014:

- Εξι Δημοτικές Επιχειρήσεις εμφανίζουν έσοδα σε ποσοστό πάνω από το 50% από χρηματοδότηση από τους οικείους Δήμους τους
- Το 1/3 των Επιχειρήσεων αντλεί πάνω από το 50% των εσόδων τους από Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα
- Πέντε επιχειρήσεις, η των Δήμων Νέας Ζίχνης, Κασσάνδρας, Λαγκαδά, Βέροιας και Πυλαίας – Χορτιάτη έχουν ίδια έσοδα πάνω από το 20% των συνολικών εσόδων τους

2.5 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Τα έσοδα των Δημοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων προέρχονται κυρίως από 3 βασικές πηγές: 1) τον οικείο Δήμο για χρηματοδότηση του προγράμματος δράσης τους, συμμετοχή σε προγραμματικές συμβάσεις και αύξηση του αρχικού τους κεφαλαίου, 2) την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων και 3) από παροχή υπηρεσιών με αντίτιμο στους πολίτες και εκμετάλλευση της περιουσίας τους.

Η έρευνα στις δημοτικές κοινοφελείς επιχειρήσεις της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας κατέδειξε ότι η ποσοστιαία αναλογία των ανωτέρω κατηγοριών εσόδων στα συνολικά έσοδα της επιχείρησης διαφοροποιείται από Δήμο σε Δήμο, ανάλογα με τις δομές τους και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τοπικής ανάπτυξης. Σε κάθε περίπτωση όμως τα ίδια έσοδα υστερούν πολύ συγκριτικά με τις υπόλοιπες δύο κατηγορίες, γεγονός που η Τοπική Αυτοδιοίκηση καλείται να ανατρέψει για να διαφυλάξει τη βιωσιμότητα των επιχειρήσεών της.

Κεφάλαιο 3.

Χρηματοδότηση Δημοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οικονομική κρίση των τελευταίων ετών στην Ελλάδα, έχει αυξήσει τα κοινωνικά προβλήματα και τη ζήτηση σε κοινωνικές και πολιτιστικές παροχές από τους ΟΤΑ και τα Νομικά τους πρόσωπα. Ταυτόχρονα όμως, έχει προκαλέσει τη μείωση των κρατικών προϋπολογισμών και την συρρίκνωση της κρατικής συνδρομής για την άσκηση της κοινωνικής πολιτικής. Με αυτά τα δεδομένα η προσπάθεια για την εξοικονόμηση πόρων αποκτά ιδιαίτερη αξία. Οι δημοτικές κοινοφελείς επιχειρήσεις παρέχουν κυρίως κοινωνικές, πολιτιστικές και εκπαιδευτικές υπηρεσίες. Τα εργαλεία που επιλέγονται για τη χρηματοδότηση των υπηρεσιών αυτών θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις αρχές της κοινωνικής πολιτικής και ταυτόχρονα να διασφαλίζουν τη δυνατότητα ανάπτυξης νέων υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας και πολιτιστικής ανάπτυξης.

Οι βασικοί χρηματοδοτικοί πυλώνες της Τοπικής αυτοδιοίκησης είναι τρεις: τα ίδια έσοδα, οι επιχορηγήσεις από ευρωπαϊκά προγράμματα και εθνικούς πόρους και η πιστοληπτική πολιτική. Για τις Δημοτικές Κοινοφελείς Επιχειρήσεις βασικός χρηματοδοτικός πυλώνας είναι και ο οικείος ΟΤΑ, όπως ήδη αναφέρθηκε αναλυτικά στα Κεφάλαια 1 και 2 της παρούσας εργασίας. Στο Κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί το ισχύον θεσμικό πλαίσιο και χρηματοδοτικά εργαλεία που δεν έχουν αξιοποιηθεί ιδιαίτερα από τις επιχειρήσεις ΟΤΑ μέχρι και σήμερα, εμφανίζουν όμως αρκετά θετικές προοπτικές για το μέλλον.

3.2 ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Είναι απόλυτα σαφές ότι οι δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις δεν είναι δυνατόν να υλοποιήσουν το πρόγραμμα δράσης τους στηριζόμενες μόνο στα δικά τους έσοδα. Τα ίδια έσοδά τους εξαρτώνται άμεσα από την αποφασιστικότητα και την πολιτική των οργάνων διοίκησής τους να τα επιβάλλουν, από τη φέρουσα ή μη ικανότητα των υπηρεσιών τους να ανταποκριθούν, να τα βεβαιώσουν και να τα εισπράξουν και τέλος αλλά όχι τελευταίο από την «φοροδοτική» ικανότητα των χρηστών. Σε κάθε περίπτωση συμβάλλουν στην σταθερότητα των πηγών χρηματοδότησής τους και κατά συνέπεια στην προσπάθεια για οικονομική τους αυτοδυναμία, στην αυτοχρηματοδότηση των λειτουργικών τους αναγκών αλλά και τμήματος των δράσεών τους, όμως σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν τη μοναδική ή έστω (στις περισσότερες περιπτώσεις) την κύρια πηγή χρηματοδότησης του έργου τους.

Ειδικά για τις κοινωνικές υπηρεσίες, η έννοια της ανταποδοτικότητας πρέπει να εξετάζεται πολύ προσεκτικά. Οι αποδέκτες των υπηρεσιών αυτών είναι κυρίως άτομα που ανήκουν σε ευπαθείς κοινωνικά ομάδες. Η ίδια οικονομική συμμετοχή των ωφελούμενων δεν βοηθά καθόλου στην επίτευξη της κοινωνικής συνοχής και την αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων.

Οι δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις καλύπτουν τις ανάγκες χρηματοδότησης του αρχικού κεφαλαίου σύστασής τους από τον οικείο ΟΤΑ για κάλυψη των αρχικών επενδυτικών αναγκών τους. Στη διάρκεια ζωής τους όμως, τις ανάγκες χρηματοδότησης της κάλυψης του κεφαλαίου κίνησης, αγοράς εξοπλισμού ή αναβάθμισης και συντήρησης εγκαταστάσεων τις καλύπτουν από διάφορες χρηματοδοτικές πηγές, άλλες κοινές με κάθε άλλη ιδιωτική επιχείρηση και άλλες ειδικές για τους ΟΤΑ.

Το άρθρο 259 του Ν 3463/2006 (Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων) αναφέρει για τη χρηματοδότηση των δημοτικών επιχειρήσεων ότι μπορεί να προέρχεται και από τον οικείο ΟΤΑ για τις δραστηριότητες και τις παρεχόμενες από αυτήν υπηρεσίες, μέσω του εγκεκριμένου διετούς προγράμματος δράσης της, το οποίο αντικαταστάθηκε με το άρθρο 10 του Ν 4701/2012 με το ετήσιο πρόγραμμα δράσης. Ένας άλλος τρόπος χρηματοδότησης των δημοτικών κοινωφελών

επιχειρήσεων από τον οικείο ΟΤΑ είναι και η παραχώρηση σε αυτές της χρήσης χωρίς αντάλλαγμα εγκαταστάσεων, εξοπλισμού και άλλων μέσων, κυριότητας του ΟΤΑ. Πολλά από τα ακίνητα στα οποία στεγάζονται υπηρεσίες των κοινωφελών επιχειρήσεων, γήπεδα και γυμναστήρια, κινηματογράφοι, θέατρα, ωδεία, αλλά και μεταφορικά μέσα ανήκουν σε αυτήν την κατηγορία.

Μία άλλη πηγή χρηματοδότησης των δράσεων τους είναι τα εθνικά και τα ευρωπαϊκά προγράμματα, τα οποία αφορούν είτε υπηρεσίες που παρέχονται κατ' εξακολούθηση από αυτές (π.χ. Π. ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ, ΚΔΑΠ, ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ) είτε δράσεις που σχεδιάζονται και υλοποιούνται στα πλαίσια κάποιου συγκεκριμένου προγράμματος (π.χ. INTERREG, LEADERκλπ). Οι χρηματοδοτήσεις αυτές δημιούργησαν, ανέπτυξαν και υποστήριξαν μέχρι και σήμερα μεγάλο μέρος των κοινωνικών δράσεων των επιχειρήσεων των ΟΤΑ. Ο αρχικός σχεδιασμός τους προέβλεπε ότι οι χρηματοδοτήσεις αυτές θα διαρκούσαν συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και μετά το κόστος λειτουργίας των δομών θα το αναλάμβαναν οι ΟΤΑ. Παρά τις παρατάσεις της χρηματοδότησης, της αλλαγής του πλαισίου τους ή μείωσης του ποσοστού χρηματοδότησης, η μη θεσμοθέτησή τους και κατά συνέπεια η εξασφάλιση ενός σταθερού χρηματοδοτικού πλαισίου εγκυμονεί κινδύνους για την απρόσκοπτη λειτουργία τους.

Αξίζει να σημειωθεί ότι βασικό στοιχείο οποιασδήποτε μορφής χρηματοδότησης των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων είναι να μην δίνεται η δυνατότητα στους χρηματοδότες να επεμβαίνουν στις τοπικές και δημοτικές υποθέσεις.

Η κρατική χρηματοδότηση και η ευρωπαϊκή χρηματοδότηση πληρούν αυτόν τον κανόνα. Τις περισσότερες φορές λειτουργούν ταυτόχρονα, μέσω των προγραμμάτων των ΚΠΣ και ΕΣΠΑ. Τα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης στο παρελθόν και το Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης σήμερα, αποτελούν μεγάλα αναπτυξιακά προγράμματα, ειδικά σχεδιασμένα για την Ελλάδα, που υλοποιούνται με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με στόχο την ενίσχυση των πολιτικών για την πραγματική σύγκλιση, την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Διέθεταν και διαθέτουν πολλές δράσεις είτε ειδικά σχεδιασμένες για τους ΟΤΑ και τις επιχειρήσεις τους είτε δράσεις που απλά μπορούν να συμμετέχουν ανταγωνιστικά

και με επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Στο ΕΣΠΑ 2014-2020 δίδεται ακόμη περισσότερο η δυνατότητα στους ΟΤΑ και τα Νομικά τους Πρόσωπα να επιχορηγηθούν συμπράττοντας με τον ιδιωτικό τομέα, με στόχο τη μόχλευση κεφαλαίων για την χρηματοδότηση έργων τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Μία άλλη δυνητική πηγή χρηματοδότησης των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων είναι η τραπεζική χρηματοδότηση, η οποία επιλέγεται ως εναλλακτική λύση όταν εξαντληθούν τα περιθώρια εξασφάλισης πόρων από επιχορηγήσεις ή ίδια κεφάλαια ή όταν η φύση του υποψήφιου προς χρηματοδότηση έργου είναι ικανή να παράγει έσοδα και κατά συνέπεια ο δανεισμός μπορεί να είναι το κατάλληλο εργαλείο και περιλαμβάνει μία σειρά προϊόντων, τα οποία στο παρελθόν ήταν ιδιαίτερα ελκυστικά για μία μικρομεσαία ελληνική επιχείρηση, παρόλα αυτά όμως δεν χρησιμοποιήθηκαν από τις δημοτικές επιχειρήσεις. Ο λόγος είναι πολύ απλός: από τη στιγμή που είχαν τη δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν από προγράμματα της ευρωπαϊκής ένωσης και από τον οικείο Δήμο, χωρίς να είναι υποχρεωμένες να επιστρέψουν τη χρηματοδότηση, δεν υπήρχε κανένας λόγος να προχωρήσουν σε τραπεζικό δανεισμό ή να κάνουν χρήση άλλου τραπεζικού προϊόντος. Το μόνο τραπεζικό προϊόν που χρησιμοποιούν όλες οι εν λόγω επιχειρήσεις είναι οι εγγυητικές επιστολές, απαραίτητες για την υλοποίηση ορισμένων προγραμμάτων, για την έκδοση των οποίων όταν δεν υπάρχουν αρκετά διαθέσιμα υπόλοιπα των ίδιων των επιχειρήσεων, δύναται να χρησιμοποιηθεί ως εγγυητής ο οικείος Δήμος.

Σε λίγες περιπτώσεις δημοτικές κοινωφελείς επιχειρήσεις έχουν δανειοδοτηθεί από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, με εγγύηση του οικείου Δήμου. Η λύση αυτή επιλέχθηκε όταν υπήρχε αδυναμία του Δήμου να χρηματοδοτήσει την επιχείρηση για λόγους θεσμικούς (την περίοδο πριν τον Ν 3463/2006 που έδωσε τη δυνατότητα χρηματοδότησης των επιχειρήσεων για υλοποίηση του προγράμματος δράσης τους, η μόνη δυνατότητα χρηματοδότησης των δημοτικών επιχειρήσεων ήταν η ανάθεση συγκεκριμένων υπηρεσιών, που απέκλειε την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών τους) ή για λόγους οικονομικούς. Επίσης η λύση αυτή ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής για την κάλυψη της ίδιας συμμετοχής μεγάλων έργων των ΔΕΥΑ.

Ακολουθεί μία συνοπτική παρουσίαση των ανωτέρω φορέων και εργαλείων εξωτερικής χρηματοδότησης (εκτός του περιβάλλοντος της ΤΑ που αναλύθηκε εκτενώς στα προηγούμενα κεφάλαια και της κρατικής κι ευρωπαϊκής χρηματοδότησης).

3.3 ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, πέρα από τη χρηματοδότηση των ΚΠΣ και ΕΣΠΑ, έχει συστήσει φορείς που συμβάλλουν οικονομικά στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ο κυριότερος είναι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, η οποία ιδρύθηκε το 1958 με τη Συνθήκη της Ρώμης, έχει έδρα στο Λουξεμβούργο και χρηματοδοτεί σχέδια που συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ εντός και εκτός της ΕΕ στους εξής τομείς:

- Την περιφερειακή ανάπτυξη με στόχοτην ανάπτυξη των υποβαθμισμένων περιοχών και η κατά το δυνατόν εξίσωσή τους με τις ανεπτυγμένες.
- Τη χρηματοδότηση των έργων για την ανάπτυξη των δικτύων μεταφοράς ανθρώπων και εμπορευμάτων.
- Την ανάπτυξη των δικτύων επικοινωνίας-τηλεπικοινωνίας και ενέργειας.
- Την υποστήριξη ερευνητικών προγραμμάτων για την ανάπτυξη μεθόδων προστασίας του περιβάλλοντος.
- Την έρευνα και την ανάπτυξη της σύγχρονης τεχνολογίας.
- Τη χρηματοδότηση εκπαιδευτικών και κοινωνικών προγραμμάτων.

Η ΕΤΕ χορηγεί δάνεια **άνω των 25 εκατ. ευρώ**. Όταν πρόκειται για **μικρότερα δάνεια**, ανοίγει **πιστωτικές γραμμές** για χρηματοπιστωτικά ιδρύματα τα οποία στη συνέχεια χορηγούν δάνεια σε πιστωτές. Επίσης παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες και τεχνική υποστήριξη σε θέματα μεγιστοποίησης αποδοτικότητας των πόρων καθώς και υπηρεσίες «Συνδυαστικής Πόρων», επιτρέποντας στους πελάτες της να συνδυάσουν τη χρηματοδότηση από την ΕΤΕ με άλλες

επενδυτικές πηγές. (https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-investment-bank_el)

Συνήθως τα οικονομικά μεγέθη των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων δεν τους επιτρέπουν την πρόσβαση στις υπηρεσίες της ΕΤΕ. Υπάρχουν φυσικά κάποιες μεγάλων ΟΤΑ που θα μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν.

Εικόνα 3.1.

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων

3.4 ΤΡΑΠΕΖΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Σε έρευνα που έγινε στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας στα μεγαλύτερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ελλάδας δεν βρέθηκε κάποιο ειδικό εργαλείο για τις κοινωφελείς επιχειρήσεις των ΟΤΑ ή έστω ειδικά προνόμια. Παράδειγμα η Συνεταιριστική Τράπεζα Σερρών, στην οποία διαθέτουν μετοχές οι ΟΤΑ της περιοχής, αντιμετωπίζει τις εν λόγω επιχειρήσεις όπως και τα υπόλοιπα Νομικά Πρόσωπα. Η μόνη διαφορά είναι ότι εγγυητής στις τραπεζικές συναλλαγές μπορεί να ορισθεί και ο οικείος ΟΤΑ για την επιχείρησή του. Σε κάθε περίπτωση όμως μπορούν να κάνουν χρήση των διατιθέμενων από τις Τράπεζες προϊόντων, όπως και κάθε άλλη ιδιωτική επιχείρηση. Τα πιο συνήθη εργαλεία που μπορούν να κάνουν χρήση είναι :

- ✓ Τραπεζικό Δάνειο για κεφάλαιο κίνησης ή αγορά εξοπλισμού και ακινήτων
- ✓ Χρηματοδοτική Μίσθωση –Leasing: αποτελεί ένα σύγχρονο τρόπο χρηματοδότησεως παγίων/ακινήτων, εναλλακτικό και συμπληρωματικό του παραδοσιακού δανεισμού, ο οποίος συνδυάζει χαρακτηριστικά του

τραπεζικού δανεισμού με αυτά της μισθώσεως κεφαλαιουχικών αγαθών. Μέσω ενοικιάσεως για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, με προσυμφωνημένο μίσθωμα και με προκαθορισμένο το τίμημα εξαγοράς στη λήξη της μισθώσεως, η εταιρία Leasing διατηρεί την κυριότητα του παγίου καθ' όλη τη διάρκεια της μισθώσεως, παραχωρώντας τη χρήση και κατοχή του εξοπλισμού / ακινήτου. Συνήθως χρησιμοποιείται για ακίνητα, μεταφορικά μέσα και εξοπλισμό

- ✓ Πρακτόρευση Απαιτήσεων (factoring) : για τη χρηματοδότηση, διαχείριση και είσπραξη των απαιτήσεών τους από οφειλέτες, με στόχο τη βελτίωση της ρευστότητας της επιχείρησης

Οι αποφάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου περί σύναψης δανείων των επιχειρήσεων των ΟΤΑ εγκρίνονται από το Δημοτικό Συμβούλιο και κατόπιν αποστέλλονται υποχρεωτικά για έλεγχο νομιμότητας στην Αυτοτελή Υπηρεσία Εποπτείας ΟΤΑ μέσα σε αποκλειστική προθεσμία 15 ημερών από τη συνεδρίαση του συλλογικού οργάνου (άρθρο 255 Ν 3852/2010)

3.5 ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ

Αποτελεί ειδική περίπτωση, αυτόνομο χρηματοπιστωτικό διαχειριστικό οργανισμό (ΝΠΙΔΔ) περιφερειακής ανάπτυξης με δική του περιουσία, κίνδυνο και πίστη, ο οποίος λειτουργεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Οικονομικών για την εξυπηρέτηση του Δημόσιου και Κοινωνικού συμφέροντος. Αποτελεί μία πολύ σημαντική πηγή χρηματοδότησης των ΟΤΑ διότι τους παρέχει τη δυνατότητα σύναψης δανείων με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους. (www.tpd.gr)

Ανάμεσα στις υπηρεσίες του συγκαταλέγονται και οι κάτωθι:

- Χορήγηση δανείων σε ΟΤΑ, ΔΕΥΑ και άλλες Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις. Το δάνειο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για:
 1. αναχρηματοδότηση ήδη συναφθέντων δανείων τους με το ΤΠΔ ή Πιστωτικά Ιδρύματα της Ελλάδας ή Εξωτερικού
 2. εκτέλεση έργων υποδομής και εκπόνηση των αναγκαίων μελετών

3. προμήθεια ή μίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού
 4. εξυγίανση των οικονομικών τους
- Η εκτέλεση τραπεζικών εργασιών, με την αποδοχή καταθέσεων όψεως, Ταμειυτηρίου και Προθεσμίας από φυσικά ή νομικά πρόσωπα Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα

Εκτός από τα ανωτέρω, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων δύναται να επιχορηγεί τους ΟΤΑ και ΝΠ τους πρόσωπα, στα πλαίσια ειδικών δράσεων και προγραμμάτων. Ένα παράδειγμα επιχορήγησης αποτελεί η επιχορήγηση για την κάλυψη του κόστους προμήθειας υλικών ή υπηρεσιών, αναγκαίων για την υλοποίηση έργων και εργασιών μικρής εμβέλειας, στα οποία απασχολούνται οι ωφελούμενοι άνεργοι του Προγράμματος «Προώθησης της Απασχόλησης μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα (θύλακες ανεργίας) του ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», στο οποίο συμμετέχουν οι ΟΤΑ και Νομικά Πρόσωπά τους (άρθρο 61 του Ν 4414/2016, ΦΕΚ 149 Α / 9-8-2016).

Εικόνα 3.2

Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων

3.6 ΣΥΜΜΕΤΟΧΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Η συνεχώς αυξανόμενη δημόσια συζήτηση για την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και των συναφών αδυναμιών της αγοράς όπου το υφιστάμενο καθεστώς συμβατικής χρηματοδότησης (τραπεζικά δάνεια, κλπ) δεν είναι αρκετό να στηρίζει και να παράσχει ικανή χρηματοδότηση για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και η ραγδαία εξέλιξη στον τομέα της τεχνολογίας των επικοινωνιών, η οποία διευκολύνει την πρόσβαση των νεοσύστατων επιχειρήσεων σε επενδυτές και το αντίστροφο είχαν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση ενός νέου χρηματοδοτικού εργαλείου του crowdfunding ή αλλιώς participative financing - («χρηματοδότηση από το πλήθος» --«συμμετοχική χρηματοδότηση»). Αποτελεί μία νέα δημοφιλή μέθοδο για την άντληση κεφαλαίων από μεγάλο αριθμό ενδιαφερόμενων, κατά κύριο λόγο μέσω του διαδικτύου. Αρχικά συνδέθηκε με τη χρηματοδότηση διαφόρων κοινωφελών έργων ή με τη χρηματοδότηση μορφών τέχνης, συνεχώς όμως αναδεικνύεται ως μια μέθοδος άντλησης κεφαλαίων.

Σήμερα μπορεί να διακριθεί σε τρεις (3) κυρίως μορφές:

1. **Κεφαλαιοδότηση (equity model)** Αυτού του τύπου η επένδυση συνεπάγεται συμμετοχή στο κεφάλαιο μίας εταιρείας.
2. **Δάνεια (lending model)** Σε αυτήν την περίπτωση, η χρηματοδότηση γίνεται με τη μορφή δανεισμού.
3. **Δωρεές (donations – rewards model)**

Στην Ελλάδα λειτουργεί ουσιαστικά μόνο το μοντέλο των δωρεών, διότι το θεσμικό πλαίσιο δεν έχει ακόμη αποσαφηνιστεί για τα άλλα δύο μοντέλα/ Λειτουργεί συνήθως μέσω μίας ιστοσελίδας, στην οποία παρουσιάζονται εταιρείες ή έργα που χρειάζονται χρηματοδότηση και στην οποία έχει πρόσβαση το κοινό. Οι επενδυτές / δωρητές χρηματοδοτούν έργα ή δράσεις της επιλογής τους για λόγους ηθικής ικανοποίησης, χωρίς αντάλλαγμα ή λαμβάνοντας κάποιο μη χρηματικό αντίτιμο που ενδεχομένως προσφέρει ο εκάστοτε φορέας (π.χ. ένα ευχαριστήριο σημείωμα, ένα αναμνηστικό δώρο κλπ)

Οι Estellés-Arolas και GonzálezLadrón-de- Guevara (2012) έδωσαν τον εξής ορισμό για τον πληθοπορισμό: “είναι μία μορφή συλλογικής διαδικτυακής δραστηριότητας στην οποία ένα άτομο, ένα ίδρυμα, ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός ή μία εταιρεία προτείνει σε μία ομάδα ατόμων με ποίκιλες γνώσεις, ετερογένεια και αριθμό, μέσω μίας ανοιχτής πρόσκλησης, να αναλάβουν εθελοντικά μια εργασία. Η ανάληψη της εργασίας, η οποία ποικίλλει σε πολυπλοκότητα και στο βαθμό στον οποίο είναι χωρισμένη και στην οποία το πλήθος πρέπει να συμμετάσχει με προσωπική εργασία, **χρήματα**, γνώση, εμπειρία, περιλαμβάνει πάντοτε αμοιβαίο όφελος και για τις δύο πλευρές. Οι χρήστες λαμβάνουν την ικανοποίηση κάποιας ανάγκης τους, είτε αυτή είναι οικονομική, είτε κοινωνική αναγνώριση, προσωπική ικανοποίηση, ανάπτυξη ατομικών ικανοτήτων σε κάποιο τομέα, ενώ ο εκκινητής της πρωτοβουλίας (πληθοποριστής) αποκτά και χρησιμοποιεί προς όφελός του, αυτά που έχει συνεισφέρει ο χρήστης στο εγχείρημα, τα οποία εξαρτώνται από τη δραστηριότητα που έχει αναλάβει ο χρήστης”.

Το «crowdfunding», ως φιλοσοφία και λογική, είναι γνωστό από την αρχαιότητα, **μέσω των χορηγιών**. Βασίζεται στην ιδέα ότι πολλοί ενδιαφερόμενοι μπορούν να προσφέρουν μικρά πόσα, ούτως ώστε να καλυφθούν οι απαιτούμενες χρηματοδοτικές ανάγκες.

Εκτός από χρήματα, το κοινό μπορεί να συνεισφέρει και με **ιδέες, προτάσεις** ή ακόμα και **είδος** (π.χ. την εργασία του) μέσω μεθοδολογιών και εργαλείων crowdsourcing, βοηθώντας ενδεικτικά μια επιχείρηση να εξελίξει το προϊόν της ή έναν Δήμο να παρέχει καλύτερες υπηρεσίες και να βελτιώσει την ποιότητα ζωής για τους δημότες του.

Το μοντέλο συμμετοχικής χρηματοδότησης γενικά επιχειρεί να αλλάξει την κουλτούρα και τη νοοτροπία της κοινωνίας. Η συνεισφορά του κάθε πολίτη, όσο μικρή κι αν είναι, είναι πολύτιμη, όταν υπάρχει ένας συγκεκριμένος στόχος και έργο να υλοποιηθεί και κυρίως όταν υπάρχουν εχέγγυα διαφάνειας και λογοδοσίας.

Τα τελευταία χρόνια, το crowdfunding έχει μετατραπεί σε ένα πολύτιμο εργαλείο στήριξης Φορέων, ΜΚΟ και εταιρειών, ώστε να αποκτήσουν την απαραίτητη

οικονομική βοήθεια για την επίτευξη στόχων, όπως είναι η πραγματοποίηση δράσεων πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης, η υλοποίηση καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών ή η κάλυψη λειτουργικών αναγκών. Η πρακτική της χρηματοδότησης έργων από ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπων αναδύθηκε στο περιθώριο του παραδοσιακού χρηματοπιστωτικού συστήματος και μπορεί να επιτευχθεί πλέον εξαιρετικά αποτελεσματικά μέσω του διαδικτύου.

Η ανάπτυξη του έγινε εφικτή χάρη στις ειδικευμένες διαδικτυακές πλατφόρμες που παρέχουν την απαιτούμενη ασφάλεια συναλλαγών και τα απαραίτητα εργαλεία για τη διαχείριση της καμπάνιας. Η πιο γνωστή από αυτές είναι το Kickstarter, ενώ ιδιαίτερα ενεργές είναι και οι Indiegogo, RocketHub, Fundly, Appsplit (για apps), GoGetFunding, Peerbackers. Επίσης υπάρχουν πλατφόρμες crowdfunding για ειδικά ενδιαφέροντα, όπως το AgFunder για την αγροτικό τομέα, το CircleUp αποκλειστικά για καταναλωτικά προϊόντα ή το Kiva που βοηθά μικρές επιχειρήσεις σε χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου.

Η συμμετοχική χρηματοδότηση μπορεί να αποτελέσει μία πρόσθετη πηγή χρηματοδότησης κυρίως των κοινωφελών δράσεων της ΤΑ, της οποίας η αποτελεσματική λειτουργία της σήμερα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη δημιουργία ενός πλαισίου **συμμετοχικής λήψης αποφάσεων, ενίσχυσης της διαφάνειας και της λογοδοσίας και υποστήριξης δράσεων πληθοπορισμού (crowdsourcing), με στόχο πάντα τη διαρκή βελτίωση των υπηρεσιών προς τους πολίτες, την τοπική ανάπτυξη και την επιχειρηματικότητα.**

Μέσω του crowdfunding η Τοπική Αυτοδιοίκηση βάζει τις βάσεις για τον εκδημοκρατισμό της διαδικασίας χρηματοδότησης, εφόσον οι πολίτες τόσο ως χρηματοδότες, όσο και ως τελικοί αποδέκτες και χρήστες υπηρεσιών, καλούνται να αποφασίσουν για εκείνες τις παρεμβάσεις που θα προταχθούν και οι οποίες σχετίζονται με την ποιότητα της ζωής τους.

Οι κύριοι τομείς δραστηριότητας των δημοτικών κοινωφελών επιχειρήσεων είναι ο κοινωνικός, ο πολιτιστικός κι ο εκπαιδευτικός τομέας, οι οποίοι δεν βρίσκουν απαντήσεις στις χρηματοδοτικές τους ανάγκες συνήθως, λόγω και των ειδικών χαρακτηριστικών τους, τα οποία περιλαμβάνουν τους κοινωνικούς στόχους ή την εξάρτηση από άυλα στοιχεία ενεργητικού, καθώς και της υψηλής αβεβαιότητας

της ζήτησης της αγοράς (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), COM 537, Ανακοίνωση για την ώθηση στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση στην ΕΕ, Βρυξέλλες). Η συμμετοχική χρηματοδότηση μπορεί να βοηθήσει στην κατεύθυνση αυτή.

Στα πλεονεκτήματα της χρηματοδότησης αυτής συγκαταλέγονται:

- η ταχύτητα και η αμεσότητά της στην παρουσίαση μιας ιδέας και τη δικτύωση του φορέα υλοποίησής της,
- το χαμηλό λειτουργικό κόστος,
- η ευρεία κάλυψη και προβολή των χρηματοδοτικών έργων,
- η ποικιλία των μορφών χρηματοδότησης που μπορεί να προσφέρει
- η δέσμευση της κοινότητας και η ενεργοποίηση της θέλησης του κοινού το οποίο γίνεται ουσιαστικό κομμάτι της υλοποίησης της ιδέας, συνεισφέροντας ενεργά στην πραγμάτωσή της
- η πλήρης διαφάνεια και ο έλεγχος που εφαρμόζεται στη λειτουργία του
- η φορολογική αντιμετώπιση των προσφορών σε χρήμα, οι οποίες αποτελούν δωρεά και εκπίπτουν από το εισόδημα του δωρητή

Σε κάθε περίπτωση όμως δεν μπορούν να αγνοηθούν και τα μειονεκτήματα του εργαλείου αυτού:

- η ιδέα μπορεί εύκολα να αντιγραφεί, αν ο φορέας δεν φροντίσει να την κατοχυρώσει νομικά
- αν δεν επιτευχθεί ο στόχος και δεν υλοποιηθεί η δράση, τα χρήματα πρέπει να επιστραφούν στους δωρητές
- οι πολίτες δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι για τη λειτουργία του εργαλείου αυτού ενώ ελλοχεύει πάντα ο κίνδυνος παραπλανητικών κι επιθετικών πρακτικών

3.6.1. Συμμετοχική Χρηματοδότηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Το 2012 συγκεντρώθηκαν περίπου 735 εκατομμύρια ευρώ για όλες τις μορφές συμμετοχικής χρηματοδότησης στην Ευρώπη, ενώ το 2013 το αντίστοιχο ποσό προσέγγισε το 1 δισεκατομμύριο ευρώ. Ετησίως μισό εκατομμύριο ευρωπαϊκά έργα χρησιμοποιούν ως σημαντική πηγή χρηματοδότησής τους τη συμμετοχική χρηματοδότηση, συμπληρωματικά ή μη προς τις παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης (επιχορηγήσεις & τραπεζικά προϊόντα). Τα νούμερα αυτά παρουσιάζουν συνεχώς αυξητικές τάσεις (Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της συμμετοχικής χρηματοδότησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση COM 172 final, Βρυξέλλες)

Παραδείγματα επιτυχημένων δράσεων crowdfunding στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης στην ΕΕ αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο αποτελούν τα κάτωθι:

- Στην Βρετανία το Mansfield το 2012 ήταν ο πρώτος Δήμος ο οποίος συγκέντρωσε 36.360 λίρες για την εγκατάσταση συστήματος ελεύθερης πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- Στη Νέα Υόρκη το δημοτικό συμβούλιο λειτουργεί ιστοσελίδα για τη συλλογή χρημάτων για έργα σε χαμηλού εισοδήματος γειτονίες (<https://www.kickstarter.com/pages/NYC>) ενώ στο Memphis η Memphis Bioworks εγκατέστησε το 2014 1,5 megawatt φωτοβολταϊκά σε 30 δημοτικά κτίρια
- Στην Ολλανδία μέσω της πρωτοβουλίας «Imake Rotterdam» κατασκευάστηκε το 2013 η ξύλινη πεζογέφυρα Luchtsingel στο κέντρο της πόλης, η οποία θα μπορούσε να υλοποιηθεί σε 20 χρόνια, σύμφωνα με τη χρηματοδοτική ροή και τον στρατηγικό σχεδιασμό του Δήμου. Η γέφυρα αποτελείται από 17.000 περίπου εμφανείς σανίδες ξύλου, με χαραγμένα το όνομα ή το μήνυμα που επιθυμούσε ο κάθε χρηματοδότης (<http://www.luchtsingel.org/en>)
- Στη Γερμανία οι πρώτες πλατφόρμες crowdfunding εμφανίστηκαν το 2010. Το 2016 είναι ενεργές πάνω από 60 πλατφόρμες, ενώ σχετικές έρευνες δείχνουν την εξαιρετική δυναμική του (Crowdfunding.de (2016), Crowdinvesting Marktreport 2015)
- Στη Γαλλία οι πρώτες πλατφόρμες εμφανίστηκαν το 2007. Το 2013 το ποσό που συλλέχθηκε από όλες ήταν γύρω στα 78 εκατομμύρια €, το 2014

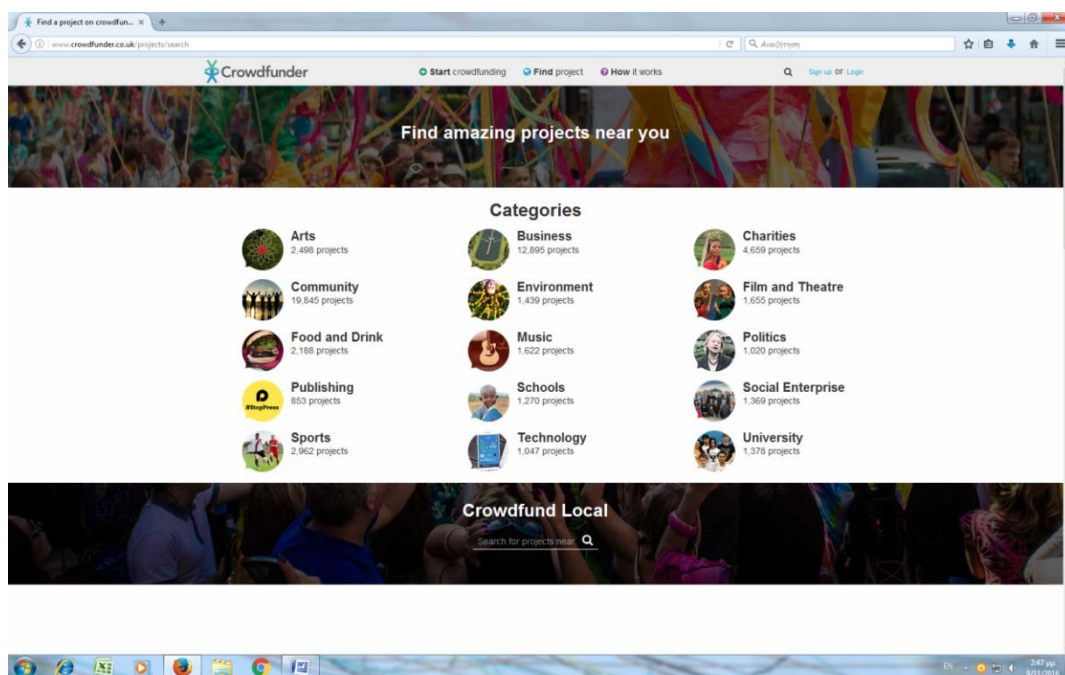
διπλασιάστηκε στα 152 εκατομμύρια ευρώ και το 2015 διπλασιάστηκε εκ νέου κι έφτασε τα 296,8 εκατομμύρια. (FinancementParticipatifFrance (2016), BaromètréduCrowdfunding 2015) Το 2015 είναι ενεργές 140 πλατφόρμες, το 80% των οποίων ασχολείται με δωρεές και το 20% με χρηματοδότηση με τη μορφή δανεισμού.

- Στην Ιταλία εμφανίστηκαν μεν γρήγορα το 2005 αλλά η εξέλιξη τους υπήρξε αργή. Στην Αυστρία μετά το 2015 εμφανίζει αύξηση, λόγω και της ψήφισης νέου νομοθετικού πλαισίου. Στην Ισπανία λειτουργούν σήμερα 52 πλατφόρμες σε μία ακόμη σχετικά μικρή αλλά συνεχώς ανερχόμενη αγορά, στη Σουηδία 7.

Στην πλατφόρμα <http://www.crowdfunder.co.uk> είναι εξαιρετικά εντυπωσιακό το πλήθος των έργων που χρηματοδοτήθηκαν αλλά και χρηματοδοτούνται σήμερα μέσω του εργαλείου αυτού στη Μεγάλη Βρετανία, τόσο στην Τοπική Αυτοδιοίκηση όσο και σε άλλους τομείς, με το ποσό που έχει συγκεντρωθεί έως και σήμερα να ανέρχεται σε 31.383.171 λίρες.

Εικόνα 3.3

Πλατφόρμα crowdfunder.co.uk

Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι πλατφόρμες crowdfunding στην Ευρώπη είναι η έλλειψη ενός κοινού θεσμικού πλαισίου και γι αυτό το λόγο

αναγκάζονται να εναρμονίζουν τη λειτουργία τους σε κάθε χώρα ανάλογα με το νομικό και φορολογικό καθεστώς .

3.6.2 Συμμετοχική Χρηματοδότηση στην Ελλάδα

Το Πρόγραμμα *act4Greece* αποτελεί σήμερα τη σημαντικότερη ελληνική πρωτοβουλία για την προώθηση της κοινωνικής και αναπτυξιακής τραπεζικής. Μέσω της ιστοσελίδας www.act4greece.gr γίνεται αξιοποίηση του εργαλείου συμμετοχικής χρηματοδότησης (crowdfunding), αποδεικνύοντας στην πράξη ότι σε μία εξαιρετικά δύσκολη οικονομική κατάσταση για τη χώρα και την κοινωνία, αν όλοι συνεισφέρουμε από λίγο, μπορούμε να πετύχουμε πολλά. Οι πόροι προέρχονται τόσο από την Ελλάδα όσο και από το εξωτερικό με ιδιαίτερη στόχευση στην ελληνική διασπορά. Προς το παρόν συγκεντρώνονται δωρεές, αλλά υπάρχει πρόβλεψη, όταν ολοκληρωθεί το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, να μπορούν να συγκεντρώνονται χρήματα και για δανεισμό (κυρίως μικροδάνεια), αλλά και για συμμετοχή στο ίδιο κεφάλαιο μιας εταιρείας, στηρίζοντας νεοφυείς καινοτόμες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες.

Το Πρόγραμμα υποστηρίζει Εθνική Τράπεζα, η οποία συνεργάζεται με φορείς και ιδρύματα εγνωσμένου κύρους και προσφοράς, όπως το Ίδρυμα Ωνάση, το Κοινωφελές Ίδρυμα Ι. Λάτση, το Ίδρυμα Μποδοσάκη, την Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO και το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, που συνεισφέρουν με την τεχνογνωσία τους και μπορούν να αξιοποιούν την πλατφόρμα, ως ένα σύγχρονο εργαλείο συμμετοχικής χρηματοδότησης (crowdfunding) για να διευρύνουν και να πολλαπλασιάσουν πόρους για έργα ή δράσεις που ούτως ή άλλως υποστηρίζουν. Η Εθνική Τράπεζα έχει την ευθύνη λειτουργίας και διαχείρισης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας, παρακολουθεί το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των δράσεων, συντονίζει τις ενέργειες όλων των υπολοίπων εμπλεκόμενων φορέων και σχεδιάζει και υλοποιεί τις δράσεις προβολής του στο κοινό.

Το πρόγραμμα act4Greece καλύπτει έργα φορέων με εμπειρία και αξιοπιστία σε 7 άξονες:

1. Πρόνοια, υγεία και αλληλεγγύη
2. Κοινωνική Οικονομία και Επιχειρηματικότητα
3. Πολιτισμός και Πολιτιστική Επιχειρηματικότητα
4. Νεανική και καινοτόμος επιχειρηματικότητα
5. Περιβάλλον και αειφορία
6. Έρευνα, εκπαίδευση και κατάρτιση
7. Αθλητικές δραστηριότητες

Η επιλογή των συγκεκριμένων αξόνων έγινε με βάση τις τρέχουσες συνθήκες στην ελληνική κοινωνία και οικονομία και έχει σκοπό να ευαισθητοποιήσει και να ενεργοποιήσει τους πολίτες, ώστε να διευρυνθεί η συμμετοχή της κοινωνίας στην υποστήριξη συλλογικών κοινωνικών και αναπτυξιακών δράσεων και να αναδείξει την αξία της προσφοράς και της αλληλεγγύης στην αντιμετώπιση κοινωνικών προκλήσεων.

Ο χρήστης της πλατφόρμας έχει τη δυνατότητα να δει τις δράσεις που βρίσκονται κάθε φορά σε ισχύ, να επιλέξει εκείνη ή εκείνες που τον ενδιαφέρουν και να ακολουθήσει στη συνέχεια τα βήματα προσφοράς, εύκολα, γρήγορα και με απόλυτη διαφάνεια. Σε ειδική ενότητα της πλατφόρμας εμφανίζονται οι δράσεις που έχουν ήδη ολοκληρωθεί, με πληροφορίες για το ποσό που συγκεντρώθηκε και το χρόνο ολοκλήρωσης.

Ορισμένες από τις δράσεις που στηρίζει η πλατφόρμα αυτή είναι οι:

- Σχολικά γεύματα στη Δυτική Αττική για 9 σχολεία και 1405 μαθητές με στόχο τη συλλογή 600.000 ευρώ. Από τον Αύγουστο του 2016 έως και τον Νοέμβριο του 2016 μαζεύτηκαν 220.000 ευρώ. Η πλατφόρμα είναι ανοιχτή έως και τον Ιούνιο του 2017
- Μελέτες αποκατάστασης αρχαίου θεάτρου της Κασσώπης με στόχος τη συλλογή 80.000 ευρώ, ο οποίος σχεδόν καλύφθηκε 1 μήνα πριν την λήξη της.

- Επισκευή κι εκσυγχρονισμός υποδομών στις σκηνές του θεάτρου τέχνης Κάρολος Κουν. Η δράση ολοκληρώθηκε σε 3 μήνες, κατορθώνοντας να συλλεχθούν 108.176 ευρώ

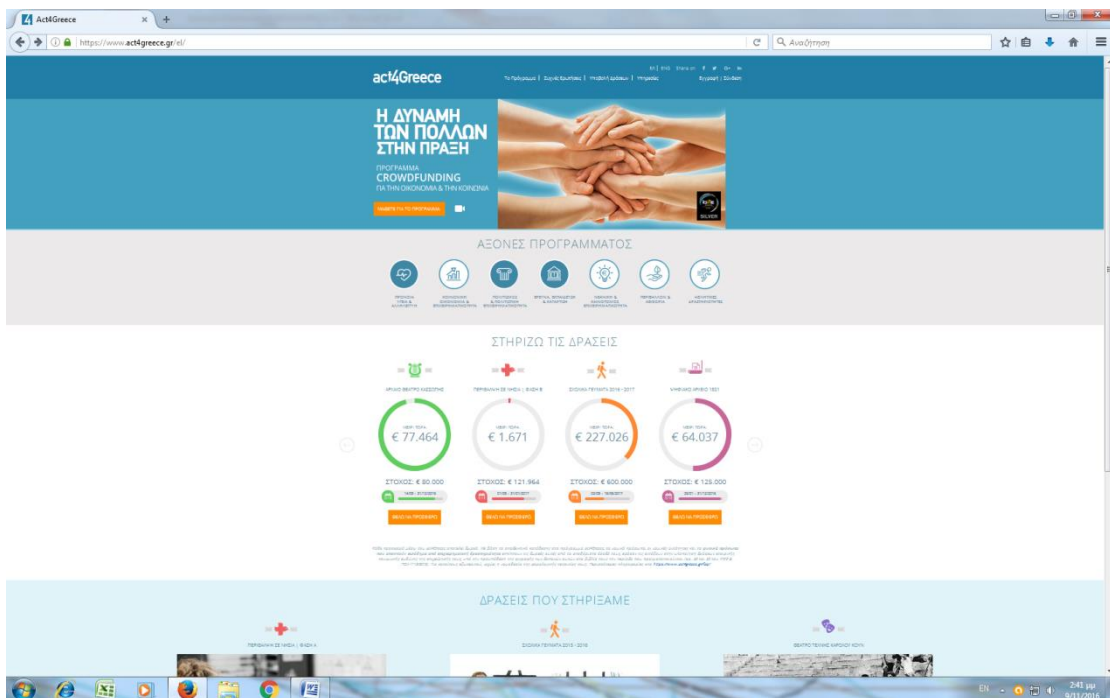
Εικόνα 3.4

Act4GREECE

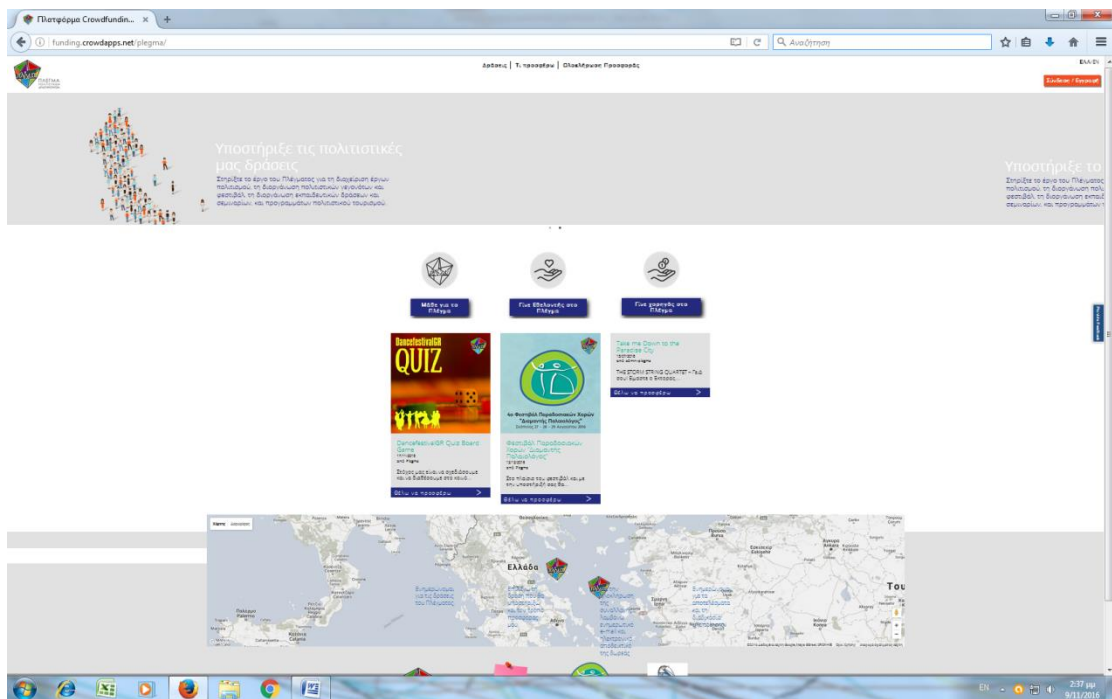
Εικόνα 3.5

Πλατφόρμα Act4GREECE

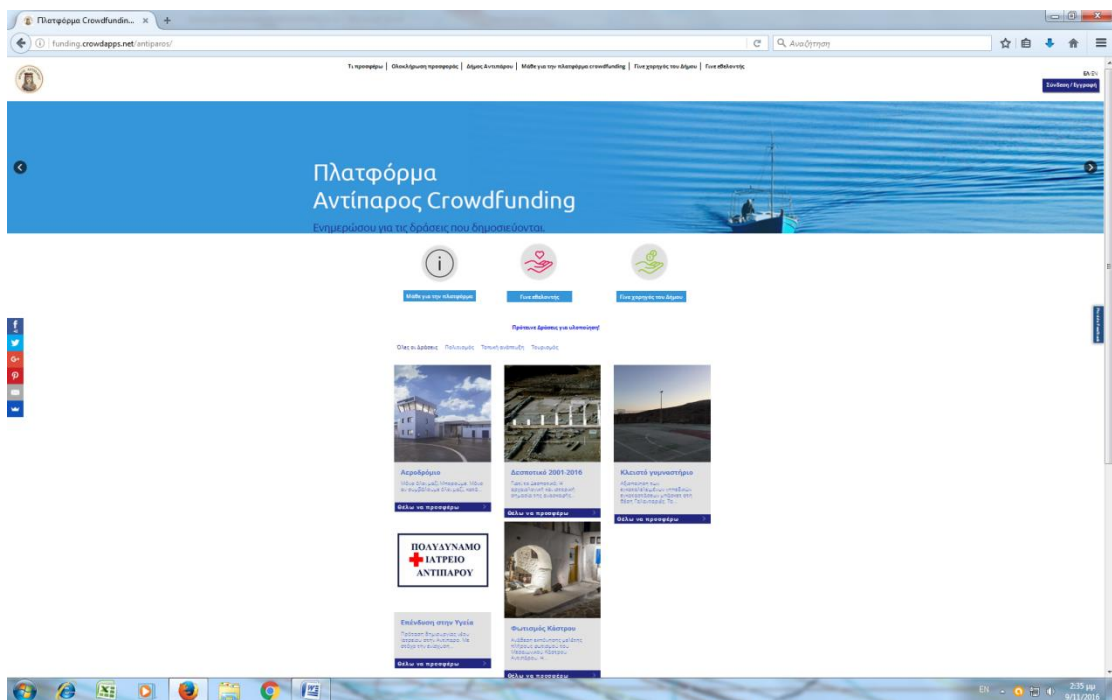
Ένα άλλο παράδειγμα ελληνικής πλατφόρμας συλλογής χρημάτων είναι η <http://funding.crowdapps.net/plegma>, την οποία λειτουργεί η αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία “Πλέγμα” με έδρα τη Σκόπελο. Η εταιρία αναπτύσσει ένα πλέγμα πολιτιστικών δραστηριοτήτων σε όλη την Ελλάδα και την Ευρώπη και ζητάει από τους πολίτες χρηματοδότηση για διαχείριση έργων πολιτισμού, διοργάνωση πολιτιστικών γεγονότων και φεστιβάλ, εκπαιδευτικές δράσεις και προγράμματα πολιτιστικού τουρισμού.

Εικόνα 3.6
Πλατφόρμα ΠΛΕΓΜΑ

Ο Δήμος Αντιπάρου είναι ο πρώτος φορέας Τοπικής Αυτοδιοίκησης που χρησιμοποίησε το εργαλείο αυτό για τη συλλογή δωρεών για συγκεκριμένα έργα του. (<https://funding.crowdapps.net/antiparos/>).

Εικόνα 3.7
Πλατφόρμα crowdfunding Δήμου Αντιπάρου

Ο Δήμος είναι ο αποκλειστικός δικαιούχος της ιστοσελίδας / πλατφόρμας, μέσω της οποίας επιδιώκει και αναζητά την υποστήριξη (χρηματική ή σε είδος) πρωτοβουλιών τόσο του ίδιου όσο και τρίτων εν γένει μη κερδοσκοπικών οντοτήτων που έχουν σκοπό τη ανάπτυξη και ενίσχυση δράσεων κοινωφελούς σκοπού, ιδίως δράσεων που να αφορούν την οικεία τοπική κοινωνία του Δήμου. Ο Δήμος Αντιπάρου είναι ένας μικρός, ιδιαίτερα υποστελεχωμένος Δήμος, ο οποίος οφείλει να σχεδιάσει και να λειτουργήσει υποδομές και δράσεις ικανές να ανταποκριθούν και να ικανοποιήσουν τις ανάγκες του μεγάλου πληθυσμού τουριστών που επισκέπτονται το νησί κάθε καλοκαίρι. Δυνητικοί δωρητές ή δωρεοδόχοι είναι όλοι οι κάτοικοι του νησιού, εφοπλιστές που κατάγονται από το

νησί και άλλοι Έλληνες της διασποράς, ξένοι διάσημοι που είτε διατηρούν κατοικία στο νησί είτε το επισκέπτονται τακτικά και τελικά όλοι οι επισκέπτες του νησιού. Ελάχιστο ποσό δωρεάς είναι τα 2 ευρώ, ενώ μπορεί να γίνει και προσφορά σε είδος (π.χ. φωτισμός του Μεσαιωνικού Κάστρου Αντιπάρου, εξοπλισμός του πολυδύναμου ιατρικού κέντρου κλπ). Δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί η διαδικασία συλλογής δωρεών. Η πλατφόρμα λειτούργησε πιλοτικά το καλοκαίρι του 2016, εντοπίστηκαν κι επιλύθηκαν προβλήματα λειτουργίας και το Δεκέμβριο του 2016 αναμένεται να λειτουργήσει εκ νέου.

Τέλος οι Δομές Αντιμετώπισης της Φτώχειας, ένα σχετικά καινούργιο πρόγραμμα που εφαρμόζεται στους Φορείς της ΤΑ, αποτελεί ένα άλλο σχήμα συμπαραγωγής και συμμετοχικής χρηματοδότησης. Το πρόγραμμα υλοποιείται μέσα από κοινωνικές συμπράξεις ΟΤΑ, Νομικών τους Προσώπων, ΜΚΟ, Φορείς του Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα, αφορά τη λειτουργία 261 δομών (κοινωνικά παντοπωλεία, συσσίτια, δημοτικούς λαχανόκηπους κ.α.) και καλύπτει οικονομικά μονάχα τη μισθοδοσία των εργαζομένων και ένα μικρό ποσοστό λειτουργικών δαπανών, ενώ τα αγαθά που δόθηκαν στους ωφελούμενους καλύπτονται σχεδόν αποκλειστικά από δωρεές και χορηγίες των πολιτών. Παρά τις αρχικές επιφυλάξεις όλων των εμπλεκόμενων και τη δυσπιστία των ωφελούμενων, το πρόγραμμα θεωρείται πλέον επιτυχημένο και συνεχίζεται απρόσκοπτα, επιβεβαιώνοντας ότι η συμπαραγωγή σε τοπικό επίπεδο και η συμμετοχική χρηματοδότηση μπορούν να εξοικονομήσουν σημαντικούς πόρους στην ΤΑ. (<http://www.pepkm.gr/>)

3.7 ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, τα Ελληνικά Τραπεζικά Χρηματοδοτικά εργαλεία τόσων του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων όσο και των υπολοίπων Πιστωτικών Ιδρυμάτων και η Συμμετοχική Χρηματοδότηση μπορούν να αξιοποιηθούν για την χρηματοδότηση έργων, υπηρεσιών και λειτουργικών αναγκών των δημοτικών Κοινοφελών Επιχειρήσεων, διασφαλίζοντας την οικονομική τους βιωσιμότητα και παρέχοντάς τους δυνατότητες ανάπτυξης νέων ποιοτικών υπηρεσιών κοινωνικής προστασίας και τοπικής ανάπτυξης.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στη Συμμετοχική Χρηματοδότηση, μία αναδυόμενη κι ελπιδοφόρα πηγή ιδιωτικής χρηματοδότησης, που μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό εναλλακτικό χρηματοδοτικό εργαλείο για τις Ελληνικές Δημοτικές Κοινοφελείς Επιχειρήσεις και να λειτουργήσει παράλληλα και υποστηρικτικά στη δημόσια χρηματοδότηση.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Πρωτογενείς Πηγές

Σύνταγμα 1975 / 1986 / 2001 / 2008 : Σύνταγμα της Ελλάδας

Π.Δ. 75/1985 (ΦΕΚ 75 Α / 26.04.1985)

Π.Δ. 323/1989 (ΦΕΚ 146Α /01.06.1989)

Π.Δ. 410/1995 (ΦΕΚ 231Α /14.11.1995)

Ν 1065/1980 : (ΦΕΚ 168 Α / 24.07.1980) : Περί Κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα

Ν 1416/1984 : (ΦΕΚ 18 Α / 21.02.1984)

Ν 3463/2006 (ΦΕΚ 114Α /8.08.2006): Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων

Ν 3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α /07.06.2010) : Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης - Πρόγραμμα Καλλικράτης

Ν 3861/2010 (ΦΕΚ 112 Α / 13.07.2010) : Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα ΔΙΑΥΓΕΙΑ»

Ν 4071/2012(ΦΕΚ Α' 85/11-04-2012)) : Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση - Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ

Ελληνική

Μπέσιλα – ΒήκαΕυρ. (1994), *Το Συνταγματικό Πλαίσιο του θεσμού της τοπικής Αυτοδιοίκησης*, Εκδόσεις ΑΦΟΙ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα

Μπέσιλα – ΒήκαΕυρ. (1998), *Οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης ως φορείς της Επιχειρηματικής Δραστηριότητας*, Εκδόσεις ΑΦΟΙ ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα

ΕΕΤΑΑ ΑΕ (2000), *Οι Επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (α' βαθμίδας)*, Εκδόσεις ΕΕΤΑΑ ΑΕ, Αθήνα

Γκέκας Ρ. και Μήτσου Κ., (2006), *Οι Δημοτικές Επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Μελέτες ΙΤΑ, Αθήνα

Τριανταφυλλοπούλου Β. (2004), *Οι Επιχειρήσεις των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης : Νομικό Πλαίσιο, Οργάνωση, Λειτουργία, Εμπειρικά Στοιχεία*, Εκδόσεις ΕΕΤΑΑ ΑΕ, Αθήνα

Καλλιαντζίδης Α. (1989)*Η Τοπική Αυτοδιοίκηση στο Σταυροδρόμι της Επιχειρηματικής Πρόκλησης*, Αγροτικές Συνεταιριστικές Εκδόσεις ΑΕ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), COM 537, Ανακοίνωση για την ώθηση στους τομείς του πολιτισμού και της δημιουργίας για την οικονομική μεγέθυνση και την απασχόληση στην ΕΕ, Βρυξέλλες

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Αξιοποίηση των δυνατοτήτων της συμμετοχικής χρηματοδότησης στην Ευρωπαϊκή ΈνωσηCOM 172 final, Βρυξέλλες

Ξενογλώσση

Estellés-Arolas E. and González Ladrón-de- Guevara F. (2012) *Towards an integrated crowdsourcing definition.*, Journal of Information Science

Crowdfunding.de (2016), Crowdfunding Marktreport 2015

Διαδικτυακοί Τόποι / Ιστοσελίδες

<https://diavgeia.gov.gr>

(και όλοι οι επιμέρους Διαδικτυακοί Τόποι των Δήμων και των Κοινοφελών Επιχειρήσεων της ΤΑ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας)

<https://www.eetaa.gr>

<https://www.ita.gr>

<http://www.kedke.gr>

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-investment-bank_el

<https://el.wikipedia.org/wiki/Crowdsourcing>

<https://funding.crowdapps.net/antiparos>

<https://www.tpd.gr>

https://europa.eu/european-union/about-eu/institutions-bodies/european-investment-bank_el

<http://www.pepkm.gr/>

<https://www.kickstarter.com/pages/NYC>

<http://www.luchtsingel.org/en>

<http://www.crowdfunder.co.uk>

www.act4greece.gr

<http://funding.crowdapps.net/plegma>

<https://funding.crowdapps.net/antiparos>

